

**OŚRODEK
PRZETWARZANIA
INFORMACJI**
PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

Minister
Edukacji i Nauki

Mikroświadczenia nowym kierunkiem rozwoju szkolnictwa wyższego

Warszawa, grudzień 2023

Zadanie finansowane ze środków Ministra Edukacji i Nauki

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI	s. 1
WPROWADZENIE	s. 3
GŁÓWNE WNIOSKI	s. 7
O BADANIU	s. 14
CZY STUDIA WYSTARCZAJĄ?	s. 18
Motywy studiowania i wartość studiów	s. 19
Udział w innych formach edukacyjnych – w jakich i dlaczego?	s. 28
Wartościowe certyfikaty – co je określa?	s. 35
MIKROPOŚWIADCZENIA – SŁUSZNA IDEA CZY POWIELANIE BYTÓW?	s. 39
Mikroświadczanie – czyli co?	s. 40
Kto i w jaki sposób skorzysta na wdrożeniu mikroświadczania?	s. 47
Wyzwania i potencjalne zagrożenia	s. 56
ZIELONE ŚWIATŁO DLA MIKROPOŚWIADCZEŃ? PERSPEKTYWY WPROWADZENIA	s. 64
Co poza studiami oferują już uczelnie?	s. 65
Gdzie jest miejsce dla mikroświadczania?	s. 76
Jak gromadzić mikroświadczanie – czego oczekują użytkownicy?	s. 86
Mikroświadczanie a uczenie się przez całe życie	s. 101

MIKROPOŚWIADCZENIA – PRZEGLĄD ISTNIEJĄCYCH ROZWIĄZAŃ	s. 105
Dobre praktyki z zakresu mikroświadczania w systemach szkolnictwa wyższego i zawodowego w wybranych krajach	s. 106
Komercyjne systemy mikroświadczania	s. 117
WNIOSKI I REKOMENDACJE	s. 121
METODA BADANIA	s. 125
BIBLIOGRAFIA	s. 130

WPROWADZENIE

KONTEKST BADANIA

Pojawienie się i rozwój systemów mikropoświadczeń (ang. *microcredentials*) to istotny trend w dziedzinie edukacji w wielu krajach. W raporcie „A European approach to micro-credentials” Komisja Europejska przedstawia je jako odpowiedź na szybko zmieniający się rynek pracy, wymagający od pracowników stałego i *zwinnego* nabywania nowych kompetencji, potrzebnych w ich indywidualnie kształtowanej ścieżce rozwoju zawodowego.

Kompetencje te mogą być nabywane w trakcie samej pracy, ale także w ramach podejmowania różnych form edukacji, takich jak uczestnictwo w kursach (również na platformach online, jak Udemy) czy szkoleniach (np. w popularnej w branży IT formule bootcamp). Wiele uczelni decyduje się na udostępnienie części prowadzonej przez nie działalności dydaktycznej w formie tzw. MOOC (*Massive Open Online Courses*), dostępnych dla osób spoza społeczności akademickiej określonej instytucji, które są zainteresowane przedstawianymi tam treściami.

Nie wszystkie oferowane na rynku formy nauczania są porównywalne pod względem ich wartości i jakości. Dlatego 16 czerwca 2022 roku Rada ds. Zatrudnienia, Polityki Społecznej, Zdrowia i Ochrony Konsumentów przyjęła zbiór zaleceń, które mają na celu pomóc państwom członkowskim we wprowadzeniu wspólnego europejskiego podejścia do systemu mikropoświadczeń. Europejska Rama Kwalifikacji (oraz spójne z nią Krajowe Ramy Kwalifikacji, w tym funkcjonująca już Polska Rama Kwalifikacji), która pozwala umieścić efekty kształcenia na ośmiostopniowej skali, analogicznej do stopni w edukacji formalnej (w której najwyższy, ósmy poziom oznacza edukację na poziomie doktoratu) może stanowić odniesienie dla mikropoświadczeń.

Podmioty systemu szkolnictwa wyższego i nauki są jednymi z najważniejszych interesariuszy wprowadzenia w życie idei mikropoświadczeń. Prowadzona przez nie dydaktyka już teraz wpisuje się w część zaleceń Rady (np. od dawna różnym programom nauczania przypisuje się określoną liczbę ECTS), a także cieszy się renomą i zaufaniem, którego często nie mają inne podmioty prowadzące działania edukacyjne (np. firmy szkoleniowe).

Dokument „Ogólne wytyczne w zakresie stosowania mikropoświadczeń w instytucjach szkolnictwa wyższego i nauki w Polsce”, opublikowany 31 października 2023 roku przez Ministerstwo Edukacji i Nauki (obecnie MNiSW), ma przyczynić się do upowszechniania wiedzy na temat mikropoświadczeń oraz pomóc podmiotom systemu szkolnictwa wyższego i nauki w ich standaryzacji. W dokumencie przywołano definicję mikropoświadczeń zgodną z „Zaleceniem Rady Unii Europejskiej w sprawie europejskiego podejścia do mikropoświadczeń na potrzeby uczenia się przez całe życie i zatrudnialności”, a także elementy opisu mikropoświadczenia oraz formalno-prawne uwarunkowania uznawania efektów uczenia się.

Niniejsze badanie zostało zrealizowane w odpowiedzi na potrzebę diagnozy gotowości podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki na wdrożenie mikropoświadczeń oraz odbioru tej idei przez interesariuszy: potencjalnych zdobywców i wystawców mikropoświadczeń.

DEFINICJA

Termin „mikroświadczanie” nie funkcjonuje póki co w polskich aktach prawnych. W literaturze i praktyce mówiąc o mikroświadczaniach używa się podziału na dwie grupy: *microcredentials* oraz *digital badges i Open Badges*. Terminy te odnosi się do różnych form kształcenia, nie są one jednak całkiem rozłączne. Termin *microcredentials* częściej pojawia się w kontekście edukacji formalnej i szkolnictwa wyższego, natomiast pojęcie *digital badges* powiązane jest bardziej z ideą uczenia się przez całe życie, edukacją pozaformalną i nieformalnym uczeniem się (Nowakowski, Stęchły, 2021).

Na potrzeby niniejszego opracowania, podobnie jak w opublikowanych w październiku 2023 roku „Ogólnych wytycznych w zakresie stosowania mikroświadczanie w instytucjach szkolnictwa wyższego i nauki w Polsce”, przyjęto definicję mikroświadczanie wskazaną w „Zaleceniu Rady Unii Europejskiej w sprawie europejskiego podejścia do mikroświadczanie na potrzeby uczenia się przez całe życie i zatrudnialności”:

Mikroświadczanie „oznacza opis efektów uczenia się, które osoba ucząca się uzyskała przy niewielkim nakładzie uczenia się. Efekty te zostały ocenione na podstawie przejrzystych i jasno określonych kryteriów. Aktywności edukacyjne prowadzące do uzyskania mikroświadczanie są opracowywane tak, aby osoba ucząca się zdobyła konkretną wiedzę, umiejętności i kompetencje, które odpowiadają na potrzeby społeczne, osobiste i kulturowe lub na potrzeby rynku pracy. Mikroświadczanie są własnością osoby uczącej się i mogą być udostępniane i przenoszone. Mogą być samodzielne lub łączone w większe świadczanie. Mikroświadczanie podlegają zapewnianiu jakości według uzgodnionych standardów w stosownym sektorze lub obszarze działalności.”¹

W tym rozumieniu, mikroświadczanie mogą być **przenoszone** między sektorami kształcenia i szkolenia oraz w ich ramach, a także na rynku pracy i między państwami. Posiadacz mikroświadczanie może je **przechowywać** w wybranym systemie i **udostępniać** na wybranej stronie. Treść mikroświadczanie jest zrozumiała dla wszystkich stron, wszystkie strony mogą również zweryfikować jego autentyczność. Mikroświadczanie mogą być **łączone**, nabywane stopniowo.

W „Zaleceniu Rady Unii Europejskiej...” przedstawiono także **katalog standardowych europejskich elementów opisu mikroświadczanie**, którego obowiązkowe elementy obejmują:

1. identyfikację osoby uczącej się,
2. tytuł mikroświadczanie,
3. państwo/region organu wydającego,
4. organ przyznający
5. datę wydania,
6. efekty uczenia się,
7. nominalny nakład pracy potrzebny do osiągnięcia efektów uczenia się (w miarę możliwości zgodnie z europejskim systemem transferu i akumulacji punktów ECTS),
8. w stosownym przypadku poziom (i cykl) danej aktywności edukacyjnej prowadzącej do uzyskania mikroświadczanie (europejskie ramy kwalifikacji, ramy kwalifikacji dla europejskiego obszaru szkolnictwa wyższego),
9. rodzaj oceny,
10. forma uczestnictwa w działaniu edukacyjnym,
11. metoda zapewnienia jakości zastosowana jako podstawa mikroświadczanie.

¹Zalecenia Rady Unii Europejskiej z dnia 16 czerwca 2022 roku w sprawie europejskiego podejścia do mikroświadczanie na potrzeby uczenia się przez całe życie i zatrudnialności oraz potwierdzania kompetencji w celu wydawania mikroświadczanie, [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:32022H0627\(02\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:32022H0627(02)), dostęp: 18.12.2023.

STRUKTURA RAPORTU

W pierwszym rozdziale raportu przedstawiono cele badania oraz zarys zastosowanych technik badawczych. Wyniki zrealizowanych badań jakościowych przedstawiono w kolejnych trzech rozdziałach. Pierwszy z nich traktuje o motywacjach studiowania oraz uczestnictwa w innych formach edukacyjnych. W następnym poruszono kwestie znajomości idei mikroświadczeń oraz postrzeganych korzyści i wyzwań wynikających z ich wdrażania. W trzecim z rozdziałów wynikowych odniesiono się do dotychczasowych doświadczeń uczelni – już istniejącej oferty kształcenia poza studiami, możliwości wdrożenia mikroświadczeń, a także oczekiwań użytkowników wobec potencjalnych rozwiązań informatycznych na rzecz mikroświadczeń. Następnie przywołano dobre praktyki z innych krajów, a także funkcjonalności już istniejących systemów i aplikacji związanych z mikroświadzeniami. Raport zamyka część poświęconą działaniom rekomendowanym w zakresie wdrażania oraz upowszechniania mikroświadczeń.

GŁÓWNE WNIOSKI

MOTYWACJA DO STUDIOWANIA I WARTOŚĆ STUDIÓW

- Motywację do podjęcia studiów stanowi szereg spodziewanych **korzyści zawodowych i osobistych**, a także czynników **społecznych** dotyczących nowych znajomości, ale i presji ze strony rodziny czy szerzej – społeczeństwa. Poza zainteresowaniami i innymi przesłankami o charakterze osobistym, perspektywy zawodowe czy chęć zdobycia szerszych uprawnień lub zupełnie nowych kompetencji przydatnych na rynku pracy, to motywacje, które nierzadko stoją też za wyborem konkretnego kierunku studiów.
- Pomimo roli, jaką aspekty związane z dalszą karierą zawodową odgrywają w wyborze studiów, opinie o tym, **czy studia w odpowiedni sposób przygotowują do funkcjonowania na rynku pracy** są rozbieżne. Studenci i absolwenci uczelni uczestniczący w badaniu prezentowali różne stanowiska: od podkreślenia konieczności posiadania dyplomu do podjęcia pracy, przez uznanie roli studiów w przygotowaniu do odnalezienia się w sferze zawodowej, po wskazywanie, że samo ukończenie studiów nie jest gwarantem zdobycia atrakcyjnego zajęcia, a nawet kwestionowanie wartości dyplomu na rynku pracy.
- Same **studia** jako formę kształcenia doceniane są m.in. ze względu na możliwość zdobycia **szerokiej wiedzy, jasno określony program oraz dyplom**, który jest ich zwieńczeniem. Wadą studiów, na tle innych form edukacyjnych, jest zaś **czas**, jaki trzeba na nie poświęcić, a niejednokrotnie także **przeładowanie** programu przedmiotami teoretycznymi i – w opinii badanych – zbędnymi, przy jednocześnie niskim wymiarze i poziomie **zajęć praktycznych**.

INNE FORMY EDUKACYJNE – CO CENIĄ W NICH STUDENCI?

- Zdaniem badanych studentów i absolwentów decyzje o podjęciu **kształcenia poza studiami** wynikają z pobudek związanych z karierą zawodową (tak indywidualnych, jak i tych, które wynikają z presji rynku pracy czy pracodawcy), rozwojem osobistym oraz poszerzeniem wiedzy i kompetencji. Na przeszkodzie udziałowi w innych formach edukacyjnych stoją jednak ograniczone zasoby czasowe (w kontekście łączenia dodatkowego kształcenia z codziennymi obowiązkami – zawodowymi, rodzinnymi czy studiami) i finansowe, a czasem również brak chęci czy odczuwanej potrzeby nabywania (dodatkowych) wiedzy i kompetencji.
- Studenci i absolwenci potrafili wskazać szeroki katalog inicjatyw prowadzących do zdobywania wiedzy poza studiami. Poszczególne formy edukacyjne są dla nich w różnym stopniu atrakcyjne. **Kursy online** cenią przede wszystkim za elastyczność czasową i dostępność (np. niezależnie od miejsca zamieszkania). Wśród wad tej formy kształcenia wskazują brak bezpośredniego kontaktu z prowadzącym i innymi uczestnikami oraz ograniczoną, w przypadku niektórych dziedzin, możliwość nauki praktycznych umiejętności. Ponadto, nauka online wymaga od uczestnika większej samodyscypliny i nie zawsze kończy się wystawieniem certyfikatu. Za możliwość nabycia praktycznych umiejętności, a także bezpośredni kontakt z osobami z branży, badani cenią **stacjonarne kursy i szkolenia**. W przypadku tej formy barierą okazuje się koszt. Zarówno w przypadku form online, jak i stacjonarnych badani dostrzegają, że nie wszystkie kursy i szkolenia mają wysoką jakość. **Praktyki i staże** cenione są za praktyczne doświadczenie nabywane w realiach zawodu i pod okiem specjalistów. Odbyte praktyki i staże nie zawsze jednak spełniały oczekiwania badanych – zlecane im zadania nie były rozwijające lub polegały tylko na obserwacji.

WARTOŚCIOWE CERTYFIKATY – CO JE OKREŚLA?

- Wśród elementów, które kształtują **wartość certyfikatu** badani wskazywali: formę kursu, który się nim kończy (stacjonarna – zwłaszcza, jeśli poświadczane są praktyczne kwalifikacje), koszt (kursy płatne, droższe postrzegane jako bardziej prestiżowe), akredytacja rozpoznawalnej instytucji i renoma organizatora, prowadzący – specjalista w branży, język kursu (angielski), czas trwania i zakres materiału, a w niektórych dziedzinach również forma egzaminu państwowego.
- Wśród **wystawców wartościowych certyfikatów** badani wskazywali zarówno instytucje państwowe, korporacje, jak i instytucje zagraniczne.

MIKROPOŚWIADCZENIE – CZYLI CO?

- **Znajomość idei mikroświadczeń** wśród przedstawicieli uczelni jest różna. Część z nich reprezentowała uczelnie już zaangażowane w planowanie lub wdrażanie aktywności związanych z mikroświadzeniami, innym temat nie był obcy ze względu na obowiązki pełnione w ramach stanowiska pracy. W badaniu uczestniczyły jednak również osoby, dla których informacja o projekcie była pierwszą okazją do zetknięcia się z tematem.
- W swoich **skojarzeniach** z mikroświadzeniami przedstawiciele uczelni odnosili się głównie do technicznych i organizacyjnych aspektów mikroświadczeń, studenci i absolwenci zwracali zaś uwagę na elementy definiujące ich renomę i jakość. Przedstawicielom uczelni mikroświadzenia kojarzyły się przede wszystkim z opisami efektów kształcenia, uproszczonymi certyfikatami, czymś, co potwierdza ściśle określoną umiejętność nabytą w krótkim czasie, uzupełniającą kształcenie w systemie szkolnictwa wyższego.

Z certyfikatami mikroświadzenia kojarzyły się także badanym studentom i absolwentom. Ta grupa w szczególności zwróciła uwagę na takie aspekty mikroświadczeń, jak weryfikacja i potwierdzenie jakości – samych mikroświadczeń, ale i kończących się nimi kursów, standaryzacja oraz uznawalność w UE. Zarówno w przypadku przedstawicieli uczelni, jak i studentów i absolwentów pojawiło się skojarzenie z funkcjonalnościami portalu LinkedIn.

- Przyjęta przez Komisję Europejską **definicja** mikroświadczeń dla większości przedstawicieli uczelni, które nie prowadzą jeszcze działań wpisujących się w tę ideę, jest zrozumiała. Sformułowaniem budzącym wątpliwość jest „przenoszenie” mikroświadczeń.

KTO I W JAKI SPOSÓB SKORZYSTA NA WDROŻENIU MIKROPOŚWIADCZEŃ?

- W obliczu wyzwania, jakim – zdaniem badanych – jest dla szkolnictwa wyższego zmniejszająca się liczba studentów, wdrożenie mikroświadczeń jawi się jako możliwość **przyciągnięcia nowych studentów i słuchaczy**, zatrzymania dotychczasowych, a tym samym – wypełnienia pensów dydaktyków. We wprowadzeniu mikroświadczeń do oferty uczelni upatruje się szans na jej **promocję i budowę silnej, rozpoznawalnej marki**. Pod kątem organizacyjnym, jednolite i wystandaryzowane mikroświadzenia mogłyby **usprawnić proces uznawania efektów kształcenia**. Ponadto, badani zdają sobie sprawę z konieczności **nadążania za trendami w edukacji**.

- Dla studentów wprowadzenie systemu mikropoświadczeń przełoży się na możliwości **łatwiejszego i swobodniejszego zdobywania wiedzy** – zgodnej z ich **zainteresowaniami**, a jednocześnie **konkretnej**. Mikropoświadczenia będą, zdaniem badanych, **renomowanym i wiarygodnym** dokumentem, gwarantującym **jakość** kursów, które się nimi kończą. Co więcej, mikropoświadczenia poszerzą możliwości i **wzmocnią pozycję osoby, która je posiada, na rynku pracy**. Zaletą będzie również możliwość gromadzenia ich w jednym miejscu.

WYZWANIA I POTENCJALNE ZAGROŻENIA

- **Wśród wyzwań, wątpliwości i zagrożeń** związanych z wdrażaniem mikropoświadczeń badani wskazywali czynniki i aspekty wynikające z uwarunkowań zewnętrznych oraz wewnętrznych (w tym możliwości uczelni). Odnoszono się do kwestii związanych z zasadami działania mikropoświadczeń, a także z ich standaryzacją i uznawalnością. Podnoszono również kwestię współistnienia mikropoświadczeń i studiów wyższych oraz zainteresowania ze strony samych studentów.
- Na **uwarunkowania zewnętrzne** składają się: brak dookreślonych ram prawnych i organizacyjnych, a także niedostatek informacji i wiedzy na temat tego czym są i jak wdrażać mikropoświadczenia.
- Obawy zakotwiczone w **uwarunkowaniach wewnętrznych i możliwościach uczelni** wiążą się z niewystarczającymi zasobami kadrowymi (zarówno po stronie dydaktyki, jak i administracji) oraz z finansami. Badani podnosili również kwestię przywiązania części dydaktyków do tradycyjnych form kształcenia oraz wyzwania, jakie stanowić może wdrożenie na uczelni nowego systemu informatycznego do obsługi mikropoświadczeń.

- Wątpliwości badanych dotyczyły także **funkcjonowania** systemu mikropoświadczeń w kontekście certyfikatów wystawionych jeszcze przed jego wdrożeniem, dezaktualizacji (z upływem czasu) poświadczanych nimi wiedzy i kwalifikacji czy też, ogólnie rzecz biorąc, innowacyjności systemu względem już istniejących rozwiązań.
- Odnoszono się również do należytej kontroli **jakości, możliwości standaryzacji i zapewnienia uznawalności** dokumentu w innych krajach UE. Jednocześnie badani wyrażali obawy związane z niehonorowaniem mikropoświadczeń przez pracodawców oraz ich masowym wydawaniem, które może spowodować spadek ich wartości.
- Wyzwaniami, zdaniem badanych, są również **konkurencja**, jaką mikropoświadczenia mogą stanowić dla tradycyjnych studiów, rywalizacja, którą uczelnie będą musiały prowadzić z dużymi firmami szkoleniowymi oraz potencjalny **brak zainteresowania** ze strony studentów.

CO POZA STUDIAMI JUŻ OFERUJĄ UCZELNIE?

- Uczelnie uczestniczące w badaniu mają w swojej **ofercie edukacyjnej** szereg form edukacyjnych skierowanych nie tylko do tradycyjnych studentów, ale i absolwentów, uczniów szkół średnich, dzieci, seniorów, imigrantów. Wymieniano m.in. szkoły letnie i zimowe, kursy specjalistyczne i certyfikujące, kursy otwarte, w tym MOOC, studia podyplomowe, uniwersytety trzeciego wieku i dziecięce.

- Przedstawiciele grup, do których kierowana jest oferta edukacyjna uczelni, mają zdaniem badanych **różne motywacje i oczekiwania**. Po konkretną, wyspecjalizowaną wiedzę przychodzą pracownicy firm, dla których kursy i szkolenia organizowane są na zamówienie. Takiej wiedzy poszukują również specjaliści w określonych dziedzinach. Absolwenci studiów pierwszego stopnia poszukują alternatywy dla studiów magisterskich w postaci krótkich form edukacyjnych. Uniwersytety otwarte i trzeciego wieku wychodzą naprzeciw oczekiwaniom osób chcących rozwijać swoje zainteresowania.
- Z punktu widzenia uczelni jako organizatorów procesu kształcenia poszczególne inicjatywy dydaktyczne cechuje **różna atrakcyjność (dla uczestnika) i łatwość wdrożenia do oferty uczelni**. Studia podyplomowe oceniono jako relatywnie łatwe do wdrożenia, jednak mało atrakcyjne dla osoby uczącej się (wymagają dużego nakładu czasu i pracy). Trudność wdrożenia do oferty kursów i szkoleń stacjonarnych wynika z konkurencji – ze strony podmiotów z rynku, ale i między poszczególnymi wydziałami określonej uczelni roszczącymi sobie prawo do kształcenia w wybranych obszarach wiedzy. Atrakcyjne dla uczestników, ale organizacyjnie trudne dla uczelni są zajęcia w formule *bootcamp*. Asynchroniczne kursy online zapewniają elastyczność uczenia się oraz w mniejszym stopniu angażują kadre podmiotu. Trudniejsze do wdrożenia, ze względu na czasochłonność, są z kolei kursy synchroniczne oraz masowe otwarte kursy online.
- Badani wskazywali, że nie wszystkie formy edukacyjne sprzyjają **rzetelnej weryfikacji efektów kształcenia** (np. formy asynchroniczne, skierowane do dużych grup). Ponadto, im szersza grupa docelowa, tym większe zróżnicowanie poziomu wiedzy uczestników na wejściu. Inne wyzwania wiążące się z uczestnikami to sama rekrutacja (procedury) oraz poziom rezygnacji.

Wyzwania dotyczą również utrzymania jakości kształcenia oraz uznawalności wydawanych certyfikatów przez pracodawców (krótki czas kursu, brak standaryzacji). Badani przyznawali, że metody zapewniania jakości kształcenia, mimo stosowania przy krótkich formach edukacyjnych (np. przygotowywanie sylabusów, hospitacje, konsultowanie programu z odpowiednimi gremiami czy ankiety ewaluacyjne), często nie są aż tak rozwinięte i restrykcyjne, jak w przypadku studiów.

GDZIE JEST MIEJSCE DLA MIKROPOŚWIADCZEŃ?

- Badani (przedstawiciele uczelni oraz studenci i absolwenci) odnoszą się pozytywnie do pomysłu uzyskiwana mikroświadczeń za udział w **kursach i szkoleniach**. Z perspektywy uczelni często oznaczałoby to zastąpienie już wydawanych certyfikatów: uczestnikom kursów spoza programu studiów, kursów otwartych czy kursów „na zamówienie” podmiotów zewnętrznych, a także szkoleń organizowanych we współpracy z sektorem prywatnym. Zdaniem studentów i absolwentów mikroświadczenie za taką formę edukacyjną to jasna i konkretna informacja dla pracodawcy.
- Zdaniem przedstawicieli uczelni mikroświadczenia mogłyby być wydawane za **ukończone moduły/ścieżki** powstałe z połączenia kilku kursów – w kształceniu formalnym i pozaformalnym, a także za kursy realizowane przez studentów na innych wydziałach. Studenci i absolwenci mieli różne opinie na ten temat – z jednej strony podkreślali elastyczność rozwiązania czy jego użyteczność w sytuacji rezygnacji ze studiów (świadczanie zrealizowania części kursów). Z drugiej strony wskazywali jednak, że studiując się dla wiedzy kompleksowej, a w niektórych zawodach i tak dopiero ukończenie pełnego toku studiów daje możliwość wejścia na rynek pracy.

- Mikropoświadczenia za udział w **stażach i praktykach** byłyby, zdaniem studentów i absolwentów, formą wiarygodnych referencji. Wątpliwości pojawiły się w kontekście własnych doświadczeń badanych – niskiej jakości praktyk, braku obiektywności pracodawców.
- Wydawanie mikropoświadczeń za działalność w **kołach naukowych** mogłoby zachęcić do tego rodzaju aktywności. Obie badane grupy podkreślały jednak konieczność weryfikowania faktycznego zaangażowania w działalność. Studenci i absolwenci wyrażali również wątpliwości, że tego typu poświadczenie nie będzie miało realnej wartości na rynku pracy.
- Organizatorzy kształcenia widzą mniejszą zasadność wydawania mikropoświadczeń młodzieży ze szkół średnich i seniorom korzystającym z ich oferty edukacyjnej – ze względu na inne motywacje oraz funkcje zajęć, w których biorą udział.

JAK GROMADZIĆ MIKROPOŚWIADCZENIA – CZEGO OCZEKUJĄ UŻYTKOWNICY?

- Większość badanych studentów i absolwentów preferuje mikropoświadczenia wydawane w formie **elektronicznej**, choć dla części konieczne jest zabezpieczenie możliwości wydruku takiego dokumentu.
- Opcja przechowywania mikropoświadczeń w aplikacji rządowej, np. **mObywatelu**, budzi skrajne emocje. Część badanych podkreślała zalety płynące z wykorzystania już istniejącej, bezpiecznej i rozwiniętej infrastruktury, inni zaś powoływali się na inną rangę dokumentu, jakim ma być mikropoświadczenie, niż gromadzone w systemie, brak możliwości wdrożenia określonych funkcji, brak zaufania do bezpieczeństwa aplikacji czy niechęć do udostępniania państwu tylu informacji o sobie. Jednocześnie za stworzeniem osobnego narzędzia przemawia szeroki zakres funkcji, jakie chcieliby widzieć w aplikacji jej potencjalni użytkownicy.

- Wśród najważniejszych funkcji aplikacji czy strony internetowej służącej gromadzeniu mikropoświadczeń znalazło się ich **automatyczne tłumaczenie**, przede wszystkim na język angielski. Badani oczekują także funkcji **udostępniania** widoku profilu/cyfrowego portfela (z możliwością kontrolowania zakresu udostępnianych informacji) np. potencjalnemu pracodawcy w procesie rekrutacji. Pożądanymi funkcjami są także: **wyszukiwarka** (instytucji, kursów kończących się mikropoświadczeniami) oraz opcje związane z **organizowaniem** posiadanych mikropoświadczeń. Wśród najważniejszych funkcjonalności, choć rzadziej wskazywanych, pojawiła się również: możliwość integracji z serwisami społecznościowymi, łączenia mikropoświadczeń w ścieżki/pakiety oraz przechowywanie ich w oficjalnych serwisach państwowych.

MIKROPOŚWIADCZENIA A UCZENIE SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE

- Ciągłe zmiany w branży wymagają bycia na bieżąco, a tym samym – **ciągłego podnoszenia swoich kwalifikacji**. Taką opinię wyrażali badani reprezentujący różne kierunki studiów i zawody. Ciągły rozwój jest również uwarunkowany motywacją wewnętrzną.
- Mikropoświadczenia mogą stać się **motywacją** do dalszej nauki przez pewnego rodzaju gamifikację procesu kształcenia. Sceptycy wskazują jednak, że kształcić będą się nadal tylko te osoby, które i tak by to robiły. Powodzenie systemu zależeć też będzie od oferty kursów kończących się mikropoświadczeniami.

WYZWANIA I REKOMENDACJE

- Wobec wyzwań, jakie wiążą się z **wdrażaniem mikropoświadczeń**, zalecane są działania wspierające uczelnie (w zakresie szkoleń i technologii), zmierzające do uregulowania zasad wprowadzania mikropoświadczeń, informujące o korzyściach z nich płynących, wspomagające zapewnienie jakości i standaryzację, a także budujące zaufanie w kontekście bezpieczeństwa przechowywanych mikropoświadczeń i danych ich posiadaczy.
- W zakresie tworzenia **oferty mikropoświadczeń** wskazany jest przegląd (na poziomie uczelni) już realizowanych form kształcenia pod kątem możliwości wykorzystania w nich mikropoświadczeń. Ponadto, w obliczu oczekiwań studentów rozczarowanych praktyczną stroną studiów, a także preferowania przez uczących się form kształcenia online jako najbardziej dostępnych i elastycznych, pożądane wydaje się zachęcanie uczelni do tworzenia oferty mikropoświadczeń adresującej te potrzeby. Dla skutecznego wdrożenia mikropoświadczeń nieodzowna jest również komunikacja i współpraca z pracodawcami.
- **Komunikacja korzyści** wiążących się z wprowadzeniem do oferty edukacyjnej mikropoświadczeń oraz z korzystaniem z nich powinna być skierowana zarówno do uczelni, jak i do studentów, absolwentów i innych potencjalnych odbiorców mikropoświadczeń.

O BADANIU

GŁÓWNE CELE BADANIA TO:

1

Rozpoznanie obecnej **gotowości do wdrożenia mikropoświadczeń** do działalności instytucji z sektora szkolnictwa wyższego.

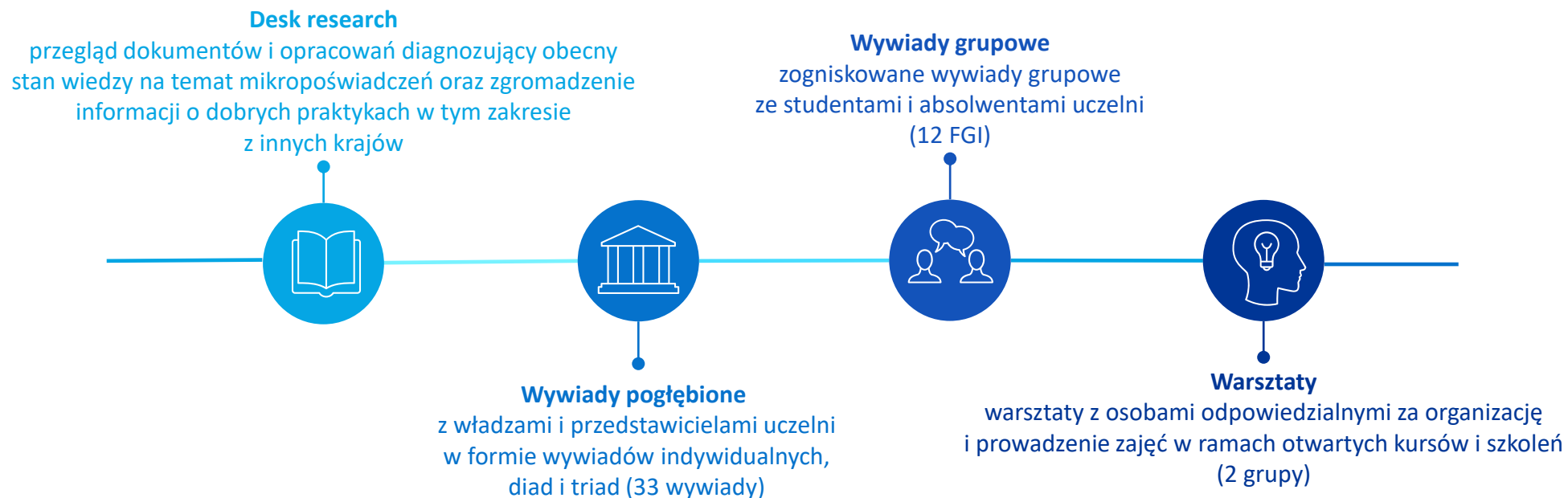
2

Zdefiniowanie **szans i zagrożeń**, wynikających z wprowadzenia mikropoświadczeń, zarówno dla instytucji, jak i dla uczących się.

3

Opracowanie **rekomendacji** dotyczących jak najbardziej efektywnego sposobu włączenia mikropoświadczeń do działalności sektora szkolnictwa wyższego.

ICH REALIZACJI POSŁUŻYŁY CZTERY METODY BADAWCZE:

DESK RESEARCH

W ramach analizy *desk research* dokonano przeglądu dokumentów **definiujących** mikroświadczania. Celem tego etapu badania było również zgromadzenie informacji o **sposobach wprowadzania** mikroświadczeń w innych, wybranych krajach (Finlandii, Irlandii, Stanach Zjednoczonych, Nowej Zelandii, Australii i Malezji) oraz zaprezentowanie wartych naśladowania praktyk. Jeden z elementów analizy *desk research* stanowiła **analiza komercyjnych systemów mikroświadczeń**, która pozwoliła zebrać inspiracje do efektywnego wdrażania części rozwiązań w szkolnictwie wyższym (por. s.105-120).

WYWIADY POGŁĘBIONE

Wywiady pogłębione przeprowadzono z **osobami reprezentującymi podmioty systemu szkolnictwa wyższego i nauki**. Rozmowy, które miały charakter wywiadów indywidualnych oraz diad i triad (wywiadów pogłębionych z dwiema lub trzema badanymi osobami), umożliwiły zbadanie **postaw** władz i przedstawicieli uczelni wobec idei mikroświadczeń. Celem tego elementu procesu badawczego było również rozpoznanie, **jaka działalność dydaktyczna** uczelni mogłaby zostać (stosunkowo) łatwo wdrożona do systemu mikroświadczeń dostosowanego do zaleceń Rady ds. Zatrudnienia, Polityki Społecznej, Zdrowia i Ochrony Konsumentów.

WYWIADY GRUPOWE

Zogniskowane wywiady grupowe przeprowadzono ze **studentami i absolwentami** zróżnicowanymi pod kątem poziomu studiów, dziedziny nauki/sztuki oraz wielkości ośrodka akademickiego, w którym studiują lub ukończyli studia. W trakcie grup fokusowych omówiono **doświadczenia formalnej i pozaformalnej nauki** podczas studiów. Rozmowy miały na celu poznanie stosunku studentów i absolwentów do **idei mikroświadczeń** oraz omówienie jej dopasowania do różnych obszarów działalności w okresie studiów lub edukacji po studiach. Umożliwiły również ocenę atrakcyjności **form zbierania mikroświadczeń** i związanych z tym **funkcjonalności**. Badanie zrealizowano w okresie sierpień–październik 2023 roku. Łącznie przeprowadzono **12 grup fokusowych**.

Materiał zgromadzony w toku wywiadów pozwolił **zidentyfikować szanse i korzyści** oraz **wyzwania i koszty**, które mogą płynąć z wprowadzenia systemu mikroświadczeń na uczelni. Wywiady pogłębione zrealizowano w okresie sierpień–październik 2023 roku. Łącznie przeprowadzono **33 wywiady** z przedstawicielami uczelni publicznych i niepublicznych.

Szczegółowe informacje na temat poszczególnych elementów badania znajdują się w rozdziale Metodologia badania na s. 125.

WARSZTATY

Kolejnym elementem badania było poznanie **perspektywy praktyków** – osób prowadzących zajęcia w ramach otwartych kursów i szkoleń (online i stacjonarnych) oraz osób zaangażowanych w organizację tych form edukacji. W trakcie warsztatów poruszono temat **dotychczasowych doświadczeń** związanych z otwartymi kursami i szkoleniami oraz zapoznano się z opiniami na temat **cech i motywacji uczestników** tych kursów. Celem warsztatów było także zidentyfikowanie **szans i zagrożeń** związanych z kształceniem na kursach i szkoleniach poza programem studiów, w tym problemów związanych ze zróżnicowaniem poziomu początkowej wiedzy uczestników. Ponadto, skupiono się na poznaniu możliwości **oceny i weryfikacji wiedzy** zdobytej przez uczestników kursów oraz omówieniu różnych form zapewnienia **jakości kształcenia**.

Szczegółowe informacje na temat poszczególnych elementów badania znajdują się w rozdziale Metodologia badania na s. 125.

CZY STUDIA WYSTARCZAJĄ?

Motywy studiowania i wartość studiów

CO MOTYWUJE DO ROZPOCZĘCIA STUDIÓW?

MOTYWACJE ZAWODOWE

- Chęć zdobycia kwalifikacji zawodowych po liceum ogólnokształcącym
- Perspektywy zawodowe – możliwość aplikowania na oferty pracy z wymogiem wykształcenia wyższego
- Chęć nawiązania kontaktów z osobami z branży
- Chęć zdobycia dokumentu potwierdzającego dotychczasowe umiejętności
- Chęć zdobycia pracy za granicą
- Perspektywa awansu

MOTYWACJE OSOBISTE

- Chęć zdobycia wiedzy
- Chęć zdobycia wyższego wykształcenia
- Chęć usystematyzowania wiedzy zdobytej wcześniej z innych źródeł (w pracy, na kursach)
- W przypadku studiów drugiego stopnia – chęć uzupełnienia wiedzy zdobytej na poziomie studiów licencjackich
- Zaktualizowanie wiedzy
- Brak innego pomysłu na siebie
- Chęć zdobycia legitymacji studenckiej i statusu studenta

MOTYWACJE SPOŁECZNE

- Chęć nawiązania nowych znajomości
- Presja rodziny, tradycje rodzinne – każdy w rodzinie studiował
- Presja społeczna – wszyscy znajomi poszli na studia

CO MOTYWUJE DO WYBORU DANEGO KIERUNKU STUDIÓW?

ZAINTERESOWANIA, PASJE I OSOBISTE PREDYSPOZYCJE – część respondentów przyznawała, że zdecydowała się rozpocząć studia, by móc rozwijać własne zainteresowania i pasje. Niektórzy rozmówcy podkreślali, że przy wyborze kierunku kierowali się tym, co lubią robić i w czym czują się dobrze, np. łatwością nauki języków obcych, umiejętnością rysowania, zdolnościami informatycznymi.

PERSPEKTYWY ZAWODOWE – część respondentów przy wyborze kierunku studiów kierowała się głównie perspektywami zawodowymi i łatwością znalezienia atrakcyjnej i dobrze płatnej pracy.

KONTYNUACJA DOTYCHCZASOWYCH DOŚWIADCZEŃ – absolwenci technikum często wybierali kierunek studiów pokrewny ze swoim dotychczasowym doświadczeniem (np. weterynaria, informatyka, budownictwo). Podobnie absolwenci studiów licencjackich w dużym stopniu decydowali się na kontynuowanie kierunku na studiach drugiego stopnia.

UPRAWNIENIA – niektórzy respondenci decydowali się na studia na danym kierunku, aby móc zdobyć niezbędne uprawnienia, np. rolnictwo – aby móc kupić ziemię rolną, tytuł inżyniera – aby zdobyć uprawnienia techniczne.

CHĘĆ ZDOBYCIA SZERSZYCH KOMPETENCJI – część respondentów decydowała się na podjęcie drugiego kierunku studiów, aby móc uzupełnić swoje kompetencje na kierunku pokrewnym lub w pełni się przekwalifikować.

CHĘĆ NIESIENIA POMOCY – rozmówcy, którzy wybierali kierunki związane z opieką zdrowotną i weterynaryjną, przyznawali, że zdecydowali się na dany kierunek, ponieważ chcieli nieść pomoc ludziom lub zwierzętom.

TRADYCJE RODZINNE I SYTUACJA OSOBISTA – niektórzy respondenci wybierali kierunek zgodny z tradycją rodzinną, np. aby móc pracować w rodzinnej firmie lub odziedziczyć w przyszłości gospodarstwo rolne.

Skończyłem lingwistykę stosowaną. Zaczęło się od tego, że w szkole zawsze najbardziej lubiłem języki i nauka języków zawsze sprawiała mi największą przyjemność i też łatwość. Dlatego właśnie wybrałem się na ten kierunek.

FIGI 11, absolwenci, nauki humanistyczne, społeczne i sztuka

U mnie też, w sumie odkąd byłem dzieckiem, to chciałem być pielęgniarzką, jakoś tak miałam wizję, że zawsze chodziły w takich czepkach, pomagały ludziom i też u mnie było utwierdzone to, że też bym chciała pomagać ludziom i też bez studiów się nie obejdzie.

FIGI 2, studenci, nauki medyczne i o zdrowiu

Źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadów grupowych ze studentami i absolwentami.

CZY STUDIA W ODPOWIEDNI SPOSÓB PRZYGOTOWUJĄ ABSOLWENTÓW DO REALIÓW RYNKU PRACY?

Rozmówcy reprezentowali różne poglądy na temat tego, w jakim stopniu dyplom ukończenia studiów może być przydatny na rynku pracy. Ich punkt widzenia w dużej mierze zależał od studiowanego przez nich kierunku, wcześniejszych doświadczeń oraz samej organizacji zajęć na uczelni.

Część rozmówców przyznawała, że studia nie są w stanie przygotować ich odpowiednio do wymagań przyszłych pracodawców. Pojawiały się głosy zarzucające uczelniom niedostosowanie programu do aktualnych trendów w danej branży, nauczanie przestarzałych rozwiązań, z których się już nie korzysta, oraz niewystarczającą liczbę godzin poświęconych na zajęcia praktyczne. Część respondentów wskazywała także na zbyt duże grupy podczas zajęć praktycznych i laboratoryjnych.

Ponadto, studenci uskarżali się na niewielką elastyczność przy wyborze przedmiotów oraz plan zajęć zawierający przedmioty niezwiązane bezpośrednio z kierunkiem studiów, zwane przez nich „zapychaczami”, które z ich perspektywy były niepotrzebne i nie przekazywały przydatnej wiedzy i umiejętności.

Rozmówcy przyznawali, że najwięcej w kontekście przyszłej pracy, dawały im zajęcia prowadzone przez praktyków oraz zadania grupowe polegające na rozwiązywaniu realnych *case studies*.

Poglądy dotyczące roli studiów w kontekście rynku pracy, można podzielić na cztery grupy, które zostaną omówione na kolejnych slajdach.

STUDIA SĄ NIEZBĘDNE
DO WYKONYWANIA
DANEGO ZAWODU

STUDIA POMAGAJĄ
ODNALEŹĆ SIĘ NA RYNKU
PRACY

SAME STUDIA SĄ
NIEWYSTARCZAJĄCE,
ABY ZDOBYĆ ATRAKCYJNĄ
PRACĘ

STUDIA NIE PRZYDAJĄ SIĘ
NA RYNKU PRACY

STUDIA SĄ NIEZBĘDNE DO WYKONYWANIA DANEGO ZAWODU

Niektórzy rozmówcy przyznawali, że w ich branżach dyplom ukończenia danego kierunku jest niezbędny do wykonywania pracy – w szczególności dotyczyło to zawodów regulowanych, np. lekarzy czy lekarzy weterynarii.

Nawet w przypadku powyższych zawodów, rozmówcy przyznawali, że dyplom daje możliwość wykonywania danej pracy, ale mają poczucie, że studia nie przygotowują ich w wystarczającym stopniu. Najczęściej wymienianym problemem była zbyt mała liczba godzin zajęć praktycznych.

Respondenci zauważali, że w przypadku niektórych zawodów wymagany jest sam fakt uzyskania wyższego wykształcenia – na przykład tytuł inżyniera, aby uzyskać uprawnienia w zawodach technicznych lub tytuł magistra w przypadku osób, które chciałyby podjąć pracę w szkole. Część respondentów przyznawała także, że uzyskanie wyższego wykształcenia jest dla nich konieczne, aby móc otrzymać awans i zająć kierownicze stanowisko.

Mi do pracy jest potrzebny tak naprawdę tytuł inżyniera, ale to, czy to byłby mój kierunek studiów, czy jakiś w miarę pokrewny, to już wszystko jedno, tym bardziej, że wiedza, którą wykorzystuję na co dzień w pracy to jej się na pewno na studiach nie nauczyłam, w związku z czym był potrzebny po prostu tytuł i tyle.

FGI 9, absolwenci, nauki inżynieryjno-techniczne

W weterynarii niestety, bez dyplomu to nie bardzo. Jednak wymagany jest ten papier. Wiadomo, tutaj koleżanka jest technikiem, to ona może dużo robić, aczkolwiek część rzeczy jest ograniczona i jest potrzebna ta pieczęć, numer zawodu, żeby na przykład wystawiać recepty, wykonywać zabiegi chirurgiczne. Jednak ten dyplom jest nieodłącznym elementem.

FGI 4, studenci, nauki rolnicze, weterynaryjne, ścisłe i przyrodnicze

Faktycznie w przypadku wielu przedsiębiorstw regulaminy limitują, to znacząco stanowiska kierownicze rezerwują dla osób z wyższym wykształceniem.

FGI 6, studenci, nauki rolnicze, weterynaryjne, ścisłe i przyrodnicze.

STUDIA POMAGAJĄ ODNALEŹĆ SIĘ NA RYNKU PRACY

Część rozmówców twierdziła, że w ich przypadku studia nie są niezbędne do wykonywania danego zawodu, ale mogą w znaczącym stopniu ułatwić szukanie pracy lub awans. Na przykład, w przypadku pielęgniarek, które ukończyły we wcześniejszych latach liceum medyczne, dyplom ukończenia uczelni nie jest niezbędny do wykonywania pracy, ale stanowi uzupełnienie dotychczasowego doświadczenia i wiedzy, oraz umożliwia objęcie lepszego stanowiska.

W przypadku przedstawicieli niektórych kierunków (np. grafika, informatyka) panuje przekonanie, że bardziej niż studia, na rynku pracy liczą się realne umiejętności i portfolio. Jednak nawet osoby, które twierdziły, że wystarczającą wiedzę i umiejętności można zdobyć w inny sposób (np. przez kursy, szkolenia, dotychczasową pracę), przyznawały, że dyplom ukończenia studiów pomaga czasem wyróżnić się na tle innych kandydatów, którzy nie mają takiego wykształcenia. Ponadto, podkreślali, że studia umożliwiają ustrukturyzowanie zdobytej wcześniej wiedzy i dyscyplinują do regularnej nauki.

Niektórzy respondenci przyznawali także, że sam fakt ukończenia studiów i zdobyty dyplom, będący potwierdzeniem pewnej wiedzy i umiejętności, może im pomóc znaleźć lepszą pracę za granicą.

W moim przypadku, jeśli chodzi ogólnie o media, próg wejścia jest stosunkowo niski. Każdy może nim sobie zostać tak naprawdę w tydzień – opanować, powiedzmy, program czy pisać proste teksty. Ale żeby robić to rzeczywiście profesjonalnie i wybić się jakby z tego ogromu tych ludzi, którzy robią to, że tak powiem, domorośle, to wydaje mi się, że tutaj chyba studia były tym czynnikiem, który na pewno wpłynął bardzo mocno na rozwój.

FGI 11, absolwenci, nauki humanistyczne, społeczne i sztuka

W moim zawodzie, w jakimkolwiek zawodzie kreatywnym, czy to marketing czy grafika, a zwłaszcza grafika, liczy się portfolio. I to samo, czego ja się nauczyłam na studiach z ręką na sercu mogę powiedzieć, że mogę się nauczyć z YouTube'a, z tutoriali, ale studia dają coś takiego jak samo taka dyscyplina, której ja nie mam. Ja nie mam samodyscypliny. Studia mnie dyscyplinują i to właśnie bardzo, bardzo pomaga w tym względzie.

FGI 8, studenci, nauki humanistyczne, społeczne i sztuka

Właściwie będąc szeregową pielęgniarką nie potrzebuję magistra, nie potrzebuję licencjatu, bo bardzo wiele z nas ma tylko liceum medyczne, ale jeżeli już się chce być na jakimś eksponowanym stanowisku, to już to jest wymagane. Jakby magister też daje szersze takie spektrum, że nie trzeba pewnych kursów już robić. Nie trzeba robić badań fizykalnych, nie trzeba robić EKG, bo to wszystko jest jakby troszkę zawarte w tym magistrze.

FGI 7, studenci, nauki medyczne i o zdrowiu

SAME STUDIA NIE SĄ WYSTARCZAJĄCE

Podczas wywiadów pojawiały się głosy mówiące o tym, że w dzisiejszych czasach sam dyplom ukończenia studiów niewiele znaczy, a uczelnie nie przygotowują odpowiednio do przyszłej pracy. Część rozmówców przyznawała, że studia nie zapewniają praktycznych umiejętności zawodowych, a sama wiedza teoretyczna okazuje się niewystarczająca. Ponadto programy studiów nie zawsze nadążają za dynamicznie zmieniającym się rynkiem pracy – rozmówcy przyznawali, że ich uczelnie nie przekazują aktualnej wiedzy i często nauczają przestarzałych metod.

Z tego powodu niektórzy absolwenci i studenci inwestują w kursy i szkolenia, aby zdobyć praktyczne umiejętności pożądane na rynku pracy, a tym samym być bardziej atrakcyjni dla potencjalnych pracodawców.

Wśród studentów panuje przeświadczenie, że już w czasie studiów należy zdobywać doświadczenie zawodowe oraz gromadzić certyfikaty z kursów i szkoleń, aby po ukończeniu uczelni mieć szansę na znalezienie atrakcyjnej pracy – taka perspektywa pojawiała się wśród studentów niemal wszystkich dziedzin.

Można wyjść ze studiów nie dotykając zwierzęcia, przynajmniej na naszej uczelni. Są takie osoby, że jak nie chciały, to wienflonu nie założyły, nie dotykały tych zwierząt, bo da się tak po prostu przejść, bo jest taki przemiał ludzi. Uczelnie tak prze, że jest coraz więcej studentów. Wszyscy się cieszyli. Jest dumna z tego, że jest duży wydział, dużo studentów. Tylko uczelnia też nie zapewnia jakby kształcenia w tym zawodzie, przynajmniej według mnie.

FGI 4, studenci, nauki rolnicze, weterynaryjne, ścisłe i przyrodnicze

Oczywiście, student musi gdzieś jeszcze w swoim własnym czasie się czymś zajmować, interesować, bo bez tego troszeczkę może zostać w tyle, więc też warto na zajęciach te podstawy przyswoić, ale jednak po swoich zajęciach interesować się tymi bardziej zaawansowanymi tematami, żeby później nie zostać w tyle na rynku pracy, ponieważ wszystko się bardzo płynnie zmienia w IT.

FGI 3, studenci, nauki inżynierjno-techniczne

Tak mi zawsze rodzice mówili: idź na studia, po studiach na pewno dostaniesz pracę. Niestety nie w dzisiejszych czasach. I mnie się wydaje, że dalej jest to takie stereotypowe myślenie: idź na studia, na studiach dostaniesz pracę. Dzisiaj się nie oszukujmy, większość na rynku ludzi jest na przykład magistrami i nie mają pracy. Bo nie mają na przykład tych kursów, na przykład tego portfolio. Na przykład nie mają tego doświadczenia.

FGI 11, absolwenci, nauki humanistyczne, społeczne, sztuka

STUDIA NIE PRZYDAJĄ SIĘ NA RYNKU PRACY

Absolwenci niektórych kierunków studiów napotykają na trudności w znalezieniu pracy zgodnej ze swoim wykształceniem. Po nieudanych próbach znalezienia pracy decydują się na przekwalifikowanie lub pracę poniżej swoich kompetencji.

Niektórzy rozmówcy, jeszcze podczas studiów, byli przekonani, że dyplom ukończenia uczelni w ich przypadku będzie nieprzydatny – mimo to kontynuowali kształcenie.

Co ciekawe, o braku możliwości znalezienia pracy po ukończeniu studiów mówili także studenci kształcący się na kierunkach postrzeganych jako perspektywiczne, np. sinologia, dietetyka, zarządzanie.

Poszłam na dietetykę, licząc, że będzie praca po tym, ale jest, jak jest. Tam gdzie szukam, to nikt na CV nie odpowiada. Nawet jak gdzieś do szpitali próbuję składać, za najniższe krajowe, to też.

FGI 10, absolwenci, nauki medyczne i o zdrowiu

Nastawiałem się bardzo dobrze, ale rynek to zweryfikował. Ja nie pracuję w zawodzie, który mam wyuczony, mimo że jestem magistrem geografii, to pracuję jako informatyk, bo rynek zweryfikował, więc u mnie te studia niewiele pomogły.

FGI 12, absolwenci, nauki rolnicze, weterynaryjne, ścisłe i przyrodnicze

Po moim kierunku tak naprawdę nie ma pracy i nie da się nic po nim zrobić. Trzy czy pięć lat studiów to jest nadal za mało, żeby być jakimś tłumaczem języka. A nic innego do głowy mi nie przychodzi. Nawet jak na ironię moja pani profesor zapytała nas, co byśmy chcieli robić, odbiłem piętkę i zapytałem, co pani by nam doradziła robić, to rozłożyła ręce, bo tak naprawdę nie ma takiego zawodu.

FGI 1, studenci, nauki humanistyczne, społeczne i sztuka

JAKIE SĄ PLUSY I MINUSY ZDOBYWANIA WIEDZY NA STUDIACH?

ZALETY

Wśród plusów kształcenia się na studiach przede wszystkim wymieniana była **możliwość zdobycia szerokiej wiedzy z danego obszaru**.

Ponadto, dużą zaletą okazał się także wysoki poziom sformalizowania – rozmówcy doceniali **jasno określony program** i **możliwość potwierdzenia zdobytej wiedzy dyplomem**, co może być przydatne podczas poszukiwania pracy.

Osoby zainteresowane przyszłą pracą na uczelni doceniały także fakt, że studia **przygotowują do pracy naukowej**.

Ponadto wśród zalet studiowania respondenci wymienili **możliwość zawarcia wielu nowych znajomości**, które w przyszłości mogą kontynuować nie tylko na gruncie osobistym, ale i zawodowym.

WADY

W opinii rozmówców, największym minusem zdobywania wiedzy na studiach jest **czas, jaki należy temu poświęcić**. Studenci narzekali także na to, że uczelnie **nie zawsze przekazują niezbędną wiedzę** i niektóre przedmioty w ich opinii są niepotrzebne.

Często wymienianym problemem była także **niewystarczająca ilość zajęć praktycznych** i **zbyt wiele czasu poświęconego na przekazywanie teorii**. Kolejną słabą stroną studiów okazali się **wykładowcy, którzy nie zawsze są zaangażowani w swoją pracę**, bądź nie potrafią przekazać wiedzy w zachęcający sposób.

Istotną barierą są także kwestie finansowe obejmujące zarówno **wysoki koszt czesnego**, w przypadku studiów płatnych, jak i **koszty utrzymania się lub dojazdów** podczas studiów w innym mieście

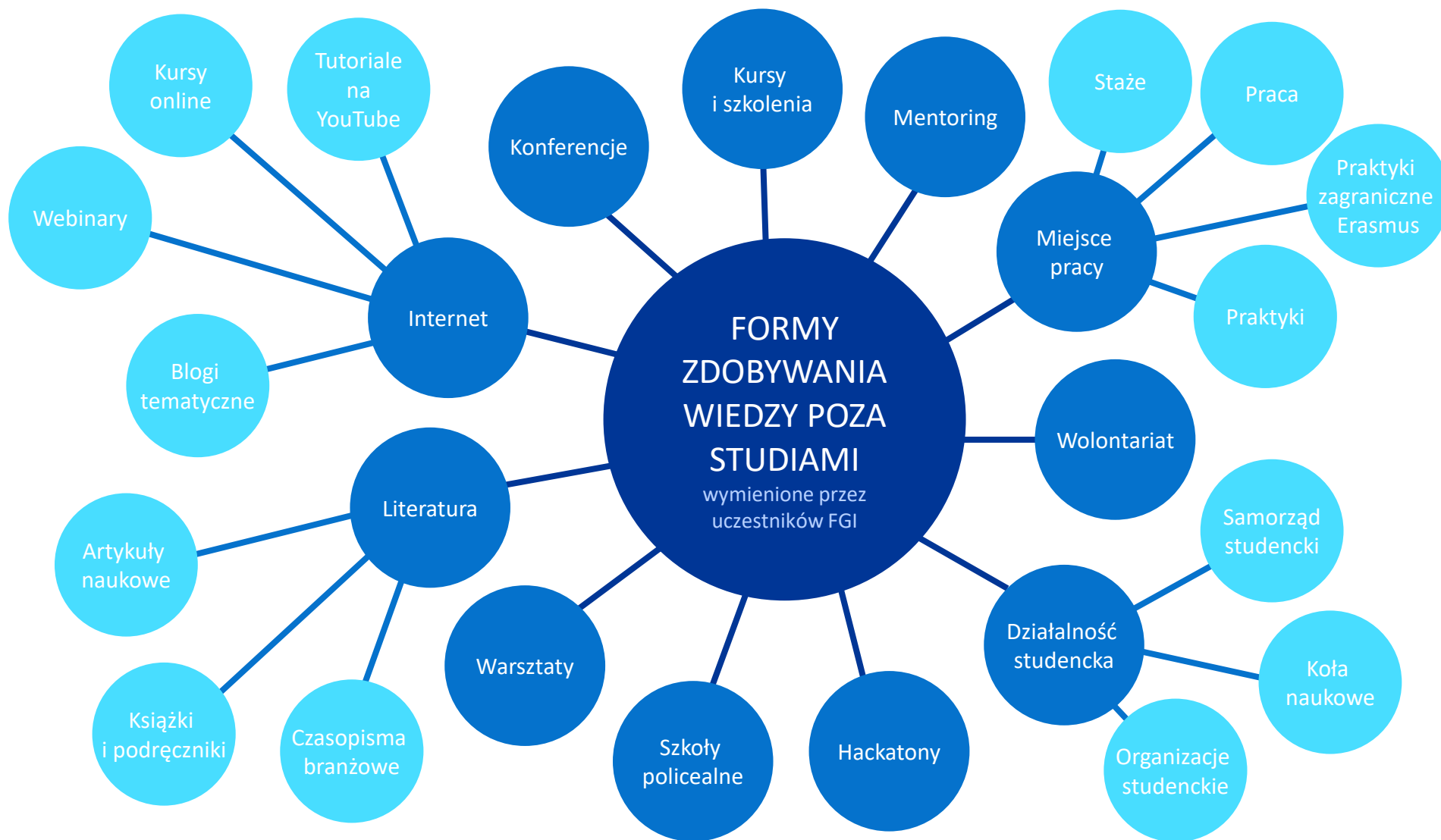
Kwestią, która najbardziej mi przeszkadzała była po prostu stara kadra. Czyli to są profesorowie, którzy mają wszystkie tytuły i nie można im powiedzieć, że nie posiadają tej wiedzy, bo oni faktycznie tę wiedzę mają. Tylko nie potrafią jej przekazywać w taki sposób, żeby też młode pokolenie w jakikolwiek sposób tym zainteresować. Bo to jest takie czyste właśnie jechanie z teorią i wykucie tego na blachę.

FGI 11, absolwenci, nauki humanistyczne, społeczne, sztuka

Źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadów grupowych ze studentami i absolwentami.

Udział w innych formach edukacyjnych – w jakich i dlaczego?

Źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadów grupowych ze studentami i absolwentami.

JAKIE SĄ MOTYWACJE I BARIERY PODEJMOWANIA INNYCH FORM KSZTAŁCENIA POZA STUDIAMI?

– OPINIE UCZESTNIKÓW GRUP FOKUSOWYCH

MOTYWACJE

KARIERA ZAWODOWA

- poczucie, że bez dodatkowego doświadczenia trudno znaleźć pracę,
- chęć awansu lub znalezienia lepszej pracy,
- presja ze strony pracodawcy,
- chęć przekwalifikowania się.

WIEDZA

- zdobycie nowej wiedzy,
- nabycie umiejętności praktycznych,
- uzupełnianie wiedzy zdobytej na studiach.

SAMOROZWÓJ

- możliwość rozwijania własnych zainteresowań,
- chęć inwestowania w siebie.

BARIERY

CZAS

- obciążenie codziennymi obowiązkami zawodowymi i rodzinnymi,
- trudności w łączeniu dodatkowego kształcenia ze studiami.

FINANSE

- brak możliwości finansowych, aby opłacić kosztowne kursy i szkolenia,
- brak wiedzy na temat dostępności dofinansowywanych kursów,
- brak świadomości istnienia bezpłatnych kursów.

BRAK ZAINTERESOWANIA ROZWOJEM

- niechęć do nauki i samokształcenia po osiągnięciu określonej pozycji zawodowej,
- wiara w to, że dotychczas zdobyta wiedza jest wystarczająca.

JAKIE SĄ PLUSY I MINUSY RÓŻNYCH FORM ZDOBYWANIA WIEDZY POZA STUDIAMI?

KURSY ONLINE

ZALETY

W opinii rozmówców, kursy online stanowią atrakcyjną formę zdobywania wiedzy z kilku powodów. Po pierwsze, badani zgodnie przyznawali, że taka forma kształcenia **oferuje dużą elastyczność czasową** i umożliwia uczestnikom dostosowanie nauki do ich codziennych obowiązków. Dzięki temu można z powodzeniem uczestniczyć w kursie jednocześnie studiując lub pracując. W związku z tym, że kursy online są prowadzone zdalnie umożliwiają zdobywanie wiedzy **niezależnie od miejsca zamieszkania**. Pozwala to zarówno oszczędzić czas, którego nie trzeba przeznaczać na dojazdy, jak i daje **możliwość uczestniczenia w kursach organizowanych przez zagraniczne instytucje**. Rozmówcy cenili sobie także **szeroką ofertę** kursów online i łatwość ich znalezienia.

Badani przyznawali także, że taka forma kształcenia jest zazwyczaj **atrakcyjna cenowo** i bardziej przystępna niż kursy realizowane w formie stacjonarnej. Dodatkowo, istotną zaletą jest bardzo często spotykany fakt prowadzenia kursów przez **osoby pracujące w danej branży**, które mają **aktualną wiedzę**.

WADY

Dużą wadę kursów online stanowi **brak bezpośredniej styczności z prowadzącym i innymi uczestnikami**, szczególnie dotyczy to kursów asynchronicznych. Z tego powodu taka forma kształcenia **wymaga większej samodyscypliny i zaangażowania**.

Minusem jest także **ograniczona możliwość nauki praktycznych umiejętności**. W niektórych dziedzinach kursy online przekazują jedynie teoretyczną wiedzę. Pojawiały się także **zarzuty odnośnie jakości** niektórych kursów.

Ponadto **nie wszystkie kursy online kończą się certyfikatem** lub zaświadczeniem, w związku z czym ich ukończenie nie zawsze jest doceniane przez pracodawcę.

Biorąc dla porównania jakieś szkolenie online czy webinar to wiadomo – siedzimy przy komputerze. Nie mamy styczności tak bezpośrednio z ludźmi. Słuchamy czy oglądamy jakieś nagrania. Nie jest to takie samo przyswajanie wiedzy jak na stacjonarnych zajęciach.

FGI 11, absolwenci, nauki humanistyczne, społeczne i sztuka

Źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadów grupowych ze studentami i absolwentami.

JAKIE SĄ PLUSY I MINUSY RÓŻNYCH FORM ZDOBYWANIA WIEDZY POZA STUDIAMI?

KURSY I SZKOLENIA STACJONARNE

ZALETY

Podobnie jak w przypadku kursów online, dużą wartość kursów i szkoleń stacjonarnych stanowią **prowadzący, będący często doświadczonymi praktykami z określonej branży**. Pozwala to nie tylko na zdobycie aktualnej wiedzy, ale także na **nawiązanie kontaktów**.

Uczestnicy tej formy kształcenia doceniali **możliwość zdobycia skompresowanej wiedzy i umiejętności w czasie krótszym niż cykl studiów**. Zauważali jednak, że wartość poszczególnych kursów i szkoleń jest różna. Jedne kursy mogą trwać kilka godzin i przekazywać podstawową wiedzę, inne – obejmować obszerny zakres materiału i kończyć się egzaminem państwowym. Dzięki temu każdy może znaleźć ofertę odpowiadającą własnym potrzebom. Z punktu widzenia respondentów, szczególnie cenione były kursy przekazujące **umiejętności praktyczne** np. w formie warsztatów.

Moim zdaniem kursy polegają bardziej na tym, żeby dużą wiedzę przekazać w krótkim czasie, też praktyczną. A studia trochę rozciągają to, co naprawdę nam jest potrzebne. (...) kursy to jest taki zastrzyk dobrej wiedzy w krótkim czasie.

FGI 11, absolwenci, nauki humanistyczne, społeczne i sztuka

WADY

Wśród potencjalnych barier związanych z kursami i szkoleniami, rozmówcy najczęściej wymieniali **koszt**, z jakim wiąże się uczestnictwo w nich.

Kolejnym minusem, który widzą, jest **zróżnicowana jakość** kursów i brak możliwości sprawdzenia, czy dany kurs spełni ich oczekiwania.

Brak zaufania do jakości oferowanych kursów powoduje także niepewność, czy zaświadczenie otrzymane po zakończeniu danego szkolenia, będzie miało jakąkolwiek **wartość dla potencjalnego pracodawcy**.

Wadami w kursach może być sam fakt, że niektóre kursy są strasznie drogie jednak dla nas. Żeby je wykupić, to trzeba trochę łączyć pieniędzy i się zapisać, a może termin minąć.

FGI 2, studenci, nauki medyczne i o zdrowiu

Źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadów grupowych ze studentami i absolwentami.

JAKIE SĄ PLUSY I MINUSY RÓŻNYCH FORM ZDOBYWANIA WIEDZY POZA STUDIAMI?

PRAKTYKI I STAŻE

ZALETY

Część rozmówców bardzo doceniała możliwość wzięcia udziału w praktykach i stażach w trakcie studiów lub po ich zakończeniu. W ich ocenie taka forma nauki stwarza **możliwość rozwinięcia zdobytej w toku studiów wiedzy teoretycznej i pozwala na zdobycie praktycznego doświadczenia** w określonym zawodzie.

Ponadto, staże i praktyki pozwalają na naukę **pod okiem doświadczonych specjalistów** w danej dziedzinie i **zdobycie cennych kontaktów**. Plusem jest także możliwość **uzyskania zaświadczenia i rekomendacji** po ukończeniu praktyk, co może być pomocne przy poszukiwaniach pracy.

Dodatkowo, udział w stażach i praktykach pozwala **lepiej zrozumieć realia pracy** w danym zawodzie.

Mieliśmy dużo możliwości uczestniczenia w różnych programach stażowych, które trwały po 2-3 miesiące, już z realnym firmami, w których prowadziliśmy realne projekty. To na pewno dużo pomogło – zdobywanie realnego doświadczenia.

FGI 3, studenci, nauki inżynierjno-techniczne

WADY

Rozmówcy zauważali, że nie zawsze praktyki i staże, w których brali udział spełniały ich oczekiwania. Zdarzało się, że czuli się **wykorzystywani przez firmę oferującą im staż**. Obowiązki nie zawsze były współmierne do wynagrodzenia, bądź praktyki były **bezpłatne**.

Z drugiej strony pojawiały się głosy rozczarowania ograniczonym zakresem obowiązków. Zdarzało się, że zlecane **zadania nie były rozwijające** i angażujące. W niektórych przypadkach (np. w zawodach medycznych) praktyki ograniczały się jedynie do obserwowania pracy specjalistów.

Kolejnym wymienianym minusem byli opiekunowie praktyk i współpracownicy, którzy **nie zawsze chętnie dzielili się swoją wiedzą**.

Ponadto, **samo zdobycie stażu nie zawsze jest proste**. Niektóre firmy wymagają już wcześniejszego doświadczenia zawodowego lub przeprowadzają skomplikowaną rekrutację.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadów grupowych ze studentami i absolwentami.

JAKIE SĄ PLUSY I MINUSY RÓŻNYCH FORM ZDOBYWANIA WIEDZY POZA STUDIAMI?

ORGANIZACJE STUDENCKIE I KOŁA NAUKOWE

ZALETY

Rozmówcy dostrzegali wiele zalet działania zarówno w organizacjach studenckich, jak i w kołach naukowych. Zaangażowanie się w tę działalność daje możliwość **rozwoju własnych zainteresowań** i odkrywania swoich mocnych stron, a także pozwala na **naukę umiejętności praktycznych** przydatnych w przyszłej pracy.

Ponadto, taka aktywność może być wpisana do suplementu dyplomu. Stwarza także szansę uzyskania **punktów przy ubieganiu się o stypendium**.

Dodatkowo, koła naukowe wspierają uczestników w **rozwoju naukowym**, np. w pisaniu publikacji, realizacji projektów doświadczalnych, a także **umożliwiają wyjazdy na konferencje**.

Ja miałam możliwość bycia wiceprzewodniczącą koła i bardzo wiele się nauczyłam, jeśli chodzi o organizację różnego rodzaju konferencji, wyjazdów studenckich. W ogóle dowiedziałam się, że są rzeczy, w których jestem dobra. Bardzo pomogło mi też w zrozumieniu pewnych mechanizmów radzenia sobie z na przykład współdziałaniem w grupie, w zespole.

FGI 8, studenci, nauki humanistyczne, społeczne i sztuka

WADY

Badani zauważali, że fakt działalności w kole naukowym lub organizacji studenckiej **nie zawsze jest doceniany przez potencjalnych pracodawców**. Nie wszyscy postrzegają zaangażowanie w tego typu działalność jako doświadczenie zawodowe.

Część rozmówców przyznawała, że udział w kołach naukowych i organizacjach studenckich **wymaga dużego zaangażowania i poświęcenia czasu**, a nie wszyscy mogą sobie na to pozwolić.

Ciężko znaleźć pracę, która zatrudni bez doświadczenia na podobnym stanowisku. Pomimo tego, że na przykład działałam kilka lat w organizacji studenckiej i tam złapałam naprawdę dużo doświadczenia, bo zajmowałam się tak naprawdę większą ilością rzeczy niż to, co robię obecnie w pracy, to mało kto chciał to w ogóle uwzględnić.

FGI 8, studenci, nauki humanistyczne, społeczne i sztuka

Źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadów grupowych ze studentami i absolwentami.

Wartościowe certyfikaty – co je określa?

CO WPŁYWA NA WARTOŚĆ CERTYFIKATU?

FORMA KURSU

Niektórzy badani uważali, że certyfikaty z kursów stacjonarnych mają większą wartość, szczególnie jeśli przekazywany zakres wiedzy obejmował umiejętności praktyczne.

Jeżeli szkolenie z zycia chirurgicznego odbyło się w formie online, gdzie im tam pokazano filmik, nie jest to równe temu, kiedy te osoby zostały zaproszone, zostało to przedstawione i omówione w taki sposób praktyczny. Moim zdaniem forma online jest gorszą formą przedstawienia i przekazywania wiedzy.

FGI 7, nauki medyczne i o zdrowiu

Myślę, że też forma kursu, w sensie czy na przykład jest to kurs stacjonarny czy jest to kurs zdalny. Jak mamy jakiś kurs o umiejętnościach praktycznych, ale mamy go w formie zdalnej, to jednak tak trochę średnio to wygląda, więc moim zdaniem kursy w formie praktycznej dużo lepiej wyglądają.

FGI 2, studenci, nauki medyczne i o zdrowiu

CENA

W opinii części rozmówców jakość płatnych kursów jest wyższa niż kursów bezpłatnych. Panuje przeświadczenie, że prestiżowe kursy i szkolenia są drogie – często poza zasięgiem początkujących specjalistów i studentów.

Jest na przykład szkoła ESAVS, która jest w Luksemburgu i te kursy już kosztują po kilka tysięcy, ale euro, więc są mega kursy. Są nastawione typowo na praktykę. Z profesorami najlepszymi z weterynarii się pracuje. Są małe grupy. Mój szef te kursy kończy, ale ma nakład finansowy na to, żeby to robić, a my nie mamy. Ale to już jest taki top tej weterynarii.

FGI 4, nauki rolnicze, weterynaryjne, ścisłe i przyrodnicze

AKREDYTACJA ROZPOZNAWALNEJ INSTYTUCJI

Na poczucie prestiżu i wartości otrzymanego certyfikatu wpływa także akredytacja rozpoznawalnej instytucji, np. Ministerstwa Edukacji i Nauki.

Według mnie na pewno akredytacja. Na przykład będę się wybierał na szkolenie TUS i jest akredytowane przez Ministerstwo Edukacji i Nauki. I też gdzieś to podnosi właśnie wartość tego certyfikatu, ponieważ teraz szkolenia może prowadzić praktycznie każdy i te certyfikaty też mogą być wydawane.

FGI 11, nauki humanistyczne, społeczne i sztuka

RENOMA ORGANIZATORA KURSU

Renoma i rozpoznawalność instytucji wydającej certyfikat ma bardzo duże znaczenie. W zależności od dziedziny prestiżem cieszą się instytucje państwowe, międzynarodowe korporacje lub ośrodki zagraniczne.

Może to generalnie też zależy od tego, kto je wydaje przede wszystkim. Na przykład, jeśli ktoś zajmuje się tak jak ja marketingiem wyszukiwarek internetowych, to są oficjalne certyfikaty od Google. Więc na przykład agencje marketingowe czy jacykolwiek pracodawcy związani z tym, czym się zajmuję, na przykład patrząc na taki certyfikat od Google, wiedzą, że to jest coś oficjalnego i na pewno będą mieli pozytywne odczucia względem niego.

FGI 1, nauki humanistyczne, społeczne i sztuka

CO WPŁYWA NA WARTOŚĆ CERTYFIKATU?

PROWADZĄCY

Część rozmówców przywiązywała dużą wagę do osoby prowadzącego – czy jest specjalistą w określonej dziedzinie, czy cieszy się popularnością w branży, czy jest przedstawicielem prestiżowej instytucji bądź firmy.

Autorytet prowadzącego, kim ten człowiek jest, z jakiej firmy, czy ma na przykład rekomendację Ministerstwa Edukacji i innych ministerstw.

FGI 8, studenci, nauki humanistyczne, społeczne i sztuka

CZAS TRWANIA I ZAKRES MATERIAŁU

Z racji dużego zróżnicowania dostępnych kursów i szkoleń, czas trwania i zakres materiału, który został zrealizowany ma ogromny wpływ na wartość otrzymanego certyfikatu.

Ja bym bardziej powiedziała, że może ilość czasu daje taką wagność certyfikatów, bo inaczej patrzy się na kurs, który trwa na przykład 60 godzin, bo takie też robiłam, a inaczej się patrzy na kurs, który się zrobiło w godzinę.

FGI 8, studenci, nauki humanistyczne, społeczne i sztuka

Przyszła mi do głowy kwestia też czasu trwania takich kursów czy szkoleń, bo też certyfikaty weryfikują, w jakim zakresie to było wykonane. Ale jeśli to były na zasadzie jakiegoś jednodniowe czy tam jednogodzinne, dwugodzinne, powierzchowne szkolenia, to też ktoś inaczej będzie patrzył na takie, na taki krótki kurs niż na taki w pełnym zakresie jakiegś tam specyfikacji.

FGI 5, studenci, nauki inżyneryjno-techniczne

JĘZYK

Przez część respondentów kursy prowadzone w języku angielskim uważane są za wartościowe na rynku pracy – świadczą o znajomości języka obcego, a także mogą mieć wartość poza granicami kraju.

Myślę, że jeżeli te certyfikaty i te skończone kursy są właśnie w języku obcym i na przykład w takim języku angielskim, który jest takim językiem uniwersalnym, to myślę, że wpływa, ma duże znaczenie dla pracodawcy, zwłaszcza, że [u] pracodawcy w większych miastach głównym wymogiem jest też język angielski do każdej branży.

FGI 9, absolwenci, nauki inżyneryjno-techniczne.

EGZAMIN PAŃSTWOWY

Wśród respondentów panowało poczucie, że w niektórych dziedzinach niezwykle wartościowe są kursy kończące się egzaminem państwowym, ponieważ tylko one nadają poszczególne uprawnienia.

Na przykład kurs ochrony radiologicznej, taki na inspektora, który też kończy się egzaminem państwowym i nadaje się jakieś uprawnienia. To na pewno to będzie brane pod uwagę przez pracodawcę.

FGI 12, absolwenci, nauki rolnicze, weterynaryjne, ścisłe i przyrodnicze

Źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadów grupowych ze studentami i absolwentami.

PERSPEKTYWY WPROWADZENIA MIKROPOŚWIADCZEŃ

JAKIE INSTYTUCJE WYDAJĄ PRESTIŻOWE CERTYFIKATY?

INSTYTUCJE PAŃSTWOWE

Szkolenia, które się kończą egzaminem państwowym, są warte uwagi, bo jak jest jakieś państwowe potwierdzenie naszej wiedzy, to jest to lepiej widziane.

FGI 12, absolwenci, nauki rolnicze, weterynaryjne, ścisłe i przyrodnicze

U mnie w dziedzinie, chyba najbardziej takimi renomowanymi instytucjami, które mogą szkolić, to są jednak jakieś instytucje, jednostki państwowe.

Bo jeżeli uczymy o jakichś zagadnieniach, gałęziach prawnych, to fajnie by było, żeby szkolił ten, kto to prawo de facto wymyśla albo bierze udział w jego wymyślaniu.

FGI 11, absolwenci, nauki humanistyczne, społeczne i sztuka

Na pewno organizacja, która wystawia ten certyfikat, ma dosyć duży wpływ. Czy to właśnie jest wystawiane przez renomowane uczelnie, to zyskuje dosyć dużą wartość, w przeciwieństwie do kursów internetowych, gdzie jest to dosyć popularna forma i mniej pewnie wartościowa.

FGI 5, studenci, nauki inżynieryjno-techniczne

KORPORACJE

Na przykład w IT, w inżynierii oprogramowania lub jeżeli inżynierie oprogramowania są w sieciach informatycznych, to dosyć renomowane są certyfikaty od takich firm jak Cisco, Huawei, które dostarczają sprzęt sieciowy do różnych infrastruktur, zarówno prywatnych, jak i instytucji użyteczności publicznej. Albo na przykład, firma Amazon i Microsoft są jednymi z największych dostawców usług chmurowych i oni mają też własne certyfikaty z korzystania z właśnie ich usług i stawiania całej infrastruktury chmurowej.

FGI 5, studenci, nauki inżynieryjno-techniczne

Myślę, że pracodawcy będą patrzeć też częściej z takim większym zainteresowaniem na osoby, które na przykład mają certyfikaty takich firm bardziej znanych i szanowanych. Dajmy na to z Google czy z Microsoftu, niżeli właśnie z takich mniejszych firm. Sam fakt tego, takiego pierwszego wrażenia daje to, że wow, to jest coś dużego, to jest Google, to jest Microsoft.

FGI 3, studenci, nauki inżynieryjno-techniczne

INSTYTUCJE ZAGRANICZNE

Zawsze, jak się tam idzie do lekarzy, założymy, to widać porozwieszane certyfikaty czy dyplomy z uczelni zagranicznych, że zrobili jakiś kurs w Nowym Jorku czy coś takiego. I każdy reaguje „wow”, fajnie. Wydaje mi się, że pracodawca też trochę tak patrzy, bo wiadomo, że mamy ten angielski na odpowiednim poziomie, że jesteśmy naprawdę dobrzy, bo żeby się dostać na kurs za granicę, to trzeba być takim ponadprzeciętnym.

FGI 2, studenci, nauki medyczne i o zdrowiu

To na przykład z endoskopii jest sławny Uniwersytet w Düsseldorfie i myślę, że właśnie stamtąd taki certyfikat kursu endoskopii robi takie „wow” niż na przykład jakiś z Polski. Wiadomo, jeśli coś jest znane na całą Europę, to robi większe „wow” niż jak ktoś zrobił kurs w Polsce.

FGI 2, studenci, nauki medyczne i o zdrowiu

**MIKROPOŚWIADCZENIA
– SŁUSZNA IDEA
CZY POWIELANIE BYTÓW?**

Mikroświadczanie – czyli co?

MIKROPOŚWIADCZENIA – SŁUSZNA IDEA CZY POWIELANIE BYTÓW?

CZY NA UCZELNIACH ZNANA JEST KONCEPCJA MIKROPOŚWIADCZEŃ?

Uczestniczący w wywiadach pogłębionych przedstawiciele uczelni w różnym stopniu znali koncepcję mikroświadczeń.

W części reprezentowanych przez nich podmiotów działania związane z mikroświadzeniami są już na etapie planowania lub wdrażania.

Uczelnie te często uczestniczą w międzynarodowych projektach uwzględniających aktywności wpisujące się w ideę mikroświadczeń.

Rozmówcy z tych podmiotów, nawet jeśli nie zetknęli się z mikroświadzeniami w praktyce, upatrują w nich szansy rozwoju.

Części osób badanych koncepcja mikroświadczeń nie była obca ze względu na udział w gremiach lub konferencjach związanych z tą tematyką albo z uwagi na pełnione przez nich funkcje i konieczność „bycia na bieżąco” z trendami w szkolnictwie wyższym.

Niemniej jednak, część rozmówców zetknęła się z koncepcją mikroświadczeń dopiero w momencie otrzymania informacji o badaniu.

Spotkałam się oczywiście z tym pojęciem w związku z całą ideą kształcenia przez całe życie i roli uniwersytetu w takim ogólnie rozumianym systemie mikroświadczeń, czyli potwierdzania osiągnięcia pewnych efektów uczenia się czy nabycia pewnych kompetencji. Czyli zarówno w kontekście [nazwa projektu], w którym współpracujemy w projekcie (...). Tam dyskutuje się o mikroświadzeniach, i generalnie zakładamy, że to jest pole, które będziemy rozwijać (...).

IDI 8, uczelnia publiczna

(...) będą w ramach tego konsorcjum przygotowywane kolejne wnioski. Moja wiedza na temat mikroświadczeń w tej chwili jest bardzo ograniczona, ale z tego, co widzę i wiem, jest to na pewno szansa też dla nas na... znaczy widzimy dużą potrzebę włączenia tego typu działań kończących się mikroświadzeniami do naszej oferty.

IDI 13, uczelnia publiczna

(...) spotkałem się z pewnością [z ideą mikroświadczeń], bo rzeczywiście ten temat jest taki dosyć żywy. Nie powiem, że od długiego czasu u nas na uczelni, ale będąc członkiem różnych tam gremiów i jako prodziekan, i jako członek uczelnianej komisji do spraw kształcenia i studentów, ten temat (...) jest często wspominany, powtarzany i myślę, że (...) zwiększyło się to nasilenie (...) w ostatnim roku akademickim, czyli w zeszłym roku tak bardzo mocno już słyszeliśmy o tych mikroświadzeniach, o potrzebie ich wprowadzenia, o korzyściach związanych z tym wprowadzeniem.

IDI 24, uczelnia publiczna

Ja nawet zrobiłem kilka takich wywiadów na uczelni w moim środowisku i nikt nie potrafił powiedzieć ani jednego zdania na temat mikroświadczeń czy tych mikrokwalfikacji. Także ja tylko słyszałem słowo, to znaczy, słyszałem, że są też takie mikrokwalfikacje

IDI 32, uczelnia kościelna

MIKROPOŚWIADCZENIA – SŁUSZNA IDEA CZY POWIELANIE BYTÓW?

CZY DEFINICJA JEST ZROZUMIAŁA?

Dla większości uczestniczących w badaniu przedstawiciele uczelni zaprezentowana im definicja mikropoświadczenia była zrozumiała. Wątpliwości części rozmówców budziły jednak wybrane sformułowania lub założenia. Jedno z niezrozumiałych określeń to **przenoszenie** mikropoświadczeń.

Zastrzeżenia jednego z badanych wzbudził także zapis „**społeczne, osobiste i kulturowe lub na potrzeby rynku pracy**”. W wypowiedzi wspomnianej osoby pojawiła się wątpliwość, czy w ramach krótkiej formy edukacyjnej można zrealizować tak wiele wymogów. Zdaniem innego badanego założenie „**niewielkiego nakładu pracy**” nie współgra z celem mikropoświadczenia – poświadczaniem zdobycia konkretnych kwalifikacji.

(...) tutaj są te „lub” i „i” osobiste i kulturowe lub na potrzeby rynku pracy. To lub czy razem? Generalnie po prostu muszę powiedzieć, że budzą zawsze tego typu rzeczy we mnie duże wątpliwości, czy my jesteśmy rzeczywiście w stanie [mieć pewność], że ta osoba zrealizowała aż tyle wymogów, ile zawiera ta definicja w procesie tego szybkiego uczenia się, czy w tym krótkim czy niewielkim nakładzie uczenia się. To tylko tyle, że może zbyt idealistyczna jest ta definicja.

IDI 6, uczelnia publiczna

MIKROPOŚWIADCZENIA (*microcredentials*) oznaczają **opis efektów uczenia się**, które osoba ucząca się uzyskała przy **niewielkim nakładzie uczenia się**. Efekty te zostały ocenione na podstawie przejrzystych i jasno określonych **kryteriów**. Aktywności edukacyjne prowadzące do uzyskania mikropoświadczeń są opracowane tak, aby osoba ucząca się zdobyła **konkretną wiedzę, umiejętności i kompetencje**, które odpowiadają na **potrzeby społeczne, osobiste i kulturowe lub na potrzeby rynku pracy**. Mikropoświadczenia są własnością osoby uczącej się i mogą być **udostępniane i przenoszone**. Mogą być samodzielne lub łączone w większe poświadczenia. Mikropoświadczenia podlegają **zapewnianiu jakości** według uzgodnionych standardów w stosownym sektorze i obszarze działalności¹.

Bardzo mi się kłóci tutaj ten niewielki nakład pracy. Bo to tak tutaj może troszkę źle brzmieć, w kontekście uzyskiwania kwalifikacji, poświadczeń, że ma to być niewielkim nakładem pracy. Natomiast uważam, że w bardzo dobrym kierunku zmierza to, że ma to na szybko odpowiadać potrzebom rynku pracy, czyli też pewnie łatwiej pomóc osobom się przekwalifikować. Bo jednak teraz wszystko działa dosyć dynamicznie i każdy z nas gdzieś tam w toku życia kilkakrotnie zmienia to, czym się zajmuje, więc to pewnie będzie znaczne ułatwienie w tym zakresie.

IDI 12, uczelnia niepubliczna

¹ Zalecenia Rady Unii Europejskiej z dnia 16 czerwca 2022 roku w sprawie europejskiego podejścia do mikropoświadczeń na potrzeby uczenia się przez całe życie i zatrudnialności oraz potwierdzania kompetencji w celu wydawania mikropoświadczeń, [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:32022H0627\(02\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:32022H0627(02)), dostęp: 18.12.2023.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadów pogłębionych z przedstawicielami uczelni.

MIKROPOŚWIADCZENIA – SŁUSZNA IDEA CZY POWIELANIE BYTÓW?

JAKIE SKOJARZENIA BUDZĄ MIKROPOŚWIADCZENIA WŚRÓD PRZEDSTAWICIELI UCZELNI?

Uczestniczący w wywiadach przedstawiciele uczelni w swoich pierwszych skojarzeniach związanych z mikroświadctwami wymieniali m.in.:

SYLABUSY, OPISY EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Mnie się te mikroświadctwa kojarzą rzeczywiście z opisem, krótkim takim przedmiotem, po prostu z kartą przedmiotu.

IDI 15, uczelnia kościelna

UPROSZCZONE CERTYFIKATY

(...) rozumiem to tak, że są to uproszczone certyfikaty po odbyciu kursów różnego rodzaju. Odznaki takie, o! (...) Dlatego, że ich wydawanie jest szerokie i wydaje mi się, że łączy się tylko z odbyciem kursu, niekoniecznie z egzaminem lub niekoniecznie z egzaminem, który jest w jakiś sposób monitorowany czy nadzorowany, czy ewaluowany.

IDI 9, uczelnia niepubliczna

ŚCIŚLE OKREŚLONA UMIEJĘTNOŚĆ

Wygląda dla mnie bardziej jak dyplom za ukończenie kursu, który został wydany zgodnie z jakimś standardem. (...) Trochę tak wygląda, jakby to było wzięte z kultury korporacji IT, które bardziej cenią sobie konkretne certyfikaty niż... Niż całość wiedzy. (...) Dana osoba posiada ściśle określoną umiejętność, nie w kontekście szerokim umiejętności, tylko ta konkretna umiejętność ją wyróżnia.

IDI 14, uczelnia niepubliczna

KRÓTKIE FORMY KSZTAŁCENIA

... ja to rozumiem w taki sposób, że chodzi o to, żeby na uczelniach też częściej pojawiały się właśnie takie mniejsze formy kształcenia, czy też łatwiej było uzyskać poświadczenie mniejszego zakresu kwalifikacji, czyli że ktoś nie musi przejść całego pięcioletniego na przykład kształcenia z zakresu zarządzania, żeby uzyskać dyplom, ale (...) jesteśmy to w stanie podzielić na jakieś mniejsze efekty kształcenia i na przykład certyfikować w zakresie tych mniejszych efektów, w jakiś sposób poświadczać kompetencje w danym obszarze.

IDI 12, uczelnia niepubliczna

UZUPEŁNIENIE EDUKACJI

Coś takiego jest uzupełnieniem [całościowej edukacji]. Edukacja jest w systemie szkolnictwa wyższego rozumiana jako otwarcie horyzontów. Ona ma wykształcić człowieka ogólnie posiadającego szeroką wiedzę, który potrafi odnaleźć się na danym rynku pracy. A takie mikroświadctwo stanowi jakby uzupełnienie tej całościowej jego edukacji, jak gdyby jednym z elementów, o tak.

IDI 14, uczelnia niepubliczna

SYSTEM POLECEŃ NA PLATFORMIE LinkedIn

Myślę, że na przyszłość jest to dobre rozwiązanie, bo czasami są takie kompetencje, które nabywamy czy w trakcie studiów, czy w trakcie samej pracy zawodowej i nie wiem, czy tutaj dobrym rozwiązaniem będzie po prostu poświadczenie w przypadku studentów przez wykładowców, którzy nadzorują ich proces edukacyjny. (...) Trochę tak jak system poleceń na LinkedIn bym powiedziała, gdzie współpracownicy poświadczają kompetencje, które pracownik tam sobie wpisze, że tak, że on tę kompetencję potwierdza, bo rzeczywiście z tą osobą współpracował i potwierdza, że ta osoba posiada takie kompetencje.

IDI 12, uczelnia niepubliczna

Źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadów pogłębionych z przedstawicielami uczelni.

MIKROPOŚWIADCZENIA – SŁUSZNA IDEA CZY POWIELANIE BYTÓW?

JAKIE SKOJARZENIA I EMOCJE BUDZĄ MIKROPOŚWIADCZENIA WŚRÓD STUDENTÓW I ABSOLWENTÓW?

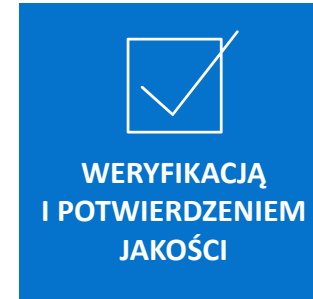
Jednym z elementów oceny gotowości systemu szkolnictwa wyższego do wdrażania mikroświadczeń było również poznanie związanych z tą ideą **emocji i postaw** towarzyszących osobom potencjalnie zainteresowanym ich zdobywaniem. Studentom i absolwentom uczestniczącym w wywiadach grupowych koncepcję mikroświadczeń zaprezentowano w następujący sposób:

Unia Europejska pracuje nad wprowadzeniem nowego sposobu potwierdzania wiedzy i umiejętności zdobytych m.in. na krótkich kursach bądź szkoleniach. Gdy uczestniczysz w takim kursie, otrzymasz mikroświadczanie, które będzie dowodem na to, że zdobyłeś daną wiedzę i umiejętności.

Aby zapewnić wysoką jakość kształcenia, mikroświadczania będą przyznawane przez szkoły, uczelnie oraz renomowane instytucje i firmy. Mikroświadczania będą także dostępne w wersji elektronicznej, jako cyfrowe odznaki i będą uznawalne we wszystkich krajach członkowskich UE*.

* Definicja powstała wyłącznie na potrzeby ćwiczenia projekcyjnego w ramach zogniskowanych wywiadów grupowych. Uznawalność mikroświadczeń pomiędzy różnymi krajami członkowskimi nie jest pewna, obecnie trwają prace nad ich standaryzacją na poziomie krajowym. Definicję skonstruowano w taki sposób, aby ułatwić uczestnikom zrozumienie szerokiej idei mikroświadczeń i zbadać ich postawy wobec różnych form, jakie w przyszłości mogą one przyjąć.

Takie przedstawienie mikroświadczeń w pewnym stopniu ukierunkowało dalszą dyskusję na ich temat. Badani zwracali uwagę przede wszystkim na aspekty i skojarzenia związane z:

Pojawiły się również pojedyncze skojarzenia z: krótkimi formami edukacyjnymi, gromadzeniem świadczeń zdobytej wiedzy w jednym miejscu, możliwościami rozwoju i specjalizowania się w danej dziedzinie – wyboru własnej, dopasowanej do potrzeb ścieżki kształcenia.

MIKROPOŚWIADCZENIA – SŁUSZNA IDEA CZY POWIELANIE BYTÓW?

WERYFIKACJA I POTWIERDZENIE JAKOŚCI

Badani odnosili się do weryfikacji i jakości zarówno **wiedzy i kompetencji** nabytych dzięki udziałowi w danej formie kształcenia, jak i samych kursów oraz szkoleń, zwłaszcza w obliczu dużej podaży oferujących je (nie zawsze kompetentnych) firm. Podkreślali **renomę**, której spodziewają się po mikroświadczaniu lub kursie kończącym się tym świadczaniem – większą niż renowa oceny czy dyplomu, także w oczach potencjalnych pracodawców. Wskazywali też, że mikroświadczanie mogłoby być przydatną formą **weryfikacji informacji, które aplikujący o pracę wpisują do CV**.

*(...) ja to przynajmniej tak odbieram, że jak jest napisane „renomowane uczelnie, instytucje i firmy”, [to] te mikroświadczania [będą działać] na zasadzie takiego **stempelka, że to jest dobry człowiek i on (...) będzie (...) dobrym pracownikiem.***

FGI 11, absolwenci, nauki humanistyczne, społeczne i sztuka

*(...) dla mnie to są takie **weryfikatory** odnośnie tego, kto jaki kończył kurs, bo aktualnie łatwo jest się pogubić. (...) jest dużo różnych kursów i jedne są bardziej wartościowe, a inne są o wiele niższej rangi powiedzmy (...) i moim zdaniem takie mikroświadczania mogłyby znacząco ułatwić (...) weryfikację (...) danego szkolenia lub kursu.*

FGI 12, absolwenci, nauki rolnicze, weterynaryjne, ścisłe i przyrodnicze

*(...) ja tu przynajmniej tak interpretuję, że bardziej to jest taka **walka z certyfikatami, [których] wystawcy nie mają trochę pojęcia, co robią, ale wystawiają [je].***

FGI 3, studenci, nauki inżynieryjno-techniczne

STANDARYZACJA

Niezaprzeczalnie pozytywną cechą mikroświadczania jest według badanych standaryzacja. **Ujednolicenie i wystandaryzowanie** poświadczanych osiągnięć ma być ich zdaniem **gwarancją jakości** kursu czy szkolenia, a także przełożyć się na lepszy odbiór takich form edukacyjnych.

*Na pewno standaryzacja tego przez Unię Europejską, że kurs kursowi równy to jest jedno, ale na pewno pokazanie jakiejś **wyższości** takiego kursu wystandaryzowanego ponad taki, który nie jest standaryzowany.*

FGI 6, studenci, nauki rolnicze, ścisłe i przyrodnicze

*(...) instytucje (...) będą musiały na pewno spełniać jakieś standardy, które Unia Europejska będzie potwierdzała, że faktycznie to jest **renomowana placówka**, która będzie mogła takie świadczanie, mikroświadczanie wystawić, że praktycznie ktoś zdobył taką (...) wiedzę.*

FGI 3, studenci, nauki inżynieryjno-techniczne

Źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadów grupowych ze studentami i absolwentami.

MIKROPOŚWIADCZENIA – SŁUSZNA IDEA CZY POWIELANIE BYTÓW?

UZNAWALNOŚĆ W UNII EUROPEJSKIEJ

Badani zwracali też uwagę na element możliwej uznawalności w przyszłości mikroświadczeń w innych krajach Unii Europejskiej. Wśród pozytywnych opinii pojawia się głos, że oznaczenie mikroświadczenia symbolem unijnym może wpływać na jego **wyższą wartość**, a także być **jednoznaczną i dostępną informacją** dla zagranicznego pracodawcy.

*A gdyby to było właśnie takie unijne, (...) wizerunek tego byłby opatrzony, bo każdy wie jak wygląda flaga Unii i jakby gdzieś była przybita, to by było, że (...) „**dobra, to to ma takie zaświadczenie specjalne, to to jest faktycznie jakiś porządny kurs**”.*

FGI 8, studenci, nauki humanistyczne, społeczne, sztuka

Jeżeli jest to wystawiane przez UE (...) i jest to w formie cyfrowej, to jeżeli na przykład chcielibyśmy się zatrudnić w innym kraju do pracy, (...) to wtedy mają takie zaświadczenie, podejrzewam, że ogólnodostępne, a nie tylko na przykład w języku polskim, i nie ma takiego ograniczenia, że oni nie wiedzą, co to jest, nie wiedzą, w jakim to jest stopniu i kto się tym zajmował (...).

FGI 2, studenci, nauki medyczne i o zdrowiu

*Tak mi się wydaje, że będą tak traktowane jak odbywane kursy, po prostu. Ale przede wszystkim wiadomo, że **będą miały większe znaczenie**, jeśli chodzi o pracodawców, nie tylko z Polski.*

FGI 6, studenci, nauki rolnicze, ścisłe i przyrodnicze

CERTYFIKATY

Bardziej sceptyczni badani zwracali uwagę na to, że mikroświadczenia niemal nie będą się niczym różnić od funkcjonujących już certyfikatów.

Moim zdaniem jest to praktycznie to samo co certyfikat, tylko bardziej ujednolicone i przestrzegane prawnie.

FGI 1, studenci, nauki humanistyczne, społeczne, sztuka

Będzie [to] to samo co certyfikat kursu. Ktoś ci może przecież wypełnić, że zdobyłeś tę wiedzę. A jak jest naprawdę? Jak ją przyswoiłeś? Może być różnie. Będzie gdzieś to mikroświadczenie sobie wisiąło. Będziesz je mieć, ale czy to będzie adekwatne? Tak jak certyfikat – możliwe, że nie.

FGI 4, studenci, nauki rolnicze, weterynaryjne, ścisłe i przyrodnicze

PORTAL LinkedIn

Wśród skojarzeń pojawiły się także nawiązania do **funkcjonalności portalu LinkedIn** – zamieszczania na swoich profilach wirtualnych odznak (*digital badges*) lub potwierdzania posiadanych umiejętności przez znajomych i współpracowników.

**Kto i w jaki sposób skorzysta
na wdrożeniu mikroświadczeń?**

MIKROPOŚWIADCZENIA – SŁUSZNA IDEA CZY POWIELANIE BYTÓW?

W JAKI SPOSÓB NA MIKROPOŚWIADCZENIACH MOGŁYBY SKORZYSTAĆ UCZELNIE?

REMIUM NA SKUTKI NIŻU DEMOGRAFICZNEGO

Wielu badanych reprezentujących uczelnie wskazywało na wyzwania wynikające z coraz mniejszej liczby osób podejmujących studia oraz kontynuujących je – decydujących się na studia drugiego stopnia. Badani zauważają, że wynika to zarówno z mniejszej liczebności roczników studentów (niż demograficzny), jak i ze zmian w preferencjach młodych ludzi – wybór krótszych form edukacyjnych niż np. dwuletnie studia magisterskie, pewna „indywidualizacja” kształcenia, czy wreszcie z większej opłacalności wejścia na rynek pracy w porównaniu z kontynuowaniem edukacji.

*To chyba będzie taka indywidualizacja trochę ścieżki kształcenia, nie tylko takie ścisłe ramy regulowane w tej chwili przez program studiów na uczelni. Musimy stworzyć większą **elastyczność** w tym procesie studiowania, bo programy studiów magisterskich pokazują coraz trudniejszą rekrutację.*

IDI 19, uczelnia publiczna

*To jest sposób **walki z niżem demograficznym**. Dlatego, że właśnie są wydziały, na których studenci nie przychodzą na studia magisterskie dlatego, że to trwa zbyt długo. Bo to trwa albo trzy, albo cztery semestry. Jeżeli byśmy w stanie byli skrócić z trzech do dwóch semestrów, dzięki takiemu działaniu, to też by się wpisywało w walkę z niżem demograficznym i tym zjawiskiem dropoutu, czyli odchodzeniem, niekontynuowaniem kształcenia.*

IDI 7, uczelnia publiczna

Źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadów pogłębionych z przedstawicielami uczelni.

MIKROPOŚWIADCZENIA – SŁUSZNA IDEA CZY POWIELANIE BYTÓW?

Badani zwracali uwagę, że krótkie formy edukacyjne wpisują się w **potrzeby** uczących się i stanowią pożądaną alternatywę dla studiów – tradycyjnych i podyplomowych. Uelastycznienie oferty edukacyjnej i poszerzenie wachlarza możliwości w postaci krótkich form edukacyjnych przyniesie uczelniom korzyść w postaci **nowych studentów i słuchaczy**, a także przełoży się na budowanie lojalności dotychczasowych.

Na wdrożeniu mikroświadczeń mogą skorzystać mniej popularne wśród studentów kierunki studiów. Ponadto, upatruje się w nim możliwości wypełnienia **pensum** nauczycieli akademickich w obliczu zmniejszającej się liczby studentów tradycyjnych.

*(...) to by mogła być taka **deska ratunku** dla tych wszystkich kierunków, na których brakuje studentów, a coraz więcej takich kierunków mamy. Są topowe kierunki, na których studentów jest bardzo dużo i chętnych jest zawsze dużo. Ale są takie, które są niezwykle istotne, jeżeli chodzi o gospodarkę, jeżeli chodzi o rozwój kraju, państwa, Europy, a się później okazuje, że tam po prostu pojedyncze osoby chcą studiować, a uczelnia też kalkuluje czy dla ośmiu – dziesięciu studentów uruchamiać kierunek.*

IDI 4, uczelnia publiczna

*(...) ja widzę korzyści chociażby takie, że my nie będziemy tracić, tak jak, no chociażby w tym scenariuszu, o którym przed chwilą rozmawialiśmy, to my straciliśmy klienta, studenta, tak? Bo on się wypisał z uczelni po pierwszym roku czy tam po pierwszym semestrze i już nie wrócił do nas. Mogąc mu zaoferować alternatywne ścieżki kształcenia czy w formie właśnie takich kursów, szkoleń, czy wręcz właśnie tych mikroświadczeń, no to my **jesteśmy w stanie te osoby przy sobie utrzymać**, tak?*

IDI 29, uczelnia niepubliczna

*Myślę, że paradoksalnie byłoby to dobrze przyjęte, dlatego, że idzie **niż demograficzny** i zajęć tak naprawdę, jeśli chodzi o obciążenie nauczycieli, to coraz ciężiej można te obciążenia zapewnić nauczycielom, więc to na pewno mogłaby być taka **forma też dodatkowego znalezienia godzin nauczycielom**.*

IDI 2, uczelnia publiczna

MIKROPOŚWIADCZENIA – SŁUSZNA IDEA CZY POWIELANIE BYTÓW?

KORZYŚCI WIZERUNKOWE, PROMOCJA

Zdaniem uczestników wywiadów uczelnie wdrażające mikroświadczania będą mogły czerpać związane z tym korzyści wizerunkowe. Przedstawiciel uczelni realizującej już działania wpisujące się w koncepcję mikroświadczzeń podkreślał, że przyczyniły się one do **promocji oferty kształcenia**. Poszerzenie oferty edukacyjnej to możliwość dotarcia do większej liczby uczestników, ale i **budowanie rozpoznawalności i silnej marki** uczelni w otoczeniu społeczno-gospodarczym, w tym wśród pracodawców.

*Przede wszystkim promocja oferty kształcenia, bezdyskusyjna. (...) przygotowaliśmy opisy wszystkich naszych kierunków studiów językiem rynku, poprzez język korzyści. Opis mikroświadczania to jest nauczanie nas jako uczelni w czytelny sposób przekazywania opisu swojej oferty kształcenia. **Więc po pierwsze promocja, po drugie czytelność oferty**, taka dla młodego człowieka, trafienie do młodego człowieka językiem korzyści, takim zorientowanym na klienta.*

IDI 7, uczelnia publiczna

(...) uczelnia będzie lepiej widoczna w otoczeniu społeczno-gospodarczym, w biznesie. No bo firmy, przedsiębiorstwa będą uznawały mikroświadczania wydawane przez uczelnię, tak? Czyli jakby rozpoznawalność marki na pewno będzie większa.

IDI 8, uczelnia publiczna

*Korzyści, które ja widzę, są głównie PR-owe, to znaczy: jak nasi słuchacze, których jest bardzo wielu, zaczną w mediach społecznościowych chociażby Odznakę+ sobie zaznaczać czy na LinkedInie, czy w innych miejscach, to tak naprawdę PR-owo ich znajomi dowiedzą się o tym, gdzie oni się uczą. **Czyli ja mam potencjalnych kolejnych słuchaczy, którzy będą widzieli, że fajnie u nas być, bo można zdobyć kwalifikacje, które są po prostu widoczne, miarodajne, potwierdzone przez [uczelnię].***

IDI 16, uczelnia publiczna

USPRAWNIENIE UZNAWANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Część badanych odniosła się do faktu, że mikroświadczania mogą stanowić dla uczelni ułatwienie w procesie uznawania efektów kształcenia. Posiadanie takiego dokumentu świadczyłoby o tym, że kształcenie odbywało się według **określonych, jednolitych standardów**, a wiedza i kwalifikacje zostały już odpowiednio **zweryfikowane**. Mikroświadczanie znosiłoby zatem konieczność ponownego sprawdzania i rozstrzygania o wartości certyfikatu czy innego dokumentu poświadczającego wiedzę lub kwalifikacje.

*Dla uczelni też troszkę **łatwiejsza weryfikacja tych kompetencji już zdobytych przez studenta**. (...) Czyli nie będą się zastanawiać, czy dany certyfikat tej firmy, który przyniósł ten student, jest wartościowy czy nie. Tylko, jeżeli jest to mikroświadczanie w jakimś systemie, zgodne z normami Unii Europejskiej, to znaczy, że oni muszą je uznać i że ono jest na odpowiednim poziomie.*

IDI 12, uczelnia niepubliczna

Źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadów pogłębionych z przedstawicielami uczelni.

MIKROPOŚWIADCZENIA – SŁUSZNA IDEA CZY POWIELANIE BYTÓW?

NADĄŻANIE ZA TRENDAMI

Przedstawiciele uczelni podkreślali również konieczność nadążania za trendami w dziedzinie edukacji. Otwartość uczelni na nowe rozwiązania, elastyczność, dostrzeganie zmian, poszerzanie oferty edukacyjnej oraz wdrażanie nowych rozwiązań to warunki **utrzymania się w gronie najlepszych**, ale też elementy budujące **przewagę podmiotu na rynku**. Badani zdają sobie również sprawę z tego, że w kontekście mikroświadczeń konkurencją dla uczelni stanowią podmioty komercyjne.

*(...) ci studenci, którzy od nas wychodzą, to, powiedzmy, to jest po trzech latach, po pięciu latach, to są różne okresy, po dwóch latach, natomiast w tym czasie wiele zawodów się zmienia. I takie mikroświadczanie w jakiś sposób wymusza, żeby uczelnie były na bieżąco. (...) jeśli uczelnie będą w to zaangażowane, to muszą wiedzieć co się dzieje na świecie, co się dzieje dookoła, żeby w jakiś sposób się przygotowywać. W moim przekonaniu to trochę pójdzie w kierunku nazwijmy to (...) **dynamizacji uczelni**. To znaczy uczelnie muszą być bardziej dynamiczne, że parę lat, pięć lat to jest po prostu niestety za długo.*

IDI 30, uczelnia publiczna

Jeżeli chcemy utrzymać się w tym gronie [najlepszych uczelni], to musimy po prostu podejmować działania, które będą pionierskie, będą ważne, będą ogólnoswiatowe, zgodne z trendami.

IDI 1, uczelnia publiczna

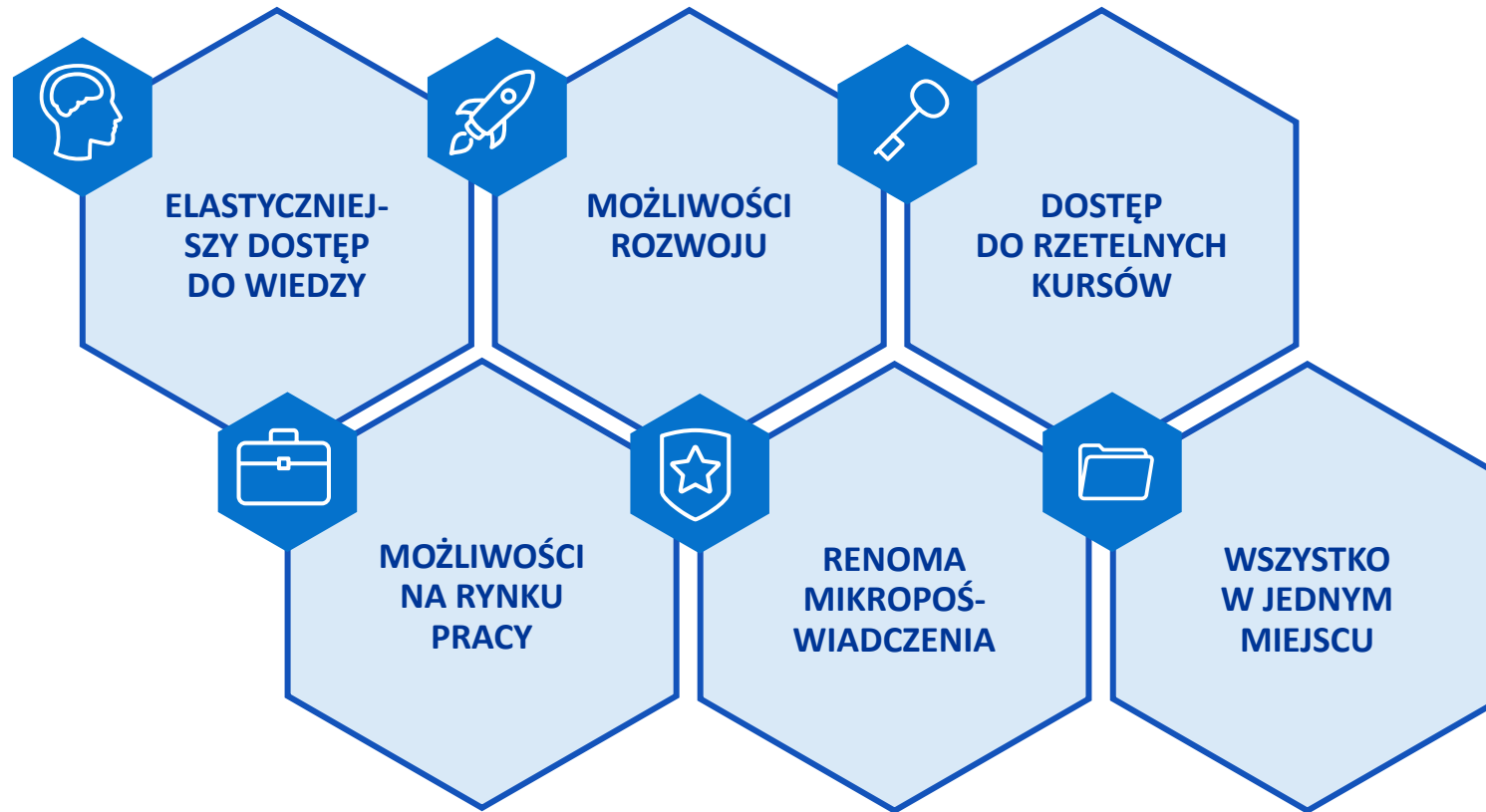
*To będzie tak, **jeśli uczelnie się tym nie zajmą, to zajmą się tym firmy komercyjne**. Już się zajmują. Więc to jest kwestia, jakie dokumenty wydają, ale w końcu te wszystkie microdegrees czy nanodegrees, jakkolwiek to nazwiemy, to funkcjonują już od lat, więc, krótko mówiąc, jak nie chcemy być wygryzieni (...).*

IDI 17, uczelnia publiczna

MIKROPOŚWIADCZENIA – SŁUSZNA IDEA CZY POWIELANIE BYTÓW?

W JAKI SPOSÓB NA MIKROPOŚWIADCZENIACH MOGLIBY ZYSKAĆ STUDENCI?

O korzyści, jakie mikropoświadczenia mogą przynieść studentom, zapytano zarówno studentów i absolwentów, jak i przedstawicieli uczelni.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadów pogłębionych z przedstawicielami uczelni oraz wywiadów grupowych ze studentami i absolwentami.

MIKROPOŚWIADCZENIA – SŁUSZNA IDEA CZY POWIELANIE BYTÓW?

ELASTYCZNIEJSZY DOSTĘP DO WIEDZY

Zdaniem badanych wdrożenie mikropoświadczeń do systemu szkolnictwa wyższego przełoży się na **możliwości łatwiejszego i swobodniejszego nabywanie wiedzy**, a także lepszego dostosowania procesu kształcenia do potrzeb studentów. Zweryfikowane certyfikaty umożliwią m.in. uznawanie efektów kształcenia pozaformalnego i doświadczenia zdobywanego w miejscu pracy, a także skrócenie czasu studiowania.

*Tu była kwestia tego typu, żeby umożliwić studentom takie **łatwiejsze, swobodniejsze, prostsze, bardziej** takie może intuicyjne, ułatwiające tym młodym ludziom **zdobywanie wiedzy** właśnie poprzez nabywanie tych kwalifikacji swoich, czy to takich zawodowych, czy też tutaj uczelnianych kwalifikacji w sposób taki, aby tymi kwalifikacjami, małymi kroczkami (...) mogli zdobywać tę swoją wiedzę i żeby uczelnie, mam nadzieję, że to w tą stronę będzie dążyło, żeby uczelnie na podstawie tych mikrokompetencji, mikrokwalifikacji zaliczali studentom część programu studiów (...) i na tej podstawie można by było czy skrócić same studia, czy też zaliczyć część rzeczy na tych studiach.*

IDI 4, uczelnia publiczna

Jeżeli teraz młody człowiek gdzieś takie szkolenie zaawansowane na przykład z programowania w języku Python odbędzie, bo akurat pracuje w takiej firmie, to teraz chodzenie na przedmiot sześćdziesięciogodzinny „Podstawy programowania w Pythonie”, to przepraszam, ale to jest marnotrawienie czasu tego młodego człowieka.

IDI 7, uczelnia publiczna

MOŻLIWOŚCI ROZWOJU

Studenci skorzystają także na możliwościach rozwoju kompetencji, kwalifikacji i wiedzy, jakie oferuje system mikropoświadczeń. Da on szansę na zdobywanie certyfikatów poświadczających bardzo **konkretne umiejętności, a jednocześnie zgodne z zainteresowaniami** i obraną ścieżką rozwoju.

*Myślę, że w poczuciu właśnie takiego rodzaju satysfakcji, że już w toku studiów oni dostają pewne umiejętności, które są nazwane, określone i certyfikowane. Biorąc pod uwagę to nowe pokolenie, oni tutaj czują, że to jest jednak jakiś **rodzaj konkretności**. To już jest to pokolenie, które, przepraszam bardzo, ale kocha konkrety, kocha, że coś jest wyznaczone odtąd dotąd, a nie, że nie wiadomo o co chodzi.*

IDI 23, uczelnia publiczna

Źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadów pogłębionych z przedstawicielami uczelni oraz wywiadów grupowych ze studentami i absolwentami.

MIKROPOŚWIADCZENIA – SŁUSZNA IDEA CZY POWIELANIE BYTÓW?

DOSTĘP DO RZETELNYCH KURSÓW

Część studentów i absolwentów upatruje w mikroświadczaniach możliwości **uporządkowania** rynku szkoleń i kursów oraz **wyeliminowania nierzetelnej oferty**. Możliwość uzyskania mikroświadczania sama w sobie będzie gwarancją jakości danej aktywności i **wesprze w wyborze** odpowiedniej oferty edukacyjnej.

(...) takie mikroświadczania mogłyby właśnie wyeliminować jakieś kursy czy szkolenia, które są bardziej nastawione na zarabianie pieniędzy niż na kształcenie ludzi.

FGI 11, absolwenci, nauki humanistyczne, społeczne, sztuka

*(...) ten pomysł mikroświadczzeń jest pozytywnie przeze mnie postrzegany, ponieważ pozwoli on właśnie **usystematyzować i zhierarchizować wartość poszczególnych kursów, szkoleń**, (...) czyli będzie łatwiej się zorientować, które szkolenie jest bardziej wartościowe i bardziej się opłaca wziąć w nim udział, poświęcić swój czas, pieniądze.*

FGI 12, absolwenci, nauki rolnicze, weterynaryjne, ścisłe i przyrodnicze

Jeszcze dodam, że może w pewien sposób ułatwi to wybór, bo może być osoba, która chce się zdecydować na początku, ale nie za bardzo ma jakąś świadomość w zakresie tego, który kurs jest lepszy, czy co lepiej wybrać. I wtedy na przykład takie osoby mogą spojrzeć sobie na ten znaczek, i właśnie dzięki tej standaryzacji być może dokonać wyboru.

FGI 6, studenci, nauki rolnicze, weterynaryjne, ścisłe i przyrodnicze

RENOMA MIKROPOŚWIADCZENIA

Poza możliwościami rozwoju i nabywania konkretnych umiejętności, korzyścią z mikroświadczania ma być także jego **renoma i wiarygodność** oraz uznanie na rynku pracy, również za granicą.

(...) jeżeli to będzie w takich ramach, których trzeba będzie przestrzegać, to teraz, jeżeli ktoś będzie miał właśnie mikroświadczanie zdobyte zgodnie ze wszystkimi regułami, które będą, to ono będzie po prostu bardziej wiarygodne. Mam wrażenie taka jest chyba intencja, że ono będzie bardziej wiarygodne i to nie tylko w Polsce, ale też w innych krajach Unii Europejskiej.

IDI 20, uczelnia publiczna

Mi się na przykład wydaje, że jeżeli faktycznie te mikroświadczania (...) mają się wiązać z tym, że to są kwalifikacje uzyskane za jakieś kompetencje (...) normy nauczania są znane dla pracodawców, że jest to pewnego rodzaju renoma. To ma to sens, bo to jest jakiegoś rodzaju budowanie (...) pozycji na rynku (...).

FGI 6, absolwenci, nauki rolnicze, weterynaryjne, ścisłe i przyrodnicze

Źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadów pogłębionych z przedstawicielami uczelni oraz wywiadów grupowych ze studentami i absolwentami.

MIKROPOŚWIADCZENIA – SŁUSZNA IDEA CZY POWIELANIE BYTÓW?

MOŻLIWOŚCI NA RYNKU PRACY

Możliwość potwierdzenia dodatkowych umiejętności i tym samym zwiększenie **szans** na rynku pracy, to zdaniem uczestników badania jedna z korzyści płynących z systemu mikroświadczeń. W szczególności przedstawiciele uczelni, zaznaczali, że wyposażony w mikroświadczenia absolwent będzie bardziej konkurencyjny na rynku pracy, a jego **pozycja będzie silniejsza**.

Plus, który widzę w mikroświadzeniach, jest taki, że nasz absolwent wyposażony w zestaw mikroświadczeń może być potem bardziej atrakcyjny na rynku pracy właśnie w zakresie takich aktywności dodatkowych, które nie wynikają z tego obowiązkowego toku studiów (...).

IDI 13, uczelnia publiczna

(...) dzisiaj trochę w innym świecie żyjemy, gdzie są ważne konkretne umiejętności. Kiedyś się nazywało doświadczeniem zawodowym, a to można byłoby te mikroświadczenia pokazać, że to jest coś. Może nie mam doświadczenia zawodowego albo innego typu doświadczenia, ale umiem to i to, ponieważ się tego nauczyłam. (...) my jako uczelnia mamy tak duże zasoby, że możemy tego człowieka wyposażać we wszystko, co potrzebne i on na pewno wyjdzie od nas silniejszy.

IDI 1, uczelnia publiczna

WSZYSTKO W JEDNYM MIEJSCU

Wśród badanych studentów i absolwentów pojawiły się głosy, mówiące o tym, że korzyścią z wdrożenia mikroświadczeń byłby sposób ich **przechowywania i gromadzenia**, a dokładniej – możliwość zebrania wszystkich certyfikatów i zaświadczeń w jednym miejscu. Ta opcja jest szczególnie istotna w branżach wymagających ciągłego uzupełniania kwalifikacji i gromadzenia związanej z tym dokumentacji.

Wśród uczestniczących w grupach fokusowych studentów i absolwentów pojawiły się także głosy, że na wdrożeniu mikroświadczeń mogą zyskać **PRACODAWCY**. Zgromadzone mikroświadczenia przyspieszyłyby weryfikację doświadczenia kandydata.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadów pogłębionych z przedstawicielami uczelni oraz wywiadów grupowych ze studentami i absolwentami.

Wyzwania i potencjalne zagrożenia

MIKROPOŚWIADCZENIA – SŁUSZNA IDEA CZY POWIELANIE BYTÓW?

CO MOŻE PÓJŚĆ NIE TAK?

Źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadów pogłębionych z przedstawicielami uczelni oraz wywiadów grupowych ze studentami i absolwentami.

MIKROPOŚWIADCZENIA – SŁUSZNA IDEA CZY POWIELANIE BYTÓW?

JAKIE ZAGROŻENIA WIĄŻĄ SIĘ Z WDRAŻANIEM MIKROPOŚWIADCZEŃ?

Najczęściej wskazywane przez przedstawicieli uczelni, studentów i absolwentów **wyzwania, wątpliwości i zagrożenia** związane z realizacją koncepcji mikroświadczeń można podzielić na dotyczące:

- uwarunkowań zewnętrznych,
- wewnętrznych uwarunkowań i możliwości uczelni,
- standaryzacji i uznawalności mikroświadczeń,
- zasad działania mikroświadczeń,
- współistnienia mikroświadczeń i studiów wyższych,
- braku zainteresowania ze strony studentów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadów pogłębionych z przedstawicielami uczelni oraz wywiadów grupowych ze studentami i absolwentami.

UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE

Część badanych zwracała uwagę **na brak uregulowań prawnych i konkretnych przepisów**, będących nieodzownym warunkiem realizowania działań związanych z mikroświadzeniami. Brak dookreślonych ram prawnych i organizacyjnych budzi obawy, że proces wdrażania mikroświadczeń będzie „zostawiony sam sobie”, bez odgórnych działań i koordynacji.

(...) cały problem polega na tym, że na razie nie mamy konkretnych przepisów ministerialnych, które pozwalałyby nam na zrealizowanie czegoś takiego.

IDI 21, uczelnia publiczna

Problematyczny jest także **niedostatek informacji i wiedzy** o tym, czym powinny być mikroświadzenia i jak powinno się je wdrażać. Zdaniem części rozmówców definicja mikroświadczeń wymaga doprecyzowania, dostępne informacje – uporządkowania, a sama koncepcja – nagłośnienia.

Podstawa to brak wiedzy w ogóle o mikroświadzeniach. Jak rozmawiam z różnymi prowadzącymi profesorami, po prostu w ogóle nie ma wiedzy o mikroświadzeniach i trudno się dziwić. Jest to bardzo mało nagłośnione. (...) nawet jeżeli w internecie szukam jakichkolwiek wiadomości, to (...) nie wszystkie informacje, które są w internecie, pokrywają się ze sobą. Są rozbieżności w dokumentach, w materiałach, a przede wszystkim nie ma oficjalnego stanowiska rządu, jak do tych mikroświadczeń podejść.

IDI 21, uczelnia publiczna

MIKROPOŚWIADCZENIA – SŁUSZNA IDEA CZY POWIELANIE BYTÓW?

WEWNĘTRZNE UWARUNKOWANIA I MOŻLIWOŚCI UCZELNI

Jednym z wyzwań, które we wdrażaniu mikroświadczeń widzą przedstawiciele uczelni, są **niewystarczające zasoby kadrowe**. Rozmówcy obawiają się, że wejście w system mikroświadczeń spowoduje zwiększenie pozanaukowych obowiązków już i tak obciążonych pracowników akademickich. Niewiadomą pozostaje także sposób rozliczania zaangażowania kadry w działania w zakresie mikroświadczeń. Dodatkowe obowiązki mogą spaść również na kadrę administracyjną.

To ja tylko jeszcze raz podkreślę, że tak, jak brakuje na rynku kadr medycznych, bo zarówno lekarzy, pielęgniarek, to tak samo kadr kształcących w zawodach medycznych brakuje. Nie wiem, czy nie bardziej. Więc dokładanie czegokolwiek do zadań, które ta kadra kształcąca realizuje, wiąże się z tym, że nie zostanie [to] zrealizowane, albo zostanie zrealizowane źle po to tylko, żeby zaspokoić oczekiwania kogoś tam w ministerstwie.

IDI 18, uczelnia publiczna

Po prostu już w ogóle nie ma miejsca na takie rzeczy. Trudno oczekiwać, żeby kadra badawcza czy badawczo-dydaktyczna mogła się tym zajmować. To w ogóle już nie wchodzi w grę kompletnie.

IDI 22, uczelnia publiczna

(...) jeżeli mamy tego [wystawianych mikroświadczeń] dużo, [to] zaraz się okaże, że trzeba mieć kilka osób zatrudnionych w samej administracji, żeby obsługiwały cały ten proces wydawania tych mikroświadczeń.

IDI 4, uczelnia publiczna

Kilkoro uczestników warsztatów i wywiadów zwracało także uwagę na wyzwanie, jakim będzie **zmiana sposobu myślenia części dydaktyków**. Utrudnieniem we wdrażaniu mikroświadczeń może być przywiązanie kadry do znanych, długich form kształcenia czy niechęć do form asynchronicznych.

Wśród wyzwań związanych z możliwościami uczelni pojawiła się także kwestia infrastrukturalno-organizacyjna, w tym wdrażanie **systemu informatycznego** do wydawania mikroświadczeń.

Dość często podnoszoną kwestią było **finansowanie**. Wątpliwości budzi możliwość finansowania kształcenia studentów nietradycyjnych (środki, które otrzymują uczelnie, przeznaczone są na finansowanie studentów), a z drugiej strony – opcja pobierania opłat od studentów tradycyjnych. Wyzwaniem jest kosztowność każdej nowej aktywności edukacyjnej – jej organizacji, prowadzenia (wynagrodzenie dydaktyków) czy promocji.

Tu oczywiście istotna jest kwestia finansowania, bo o ile w tym pierwszym przypadku uczelnia ma prawo pobierać opłaty tak, jak pobiera za studia podyplomowe, to nie jest jasne, czy może pobierać opłaty od studentów. Niby to są dodatkowe formy kształcenia, ale ta sprawa nie jest jasna, więc póki co wygląda na to, że będziemy to prowadzić nieodpłatnie.

IDI 17, uczelnia publiczna

Źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadów pogłębionych z przedstawicielami uczelni oraz wywiadów grupowych ze studentami i absolwentami.

MIKROPOŚWIADCZENIA – SŁUSZNA IDEA CZY POWIELANIE BYTÓW?

Na pewno kwestie finansowe są tutaj też fundamentalne, bo jeżeli chcielibyśmy tworzyć ofertę niekomercyjną, to musimy mieć [środki]. (...) Poza tym na uczelniach akademickich państwowych, to ludzie, także studenci, nie do końca są przyzwyczajeni do form płatnych. Właśnie to też jest pewna bariera i gdybyśmy mogli tutaj postulować (...) by te nowe formy (...) były finansowane ze środków państwa.

IDI 1, uczelnia publiczna

A kto będzie to finansował? (...) na to musiałoby być wygenerowane zupełnie inne źródło funkcjonowania niż w tej chwili funkcjonujemy na uczelni. Czy to jest przewidziane, czy nie, bo od tego też jest dużo uzależnione, czy w ogóle będziemy myśleć, czy nie będziemy myśleć. Bo to tak jak powiedział pan dziekan, że wszyscy nauczyciele akademicki są przeciążeni. Nie ma oczywiście nigdy tak, że nie da się zatrudnić nowych ludzi i rozszerzyć naszych kompetencji. Ale związane to jest niewątpliwie z finansami, bo całe unowocześnienie nauki i prowadzenie jej w nowoczesny sposób, tak jak to jest na Zachodzie, przede wszystkim opiera się na, niestety, ale dużych pieniądzach.

IDI 18, uczelnia publiczna

ZASADY DZIAŁANIA MIKROPOŚWIADCZEŃ

Badani zwrócili uwagę na kilka wyzwań związanych z funkcjonowaniem mikroświadczeń. Jednym z nich byłoby doprecyzowanie zasad działania **certyfikatów i zaświadczeń wystawionych przed wdrożeniem systemu** mikroświadczeń. Inna podniesiona kwestia to sposób postępowania w przypadku **dezaktualizacji** (z czasem) wiedzy i kwalifikacji certyfikowanych mikroświadczaniem. Wśród wątpliwości zgłaszanych przez uczestników wywiadów i grup fokusowych pojawiało się również przekonanie, że mikroświadczenia nie są niczym nowym i ich wprowadzenie spowoduje jedynie **zdublowanie** już funkcjonujących i sprawdzonych rozwiązań.

Ja (...) w tych mikroświadzeniach nie widzę większego sensu, bo robimy jakiś kurs, to to mikroświadczenie byłoby takim właśnie kolejnym egzaminem, który potwierdza te zdobyte umiejętności. Ale po co? Skoro przecież te renomowane firmy i instytucje mogą zrobić swoje własne kursy i swoje własne certyfikaty, to po co coś robić dwa razy? Bez sensu.

FGI 3, studenci, nauki inżynierjno-techniczne

Ja po prostu zaczęłam się zastanawiać, czym to się różni od tego, że student otrzymuje ocenę z przedmiotu, jest sylabus przedmiotu i tak naprawdę w każdej chwili może uzyskać swój transkrypt, może uzyskać kartę studiów i sylabus, który jest ogólnie dostępny.

IDI 22, uczelnia publiczna

Źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadów pogłębionych z przedstawicielami uczelni oraz wywiadów grupowych ze studentami i absolwentami.

MIKROPOŚWIADCZENIA – SŁUSZNA IDEA CZY POWIELANIE BYTÓW?

STANDARYZACJA I UZNAWALNOŚĆ

Wątpliwości części badanych, głównie studentów i absolwentów, budziły **zasady przyznawania i decydowanie o jakości** mikropoświadczeń, a także kwestia kontroli nad tym, **kto będzie je wydawał**.

Wyzwanie, w opinii badanych, stanowić będzie również **standaryzacja** osiągnięć poświadczanych dokumentem, w tym stworzenie systemu oceny jakości. Ponadto, poszczególne kursy, pomimo tych samych założeń, mogą mieć różne efekty, np. ze względu na podejście osoby prowadzącej zajęcia.

Obawy budzi także zbyt powszechne wydawanie mikropoświadczeń, zjawisko „kolekcjonowania ich”, które ostatecznie doprowadzi do **dewaluacji ich wartości** na rynku pracy.

(...) będą przyznawane przez szkoły, uczelnie oraz renomowane instytucje i firmy. Troszeczkę wątpliwością mnie napawa, kto i na jakich warunkach będzie decydował, kto jest renomowany, a kto nie jest renomowany.

FGI 11, absolwenci, nauki humanistyczne, społeczne, sztuka

(...) to, czego ja się najbardziej boję, to to, że jeżeli będzie tak, że te mikropoświadczenia będzie mogła dawać każda instytucja edukacyjna, tak to nazwijmy, a nie tylko uczelnie, to obawiam się o jakość. Obawiam się o to, że masa firm szkoleniowych, które teraz mają trudności na rynku, szczególnie po Covidzie (...) na pewno będą chciały w to wejść i pytanie jest o jakość. I boję się trochę, żeby nie było, że po prostu ludzie się na tym sparzają.

IDI 16, uczelnia publiczna

Część badanych zastanawiała się także, czy istnieje możliwość takiego ujednoczenia efektów kształcenia, aby zapewnić **uznawalność mikropoświadczeń w Unii Europejskiej**. W przypadku wybranych kursów czy kwalifikacji może być to wręcz niemożliwe. Różnice w prawie między krajami przełożą się na uznawalność mikropoświadczeń z zakresu nauk prawnych, ale i np. wydawanych specjalistom z branży inżyniersko-technicznej czy medycznej.

Wątpliwości pojawiły się także w związku z **honorowaniem mikropoświadczeń przez pracodawców**. Niektórzy rozmówcy obawiają, że mniejsze firmy mogą ich nie uznawać lub że pracodawcy w ogóle mogą je traktować jak „zbędny kwitek”.

(...) każdy z kierunków de facto-technicznych polega na tym, że są związane z jakimś prawem w zakresie tego kierunku, a każdy kraj UE ma różne prawa. Ja to właśnie mówię na zasadzie architektury, że jeśli mamy te uprawnienia budowlane, to prawo polskie i prawo w Niemczech (...) jest zupełnie inne i te same rzeczy, które są uczone czy uznawane za słuszne u nas, nie są właściwe w innych krajach. Więc myślę, że tu na przykładzie naszych inżynierskich, technicznych studiów, może to być dużym problemem i może nie funkcjonować tylko i wyłącznie ze względu na to, że jest różnica w prawie.

FGI 9, absolwenci, nauki inżyniersko-techniczne

(...) obawa, żeby właśnie pod te mikropoświadczenia nie wciągając w pewnym momencie wszystkiego, od szkolenia poprzez wolontariat przez wszystko inne, bo po prostu wydaje mi się, że zatraci się sens wydawania mikropoświadczeń i one w pewnym momencie też stracą na jakości.

IDI 21, uczelnia publiczna

Źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadów pogłębionych z przedstawicielami uczelni oraz wywiadów grupowych ze studentami i absolwentami.

MIKROPOŚWIADCZENIA – SŁUSZNA IDEA CZY POWIELANIE BYTÓW?

MIKROPOŚWIADCZENIA VS. STUDIA

W trakcie wywiadów i na warsztatach pojawiła się obawa, że mikropoświadczenia mogą stać się niebezpieczną **konkurencją dla studiów**. Część badanych uznała, że ich rozwój może powodować **odpływ tradycyjnych studentów**.

Zdaniem jednego z rozmówców „dualizm oficjalnych kanałów nabywania umiejętności i kwalifikacji” może doprowadzić do „deregulacji rynku kwalifikacji”.

Tylko bałbym się takiego efektu ubocznego, który polegałby na tym, że student by skończył w połowie studia, bo dostałby już cztery takie różne mikropoświadczenia i niepotrzebny mu już jest dyplom końcowy, bo już ma te same mikropoświadczenia, już sobie pójdzie do pracy i będzie zadowolony. To może być taki efekt, który nam się czkawką odbije.

IDI 22, uczelnia publiczna

(...) w pewnym stopniu tworzymy dualizm oficjalnych kanałów nabywania umiejętności i kwalifikacji, i wiedzy. To znaczy, jeśli ktoś może przyjść i zrobić studia podyplomowe, kwalifikacyjne, a z drugiej strony zrobić sobie kwalifikację (...) i dostać takie mikropoświadczenie, to nie wiem, czy da się zmierzyć ilość godzin, sposób weryfikowania tych efektów uczenia się, które nabyła dana osoba. Moim zdaniem to prowadzi do deregulacji rynku kwalifikacji. (...) może być tak, że tego typu mikropoświadczenia staną się asumptem do traktowania takiej osoby na równi z tą, która na przykład ukończyła studia, mówię przez pracodawców.

IDI 6, uczelnia publiczna

W jednym z wywiadów pojawiła się również obawa o **zatrącenie „akademickości” kształcenia** – wykształcenia człowieka z wiedzą ogólną. Część badanych jest zdania, że studia powinny kształcić w sposób całościowy, holistyczny i nie widzi na nich miejsca na „wrywkową” wiedzę.

I tu wracamy do tego, czego ja się najbardziej boję, że gdzieś gubimy tę akademickość, tą naukę i idziemy w tą taką biurokratyczną kwestię: paperek, paperek, paperek, paperek.

IDI 14, uczelnia niepubliczna

To może być taką tendencją troszeczkę „użytecznościowego” traktowania uczelni. To znaczy, że przychodzimy tutaj tylko na chwilę po coś, a nie na dłuższy proces studiowania.

IDI 24, uczelnia publiczna

A z drugiej strony właśnie to, czego się obawiam to tego, że jednak wykonywanie określonych zawodów, zwłaszcza w pracy z drugim człowiekiem, wymaga systemowego kształcenia, takiego holistycznego. I obawiam się, że te mikropoświadczenia mogłyby powodować, że weryfikowalibyśmy fragmenty, ale one złożone ze sobą wcale nie dawałyby tego samego efektu, który daje na przykład pięć lat studiów stacjonarnych.

IDI 6, uczelnia publiczna

Źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadów pogłębionych z przedstawicielami uczelni oraz wywiadów grupowych ze studentami i absolwentami.

MIKROPOŚWIADCZENIA – SŁUSZNA IDEA CZY POWIELANIE BYTÓW?

BRAK ZAINTERESOWANIA ZE STRONY STUDENTÓW

Jedno z ryzyk zidentyfikowanych przez część badanych to brak zainteresowania ze strony studentów. Pojawiła się obawa, że uczelnie nie będą w stanie **konkurować** z dużymi, renomowanymi firmami szkoleniowymi. Problematiczne może być także dotarcie z **informacją** do potencjalnych uczestników. Dla studentów barierą może być również **brak czasu** na angażowanie się w dodatkowe aktywności edukacyjne.

To takim kosztem też może być w drugą stronę, że to się nie sprawdzi, że nagle się okaże, że my nie mamy grupy docelowej, która będzie tym zainteresowana.

IDI 15, uczelnia kościelna

(...) to jest tak jak przy rekrutacji do czegokolwiek, gdzie trzeba wyjść poza organizację. Jeżeli, powiedzmy, mamy duży udział studentów z zagranicy i do nich chcemy adresować, to w ogóle się mnoży razy x ten i wysiłek organizacyjny, i też finansowy. (...) organizacyjnie też nie jest łatwo do takiej grupy dotrzeć. Zwłaszcza właśnie, jak jest rozproszona i nie do końca umiemy sprecyzować kanały informacyjne, te najbardziej efektywne.

Warsztat 2, uczelnia niepubliczna

Poza wskazanymi wątpliwościami i ryzykami pojawiły się także głosy sugerujące, że wprowadzenie mikroświadczeń nie pozwoli na pełną kontrolę jakości wydawanych dokumentów ani na całkowite wyeliminowanie nierzetelnych firm szkoleniowych. Ponadto, badani obawiali się, że może dojść do nadużyć w zakresie wystawiania mikroświadczeń, np. sytuacji otrzymywania ich „po znajomości”, poprzez koneksje.

**ZIELONE ŚWIATŁO
DLA MIKROPOŚWIADCZEŃ?
PERSPEKTYWY WPROWADZENIA**

**Co poza studiami
oferują już uczelnie?**

PERSPEKTYWY WPROWADZENIA MIKROPOŚWIADCZEŃ

JAKIE INICJATYWY DYDAKTYCZNE POZA STUDIAMI OFERUJĄ OBECNIE UCZELNIE?

Uczelnie, które brały udział w badaniu, realizowały szereg różnych działań edukacyjnych skierowanych do swoich studentów, ale często także do osób spoza uczelni, m.in. absolwentów, seniorów, młodzieży ze szkół średnich. Wiele uczelni oferowało także kształcenie w trybie online – głównie poprzez własne platformy e-learningowe, ale też za pośrednictwem platformy NAVOICA. Na kolejnej stronie przedstawiono inicjatywy dydaktyczne wymienione przez uczestników wywiadów indywidualnych i warsztatów.

Realizowanie różnorodnych inicjatyw dydaktycznych przynosi uczelniom szereg korzyści:

- dodatkowe źródło dochodu w przypadku kursów i szkoleń odpłatnych,
- odpowiedź na problemy z naborem wynikające z niżu demograficznego,
- budowanie rozpoznawalności i wpływ na kreowanie wizerunku uczelni,
- promocja uczelni wśród przyszłych kandydatów na studia,
- nawiązywanie relacji z sektorem biznesu i wymiana doświadczeń,
- realizacja trzeciej misji uczelni,
- przyciągnięcie osób, które nie chcą realizować pełnego cyklu kształcenia (szczególnie widoczne w przypadku kierunków informatycznych),
- budowanie lojalności wśród obecnych studentów – po skończeniu studiów można kształcić się dalej w tym samym miejscu.

Wskazane przez badanych korzyści w dużej mierze pokrywają się z oczekiwaniami, jakie wiążą z wprowadzeniem mikroświadczeń (por. s. 48–51).

Kursy, które organizowaliśmy w firmach były dwójakie, nie tylko językowe. Mieliśmy emisję głosu dla nauczycieli. To były takie kursy, które miały rozwiązać bieżące problemy pracowników i były jakby na zamówienie. Certyfikat nie był potrzebny, ale raczej te kursy, które sami uczestnicy dobrowolnie chcieli dla swojego własnego rozwoju, to te wymagały certyfikatów.

Warsztat 1, uczelnia publiczna

My chcemy wychodzić z ofertą jak najszerzej. Chodzi tak naprawdę też i o reklamę uczelni, tak żeby ta uczelnia była rozpoznawalna, żeby marka uczelni była coraz silniejsza. To są takie główne powody takich działań dodatkowych, z tym wychodzeniem troszeczkę na zewnątrz. Na pewno nie chcemy być uczelnią taką zamkniętą, w swoim sosie. Interesuje nas to, żebyśmy mogli gdzieś tam być bardziej widoczni, postrzegani w naszym województwie i nie tylko.

IDI 2, uczelnia publiczna

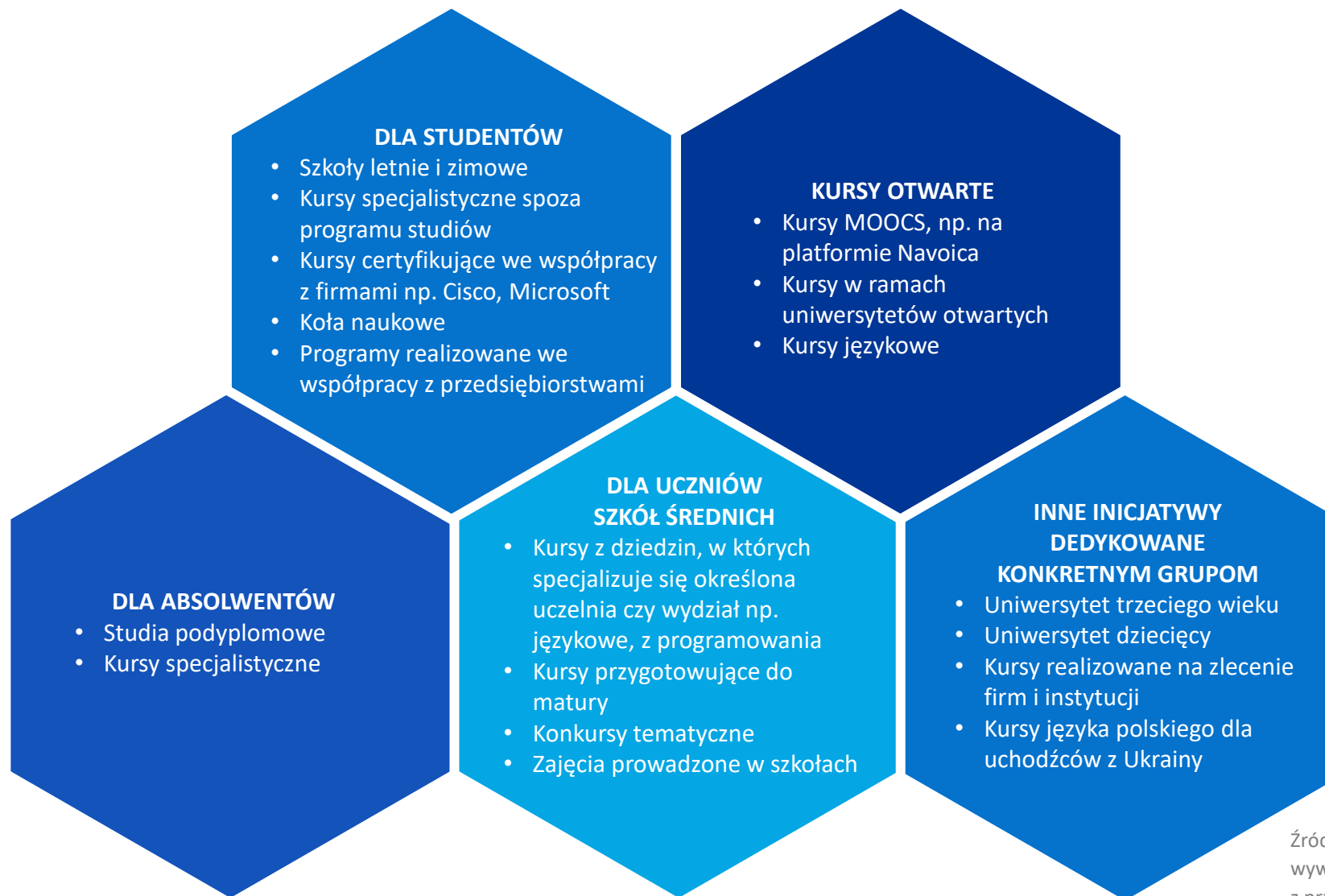
Uczelnie już w tej chwili wszystkie, może politechnika nie aż tak bardzo, ale borykają się z problemem chętnych do studiowania. Więc wszystkie formy, które służą uatrakcyjnieniu oferty edukacyjnej i przyciągnięciu nowych potencjalnych osób uczących się, mówię tutaj szeroko, są mile widziane, bo to poprawia także wizerunek, także ofertę.

IDI 17, uczelnia publiczna

Źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadów pogłębionych i warsztatów z przedstawicielami uczelni.

PERSPEKTYWY WPROWADZENIA MIKROPOŚWIADCZEŃ

JAKIE INICJATYWY DYDAKTYCZNE POZA STUDIAMI OFERUJĄ OBECNIE UCZELNIE?

Źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadów pogłębionych i warsztatów z przedstawicielami uczelni.

KTO I DLACZEGO BIERZE UDZIAŁ W KURSACH I SZKOLENIACH OFEROWANYCH PRZEZ UCZELNIE?

Przedstawiciele uczelni, którzy brali udział w wywiadach indywidualnych i warsztatach, opowiadali o zróżnicowanych motywacjach i oczekiwaniach poszczególnych grup odbiorców ich inicjatyw dydaktycznych:

- Pracownicy firm i instytucji, którzy korzystają z kursów realizowanych przez uczelnie na ich zamówienie, przychodzą **w celu zdobycia konkretnej wiedzy i umiejętności skrojonych do ich potrzeb**. Zdobywanie zaświadczenia o udziale lub certyfikatu schodzi czasami na drugi plan.
- Absolwenci studiów pierwszego stopnia biorą udział w kursach i szkoleniach, aby uzupełnić swoją wiedzę i zdobyć nowe umiejętności **w krótkim czasie** – z tego powodu nie decydują się na studia drugiego stopnia.
- Niektóre uczelnie oferują także możliwość udziału w poszczególnych kursach czy modułach osobom, które **chcą zdobyć specjalistyczną wiedzę, ale nie mogą kształcić się na studiach podyplomowych z powodu braku wyższego wykształcenia**.
- Oferta w ramach uniwersytetów otwartych i uniwersytetów trzeciego wieku skierowana jest do **pasjonatów danego tematu**, zazwyczaj bez wymagań wstępnych – główną motywacją uczestników stanowi **chęć rozwijania własnych zainteresowań**, a otrzymanie zaświadczenia o ukończeniu nie zawsze jest istotne.
- W ofercie części uczelni znajdują się także kursy specjalistyczne, z określonymi wymaganiami wstępnymi skierowane do specjalistów w danych dziedzinach, którzy **chcą zaktualizować lub pogłębić dotychczasową wiedzę i umiejętności**.

Osób, które u nas chcą zdawać egzaminy, mieć certyfikaty i mieć de facto poświadczenie, jest stosunkowo naprawdę niedużo. To jest tylko kilka procent. (...) Większość nie chce zdawać egzaminów i nie potrzebuje dodatkowych poświadczeń. Nawet dyplomy, które są darmowe i mają funkcję takiego pamiątkowego dokumentu odbiera około 60% jedynie.

IDI 16, uczelnia publiczna

Obserwujemy, że studenci po pierwszym stopniu z informatyki są doskonale przygotowani do pracy i oni idą na ten rynek pracy, i dopiero po kilku latach, jak się zorientują, że czegoś im brakuje, to wracają. Ale niekoniecznie na studia drugiego stopnia, raczej szukają tej wiedzy na kursach i warsztatach, czyli szybko i skutecznie.

Warsztat 1, uczelnia publiczna

[Na naszej uczelni] prowadzone są kursy, które w zasadzie różnią się tylko tym od studiów podyplomowych, że dają możliwość uczestniczenia w nich osobom, które nie posiadają dyplomu ukończenia studiów wyższych. Nie są to mikro moduły, bo to jest pełny program, ale jest to alternatywa do studiów podyplomowych, jakby w ramach studiów podyplomowych.

Warsztat 1, uczelnia publiczna

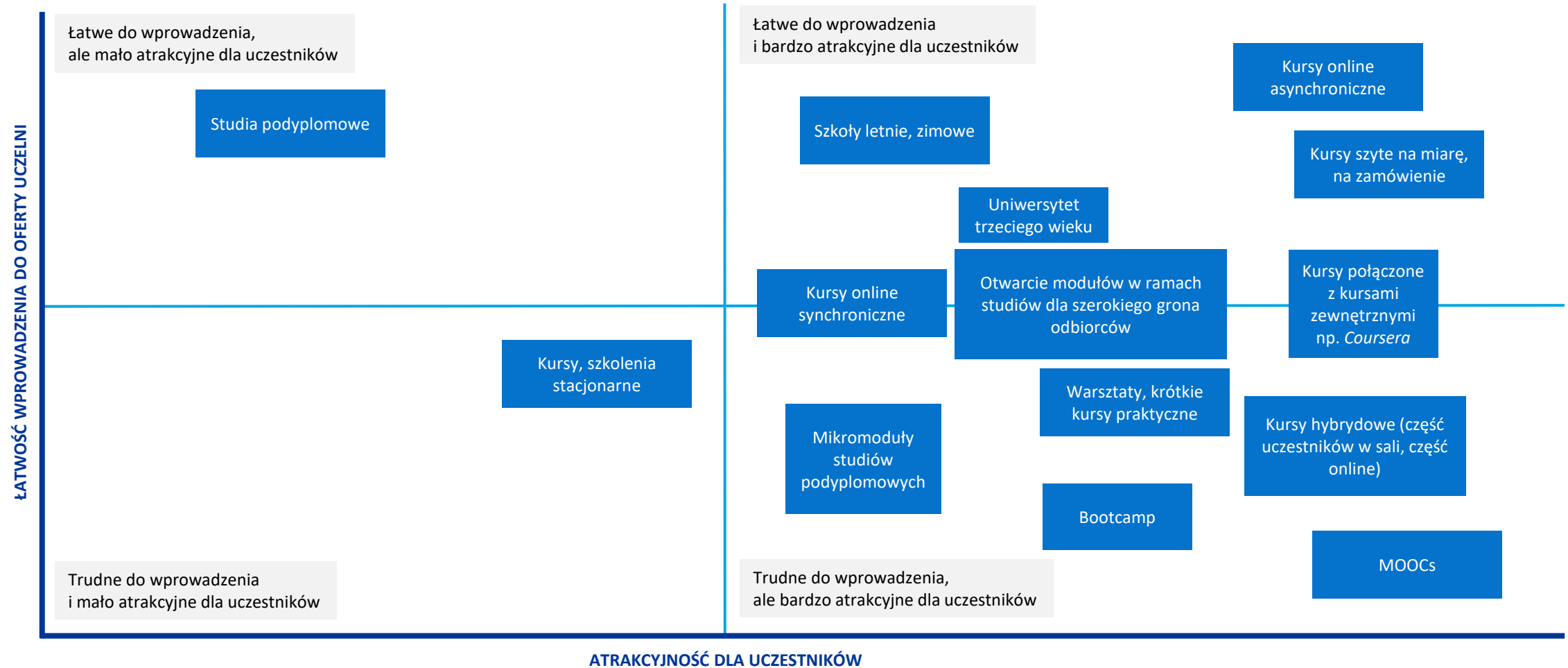
Są też szkolenia dla bardzo już wyselekcjonowanych grup zainteresowanych danym tematem, czy wręcz takie szkolenia, które wymagają już pewnego poziomu zaawansowania, czyli są na przykład tylko dla absolwentów danego kierunku albo dla osób, które na przykład jeśli chodzi o coaching, to mają już na swoim koncie udokumentowaną określoną liczbę godzin takich szkoleniowych.

IDI 29, uczelnia niepubliczna

Źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadów pogłębionych i warsztatów z przedstawicielami uczelni.

PERSPEKTYWY WPROWADZENIA MIKROPOŚWIADCZEŃ

JAKIE INICJATYWY DYDAKTYCZNE SĄ ŁATWE DO WPROWADZENIA I ATRAKCYJNE DLA UCZESTNIKÓW?

Źródło: opracowanie własne na podstawie warsztatów z przedstawicielami uczelni.

STUDIA PODYPLOMOWE

Z punktu widzenia przedstawicieli uczelni studia podyplomowe są łatwe do wprowadzenia, ponieważ są realizowane nakładem pracy osób zatrudnionych już na uczelni i nie wymagają dodatkowych zasobów. W opinii uczestników warsztatów studia podyplomowe są jednak dla potencjalnych słuchaczy mało atrakcyjne, ponieważ wymagają dużego nakładu czasu i pracy. Na ogół są mało elastyczną formą kształcenia. Ciekawym pomysłem wdrażanym na różnych uczelniach jest natomiast możliwość samodzielnego wybierania modułów w ramach studiów podyplomowych, co zwiększa poziom ich atrakcyjności.

Kursy podyplomowe to jest coś co mamy na co dzień, czyli mamy swoją bazę, mamy dydaktyków i korzystamy z zasobów, które już mamy tu i teraz. Co najwyżej prosimy, żeby uczyli na trochę innym poziomie, ale wszystko mamy.

Warsztat 1, uczelnia publiczna

To jest przeszkoda związana z godzeniem harmonogramu szkoleń z pracą zawodową, a to nie zawsze jest też możliwe w przypadku różnych form edukacyjnych typu studia podyplomowe, żeby tak w miarę elastycznie sobie kształtować.

Warsztat 2, uczelnia niepubliczna

Studia podyplomowe są długie, ale gdy uczynimy je taką mozaiką składającą się z mikropoświadczeń, budowane całościowo, to w tym momencie wydaje się, że one nabierają nowego życia i stają się czymś dobrym, co jest atrakcyjne, aczkolwiek finansowo z punktu widzenia jednostki organizującej niepewne. Natomiast na pewno atrakcyjniejsze dla aktualnego kandydata.

Warsztat 1, uczelnia publiczna

Chcemy oferować cały pakiet, czyli dwusemestralne studia podyplomowe, ale również chcemy oferować im takie mniejsze paczki, czyli moduły, które sobie mogą pozbierać niekoniecznie w dwa semestry, ale być może sześć semestrów, a będą ich prowadziły też do uzyskania pełnej kwalifikacji podyplomowej.

Warsztat 2, uczelnia publiczna

KURSY/SZKOLENIA STACJONARNE

Kursy i szkolenia stacjonarne są postrzegane jako problematyczne do wprowadzenia do oferty uczelni z powodu dużej konkurencji na rynku. Uczelnie muszą rywalizować z dużymi korporacjami specjalizującymi się w danej dziedzinie oraz firmami szkoleniowymi. Dodatkowo kłopotliwa bywa konkurencja pomiędzy wydziałami. Pojawia się problem, jak rozdzielić zakres tematyczny szkolenia, żeby poszczególne wydziały nie musiały ze sobą rywalizować o słuchaczy. Wyzwanie stanowi także brak funduszy na promocję kursów, szczególnie gdy koszty promocji mają ponosić same wydziały. W szczególności trudne do zrealizowania przez uczelnie, ale postrzegane jako atrakcyjne dla uczestników, są kursy typu **bootcamp**, które wymagają zaplecza technicznego – zorganizowania specjalistycznych sal komputerowych i oprogramowania dla wszystkich uczestników.

Ja porównuję naszą ofertę do oferty rynkowej i są dwie rzeczy, z którymi się mierzymy. Jedne to są kursy bardzo, bardzo specjalistyczne, które wymagają niszowego podejścia do danej grupy odbiorców. Możemy to robić, ale konkurujemy z branżowymi jednostkami, tak jak tutaj IBM czy takie większe technologiczne giganty, albo druga grupa kursów to są kursy kiepsko zrobione (...) i te kursy też teoretycznie uczelnie mogłyby robić w sposób mniej dbały, ale my tego nie chcemy robić, bo wtedy firmujemy coś, co nie jest zrobione dobrze, więc siłą rzeczy musimy konkurować z branżowymi kursami i to już jest bardzo trudne.

Warsztat 1, uczelnia publiczna

Konkurencja między wydziałami u nas funkcjonuje. Wydziały na przykład językowe chcą robić kursy, które są związane z zarządzaniem. Wydział Zarządzania uważa, że oni powinni tylko to robić, więc wydziały wzajemnie sobie podbijają pomysły i je realizują. I tu też jest problem trochę.

Warsztat 1, uczelnia publiczna

Źródło: opracowanie własne na podstawie warsztatów z przedstawicielami uczelni.

KURSY ONLINE

Kursy online synchroniczne są w opinii rozmówców stosunkowo trudne do wprowadzenia przez uczelnie, ponieważ wymagają dużych nakładów czasowych. Z jednej strony czasochłonność wynika z konieczności przygotowania materiałów, a z drugiej z konieczności zaangażowania dydaktyków w bieżący kontakt ze słuchaczami.

Kursy asynchroniczne są łatwiejsze do wprowadzenia przez uczelnie, ponieważ nie angażują w tak dużym stopniu dydaktyków. Z drugiej strony, część wykładowców jest przeciwna tej formie prowadzenia zajęć, ponieważ w ich opinii jest to sprzeczne z tradycją akademicką. Kursy asynchroniczne są atrakcyjne dla uczestników, ponieważ pozwalają na realizację materiałów we własnym tempie w dogodnym dla siebie czasie. Dzięki temu łatwo je połączyć z obowiązkami zawodowymi i życiem prywatnym. Pojawiały się jednak opinie, że dla części studentów brak kontaktu na żywo z prowadzącym stanowi barierę w korzystaniu z kursów asynchronicznych – brakuje im interakcji, możliwości dyskusji, zadawania pytań.

Kursy synchroniczne są dość atrakcyjne dla uczestników. Przynajmniej taki mamy feedback ze strony naszych studentów. Natomiast przyznam szczerze, że jeżeli chodzi o dydaktyków, to jest to duży problem, ponieważ oni są dosyć rozleniwieni przez e-learning asynchroniczny. Lubią, kiedy system im wszystko zlicza sam, niekoniecznie lubią kształcić online'owo z kompetencji miękkich, nie lubią stosować różnego typu prac w grupie. Ja bardzo generalizuję, ale to jest moje spostrzeżenie dotyczące większości. Takich dydaktyków, którzy prowadzą e-learning synchroniczny, tak naprawdę kreatywnie i aktywizują, to jest stosunkowo niewielu.

Warsztat 2, uczelnia niepubliczna

Masowe otwarte kursy online (MOOCs) są postrzegane jako atrakcyjne dla uczestników, ale bardzo trudne do wprowadzenia, ponieważ przygotowanie ich jest czasochłonne i wymaga wsparcia technicznego i realizacyjnego. Przedstawiciele uczelni są świadomi, że przygotowane materiały muszą być wysokiej jakości, gdyż stanowią jej wizytówkę.

Takie dobrze przygotowane kursy MOOCs to są wcale nie takie proste do wprowadzenia, ale atrakcyjne, bo one zawierają już i te elementy sprawdzające wiedzę, i elementy takiej pracy samodzielnej. I trzeba przemyśleć strukturę, podzielić to na odpowiednie tam lekcje, cząstki i tam mogą być filmy nagrane i jakieś ćwiczenia, i coś do poczytania. Więc to już wymaga gruntownego przemyślenia, solidnego wsparcia technicznego i dobrej realizacji. To nie mogą być nagrania telefonem gdzieś tam w biegu, tylko dobra jakość, dobry głos, dobry obraz, bo to jest odtwarzane na różnych urządzeniach, w różnych warunkach i to po prostu jest naszą wizytówką. Naszą, czyli uczelni, która za tym stoi.

Warsztat 1, uczelnia publiczna

Nie do końca wszyscy chcą je robić. To jest ograniczone grono osób, które są do tego przygotowane. Oprócz wsparcia technicznego, z mojego punktu widzenia, nie wiem, czy osoba, która takiego MOOCa przygotowuje, jest wystarczająco opłacona, żeby poświęcić temu tyle czasu.

Warsztat 1, uczelnia publiczna

Podczas warsztatów przytoczono także przykład udostępniania własnym studentom puli kursów MOOCs z platformy Coursera. Dzięki tej współpracy uczelnia mogła przy niewielkich nakładach finansowych udostępniać swoim studentom wykłady prowadzone przez cenionych wykładowców. Było to zarówno atrakcyjne dla słuchaczy, jak i proste do wprowadzenia przez uczelnię.

KURSY HYBRYDOWE

Formą kształcenia problematyczną dla uczelni, ale atrakcyjną dla słuchaczy, są kursy hybrydowe, podczas których część studentów bierze udział w zajęciach na żywo, w sali wykładowej, a pozostała część uczestniczy online.

Wykładowcy na ogół niechętnie prowadzą kursy w ten sposób, ponieważ wymaga to od nich podziału uwagi i skupienia na dwóch grupach uczestników – w sali i przed komputerami. Nie zawsze można przewidzieć, ile osób będzie brało udział danego dnia w zajęciach online, a ile na żywo, dlatego trudno w takiej sytuacji zaplanować np. ćwiczenia grupowe. Ponadto taka forma prowadzenia zajęć wymaga także odpowiedniego sprzętu – sprawnych kamer i mikrofonów.

Uczestnikom się to podoba głównie z tego względu, że po prostu nie muszą przyjeżdżać na uczelnię, a mogą widzieć to, co się dzieje na sali wykładowej i być tego uczestnikami, więc często kończy się to w ten sposób, że na sali wykładowej jest wykładowca i dwóch, trzech uczestników, a wszyscy inni są online, więc ja nie sądzę, żeby to było do końca efektywne.

Warsztat 2, Uczelnia niepubliczna

To ja, jeżeli mogę się jeszcze odnieść do tej formy hybrydowej, podobnie jak przedmówczyni, mogę powiedzieć, że ta forma taka częściowo w sali, częściowo online, to się zupełnie jakoś nie sprawdza, mimo że nawet niektóre sale są wyposażone po pandemii w dość dobry sprzęt, to to nie. Ale na przykład taka forma, że część jest asynchronicznie, a część w sali, to już jak najbardziej tak, bo to ułatwia w dużej mierze też.

Warsztat 2, Uczelnia niepubliczna

Źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadów pogłębionych i warsztatów z przedstawicielami uczelni.

JAKIE WYZWANIA SĄ ZWIĄZANE Z PROWADZENIEM KURSÓW I SZKOLEŃ? (1/2)

PROBLEMY Z WERYFIKACJĄ ZDOBYTYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Formy potwierdzania wiedzy uczestników krótkich form edukacyjnych są zróżnicowane. W niektórych przypadkach wydawane są zaświadczenia o uczestnictwie w danym kursie czy szkoleniu, a jeśli dany kurs zakończył się egzaminem, testem lub inną formą sprawdzenia wiedzy, możliwe jest także wydanie certyfikatu. Jednak w przypadku niektórych form kształcenia, weryfikacja wiedzy uczestników jest problematyczna, np. kursy MOOCs (duża liczba uczestników, brak kontaktu z prowadzącym, asynchroniczna forma). Przedstawiciele jednostek, które oferują kursy otwarte, zaznaczali, że w przypadku ich słuchaczy zainteresowanie potwierdzaniem zdobytej wiedzy jest niewielkie – ich motywacją do podjęcia kursu często nie jest zdobycie certyfikatu, a samorozwój; dlatego wielu z nich nie przystępuje do egzaminów.

ZRÓŻNICOWANY POZIOM SŁUCHACZY

Kursy otwarte z założenia wymagają stworzenia oferty do szeroko zdefiniowanej grupy docelowej, która ma zróżnicowany poziom. Z tego powodu pojawia się trudność we włączeniu do oferty kursów, które wymagają specyficznej wiedzy na określonym poziomie, np. podstaw programowania. W przypadku kursów z wymaganiami wstępnymi odpowiedzialność za spełnienie tych wymagań spada na słuchaczy, a ich wiedza zazwyczaj nie jest weryfikowana przed rozpoczęciem kursu.

Mamy certyfikaty, gdzie słuchacze zdają egzaminy i to jest potwierdzone podpisem zarówno prorektora odpowiedzialnego za uniwersytet otwarty, jak i wykładowców. I mamy dyplomy uczestnictwa, które są formą pewnego uhonorowania dla słuchaczy, którzy uczestniczyli przynajmniej w 50% zajęć i wiadomo, że byli aktywnymi uczestnikami całego procesu edukacyjnego (...) Trzeba mieć tę świadomość i myślę, że trzeba to nazwać, o tym nikt głośno nie mówi, ale niestety tak jest. Ludzie dorośli często uczą się dla siebie, żeby w fajny sposób spędzić czas, żeby wyjść z domu. 80% naszych słuchaczy to są kobiety, aktywne zawodowo, między 25 a 40 rokiem życia. One po prostu chcą mieć 1,5 do 2 godzin w tygodniu dla siebie. Jak idą na nasz kurs, to to jest ich czas. W większości ich nie interesują żadne mikroświadczczenia, nic innego.

IDI 16, uczelnia publiczna

To jest tak, tak mniej więcej jak z MOOCami, że człowiek się sam uczy, więc nawet jeśli to jest nazwane certyfikatem, to jest, nieładnie powiem, pic na wodę. To znaczy ta rzetelna weryfikacja rzadko kiedy ma miejsce, bo ona z natury MOOCa nie może się odbyć, bo jeśli co bardziej popularne MOOCi mają 300 000 słuchaczy, to jak za przeproszeniem?

IDI 17, uczelnia publiczna

Mamy na przykład w sylabusach taką pozycję jak wymagania wstępne i tam na przykład jakieś konkretne oprogramowanie, w teorii przynajmniej, bo w praktyce różnie to działa.

Osoby które nie mają tych wstępnych wymagań, to muszą się douczyć na YouTube albo na Courserze, żeby nie odstawać od grupy. (...) Nie ma testu. Zakładamy, że to są dorośli ludzie. Jeżeli chcą optymalnie skorzystać z danych zajęć, to powinni tak zrobić. Być może test też by był jakimś pomysłem.

Warsztat 2, uczelnia prywatna

Określenie tej grupy docelowej stanowiło dla nas wyzwanie, ponieważ z założenia miała być jak najszerza. Ale jednak to miały być kursy akademickie i chcieliśmy, aby korzystali z nich też jednocześnie nasi studenci, więc my akurat tutaj wzięliśmy się za takie przedmioty, które najłatwiej było tak uogólnić, związane z podstawami psychologii, filozofii, podstawami programowania, czyli wszystko to, co jest po prostu podstawowe.

Warsztat 2, uczelnia publiczna

Źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadów pogłębionych i warsztatów z przedstawicielami uczelni.

JAKIE WYZWANIA SĄ ZWIĄZANE Z PROWADZENIEM KURSÓW I SZKOLEŃ? (2/2)

ROZPOZNAWALNOŚĆ NA RYNKU PRACY

Rozmówcy przyznawali, że dyplomy ukończenia kursów akademickich nie zawsze cieszą się uznawalnością na rynku pracy. Z powodu krótkiego czasu trwania i braku standaryzacji, otrzymane certyfikaty mogą okazać się bezwartościowe z punktu widzenia potencjalnego pracodawcy.

POZIOM REZYGNACJI

Trudno przewidzieć, jak wielu słuchaczy zostanie do końca kursu i czy dany kurs będzie kontynuowany.

PROCEDURY REKRUTACYJNE

Na niektórych uczelniach słuchacze kursów otwartych są formalnie traktowani jak studenci i podlegają podobnej procedurze rekrutacyjnej, co wymaga dużych nakładów pracy administracyjnej.

KONKURENCJA WOBEC INNYCH FORM KSZTAŁCENIA

Inne formy kształcenia mogą być postrzegane jako konkurencja dla studiów (także podyplomowych), jeśli przekładają się na konkretne uprawnienia (np. ukończenie kursu językowego na poziomie B2 wraz z ukończeniem kursu pedagogicznego uprawnia do nauczania w części szkół).

UTRZYMANIE JAKOŚCI KSZTAŁCENIA

W związku ze zróżnicowanymi motywacjami i poziomem uczestników oraz oczekiwaniami rynku pracy (umiejętności praktyczne zamiast teorii) trudno zagwarantować utrzymanie wysokiej jakości kształcenia.

Po ukończeniu tego kursu czy szkolenia przyznawane jest takie zaświadczenie o ukończeniu. Natomiast to nie ma żadnej mocy prawnej, to nie jest żadnego rodzaju certyfikat gdziekolwiek rejestrowany. To jest bardziej takie świadectwo ukończenia. Dyplom, w rozumieniu takiego dyplomu jak w przedszkolu na przykład się dostawało.

IDI 29, uczelnia prywatna

Kursanci muszą być u nas wpisani jako studenci do USOSa. Uruchamiamy procedurę skomplikowaną do bardzo krótkiej rzeczy, czyli to ta sama procedura zapisu jest jak prawie studenta, który ma długą formę kształcenia. I to zużywa bardzo dużo kosztów naszych wewnętrznych, dlatego, że administracja musi się tym zajmować. Potem kwestia rozliczeń – nasz dział finansowy nie chce tych kursów, dlatego, że oni mają wystarczająco roboty z tym, co robią. A kursanci mogą rezygnować w każdej chwili. Trzeba wystawiać faktury korygujące. To jest bardzo, bardzo dużo pracy administracyjnej, więc musiały być wdrożone, by może jakoś zarządzane odgórnie, uproszczone procedury, żeby uniwersytet jako instytucja, [mógł] w sposób skrócony pewne rzeczy robić.

Warsztat 1, uczelnia publiczna

Zablokowano nam możliwość poświadczania, że nasze kursy językowe są na B2, bo oświadczono, że wtedy stanowi to konkurencję dla anglistyki czy tam innych filologii. Jednocześnie teraz osoby, które mają poświadczony B2 i zrobione kursy pedagogiczne mogą uczyć w szkole w nauczaniu początkowym. Zastanawiamy się nad jakością cały czas. Wydziały nie będą chciały oferować kursów, dlatego, że mają tę najbardziej atrakcyjną ofertę w studiach podyplomowych i nie chcą mieć konkurencji wobec podyplomówki.

Warsztat 1, uczelnia publiczna

Źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadów pogłębionych i warsztatów z przedstawicielami uczelni.

PERSPEKTYWY WPROWADZENIA MIKROPOŚWIADCZEŃ

W JAKI SPOSÓB UCZELNIE ZAPEWNIAJĄ JAKOŚĆ KSZTAŁCENIA POZA STUDIAMI?

Zapewnienie i kontrolowanie jakości poszczególnych form edukacyjnych to jedno z wyzwań, które zdaniem badanych wiąże się z wdrożeniem mikroświadczeń. Uczelnie, które już prowadzą poza studiami także inne formy dydaktyczne na ogół stosują różnorodne metody zapewnienia jakości kształcenia, kontrolując ją między innymi poprzez:

- tworzenie sylabusów z dokładnymi opisami założeń programu i efektów kształcenia, podobnie jak w przypadku studiów,
- weryfikację założeń programu przez uczelniane komisje do spraw kształcenia lub zespoły do spraw jakości kształcenia,
- konsultację programu na kolegium dziekańskim,
- prowadzenie hospitacji,
- przeprowadzanie ankiet ewaluacyjnych z uczestnikami.

Przedstawiciele niektórych uczelni przyznawali jednak, że w przypadku krótkich form kształcenia kontrola jakości nie jest tak dobrze rozwinięta i restrykcyjna, jak w przypadku studiów. Rozmówcy zwracali uwagę, że szczególnie w przypadku kursów otwartych często brakuje standaryzacji opisu efektów kształcenia, co ogranicza możliwości wydawania certyfikatów, a w przyszłości mikroświadczeń.

W programach studiów mamy to wszystko spisane i każdy sylabus przedmiotu zawiera te wszystkie elementy, więc to samo powinniśmy zrobić dla kursów i wtedy zdecydowanie łatwiej będzie to certyfikować. Bo jeżeli podpisuję ukończenie tego kursu albo podpisuję certyfikat, to też muszę mieć pewność, że tam zachowane zostały pewne standardy i pewna jakość.

IDI 19, uczelnia publiczna

Gdy mówimy o jakości kursu w ramach kierunku studiów, to wiadomo, mamy i audyty nasze takie wewnętrzne, czyli wydziałowe czy tam uczelniane, zespoły do spraw jakości i też instytucje zewnętrzne. Natomiast co do tych aktywności mniejszych to nie widzę, żeby to było dopracowane w ten sposób, aż tak mocno. Polegamy na tym, że uczelnia ma swoją jakość i funkcjonuje, i takie osoby są dydaktykami. Ale czy każdy kurs jest standaryzowany w ten sposób? Tu mam wątpliwości.

IDI 3, uczelnia publiczna

Ważna jest ewaluacja, jakiś taki feedback, informacja zwrotna, która w przypadku studentów również działa. Natomiast w przypadku uczestników kursów, którzy tutaj nie mają takiej obawy przed wyrażeniem swojej opinii, myślę, że mogło być bardzo cenne i wartościowe zarówno dla prowadzących, jak i dla kontrolujących jakość zajęć do wyciągania wniosków, co do właśnie doboru kadry czy doboru samych treści.

Warsztat 2, Uczelnia publiczna

My mamy taki system, że jeżeli organizujemy takie formuły edukacyjne jak np. szkoły letnie, to zawsze są przygotowane sylabusy i one są konsultowane na poziomie naszego systemu zarządzania jakością. To jest pierwsza sprawa. Myślę, że każda uczelnia to sobie jakoś tam rozwiązuje po swojemu. Pewnie też, może najważniejsza sprawa, to jest dobór kadr. Uczelnie mają zasoby kadrowe. Pewnie też mają działające systemy oceny dydaktyków w pracy dydaktycznej. Mogą w związku z tym wybrać tych, którzy po prostu w takich formach sprawdzają się.

Warsztat 2, Uczelnia niepubliczna

Źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadów pogłębionych i warsztatów z przedstawicielami uczelni.

**Gdzie jest miejsce
dla mikroświadczeń?**

JAKIE FORMY KSZTAŁCENIA MOGŁYBY KOŃCZYĆ SIĘ MIKROPOŚWIADCZENIEM?

OPINIA PRZEDSTAWICIELI UCZELNI

KURSY I SZKOLENIA

- Obecnie, kursy i szkolenia organizowane przez uczelnie na ogół kończą się uzyskaniem zaświadczenia lub certyfikatu. W opinii rozmówców, mikroświadczania mogłyby z powodzeniem zastąpić certyfikaty wydawane uczestnikom kursów spoza programu studiów, kursów otwartych czy kursów „na zamówienie” podmiotów zewnętrznych.
- Kursy kończące się mikroświadczaniem mogłyby stanowić alternatywę dla studiów podyplomowych. Według rozmówców oferta mogłaby być kierowana w szczególności do osób pracujących, które chciałyby uzupełnić swoje kwalifikacje, ale niekoniecznie uczynić to na studiach podyplomowych, które wymagają dużych nakładów czasowych. Z założenia kursy kończące się mikroświadczaniem pozwalałyby zdobyć dodatkowe kwalifikacje w krótszym czasie.
- Niektóre uczelnie podejmują współpracę z sektorem komercyjnym i organizują wspólnie kursy kończące się certyfikatem, np. z Cisco, Oracle czy certyfikacje językowe. W opinii rozmówców te certyfikaty także mogłyby przyjąć formę mikroświadczania.
- Wybrane uczelnie rozpoczęły już prace nad systemem mikroświadczania wydawanych za kursy. Zaznaczają jednak, że wprowadzane rozwiązania nie cieszą się dużym zainteresowaniem z powodu braku w społeczeństwie świadomości korzyści, jakie mogą dawać mikroświadczania.

My jesteśmy do tego względnie mocno przygotowani. Nie wydaliśmy do tej pory żadnego mikroświadczania, ze względu na brak zainteresowania, ale jesteśmy kompetentni do tego, żeby mikroświadczania wydać. (...) stwierdziliśmy, że jesteśmy w stanie wydawać mikroświadczania na bazie ukończonego kursu opracowanego przez uczelnię i zamieszczonego na NAVOICA w ramach tych otwartych zasobów edukacyjnych. My za samo przejście kursu nie bierzemy żadnej opłaty. Jest to bezpłatne dla każdego, czy to jest nasz student czy osoba z zewnątrz, student innej uczelni, w ogóle niezwiązany ze szkolnictwem wyższym. Natomiast już za wydanie mikroświadczania jest ustalona opłata, za sam dokument. On jest w wersji elektronicznej, nie wystawiamy, tylko jest zapamiętywany w tej wersji elektronicznej.

IDI 26, uczelnia niepubliczna

Ministerstwo Zdrowia zwróciło się do nas o realizację takiego programu dla naszych studentów – taki kurs komunikacji i też profesjonalnej. Przeprowadziliśmy takie kursy. Było to nowym doświadczeniem dla naszych studentów, bardzo ciekawym doświadczeniem. I oni taki certyfikat będą mieli wydany. Cieszyło się dużym powodzeniem i jeżeli to byłoby poświadczane jeszcze właśnie takim mocniejszym poświadczaniem, to na pewno byłoby to też ciekawym certyfikatem dla studenta.

IDI 3, uczelnia publiczna

Pamiętam taki cykl szkoleń dla osób, które były absolwentami, ale też osób z zewnątrz, na wydziale ekonomii. On trwał przez pewien czas i by uzyskać certyfikat trzeba było być obecnym i zrealizować wszystkie zajęcia, które były w ramach tego cyklu. Więc moim zdaniem to też były mikroświadczania.

IDI 1, uczelnia publiczna

Źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadów pogłębionych z przedstawicielami uczelni.

PERSPEKTYWY WPROWADZENIA MIKROPOŚWIADCZEŃ

JAKIE FORMY KSZTAŁCENIA MOGŁYBY KOŃCZYĆ SIĘ MIKROPOŚWIADCZENIEM?

ŚCIEŻKI/MODUŁY

- Przedstawiciele uczelni widzieli szansę dla mikroświadczeń wydawanych za ukończone moduły/ścieżki powstałe z połączenia kilku kursów. Dotyczyłyby to zarówno kursów otwartych dla osób spoza uczelni, jak i kursów akademickich dla studentów.
- Ponadto, studenci mogliby uzyskiwać mikroświadczenia za zrealizowanie bloków zajęć na innych wydziałach. Dzięki temu mogliby w większym stopniu indywidualizować swój tok studiów i kształcić się zgodnie ze swoimi zainteresowaniami.
- Stworzenie ścieżek dla poszczególnych kursów otwartych pomogłoby też budować lojalność słuchaczy i zachęcać ich do dalszego kształcenia się po ukończeniu jednego z etapów.

Osoby dorosłe, pracujące już, które ukończyły kiedyś studia, a chciałyby sobie uzupełnić jakieś kwalifikacje czy poszerzyć swoją wiedzę, fajnie by było, gdyby miały taki dostępny blok różnych, krótkich form, które rzeczywiście dawałyby im w efekcie jakąś całość. To też musiałyby być jakiś program, jakaś ścieżka dla nich wymyślona i ułożona. I na przykład na przestrzeni, niekoniecznie tam roku czy dwóch, ale nawet dziesięciu czy piętnastu lat mogłyby sobie budować takie swoje portfolio wiedzy.

IDI 15, uczelnia kościelna

Student, który studiuje dziennikarstwo, mógłby chcieć sobie zrobić taki blok z polonistyki, chociażby, czy z historii, czy jeszcze z innego kierunku, którym byłby zainteresowany, żeby sobie wyspecjalizować tę swoją ścieżkę kariery. Bo się czymś interesuje dodatkowo. (...) Rzeczywiście można by było pójść w kierunku takich mikroświadczeń.

IDI 15, uczelnia kościelna

OFERTA DLA UCZNIÓW SZKÓŁ ŚREDNICH

- Uczestnicy kursów dla uczniów szkół średnich otrzymują zazwyczaj dyplomy lub zaświadczenia o udziale. Na ogół uczelnie, które organizują takie aktywności, są otwarte na pomysł nagradzania uczestników mikroświadzeniami lub odznakami.
- Pojawiały się jednak wątpliwości, czy mikroświadczenia przydadzą się licealistom, skoro nie podejmują oni jeszcze aktywności na rynku pracy, a podczas rekrutacji na studia liczy się lista rankingowa na podstawie wyników egzaminu maturalnego.
- Możliwość wykorzystania mikroświadczeń przez uczniów szkół średnich wymagałaby zmian w systemie rekrutacji na studia. W innym przypadku, zdaniem rozmówców, wydawanie mikroświadczeń dla tej grupy byłoby bezcelowe.

Na razie wydajemy certyfikat ukończenia takiego kursu na jakimś tam poziomie, nasz wewnętrzny certyfikat, ale gdyby to miało się zakończyć nabyciem pewnych mikroświadczeń, to jak najbardziej. Uważam, że to by było też bardzo dobre.

IDI 4, uczelnia publiczna

Czy to tym dzieciakom się przyda? Bo w tej chwili jest system rekrutacji na studia. Jest bardzo prostym systemem, czyli na podstawie listy rankingowej w oparciu o oceny uzyskane na maturze. I jeżeli na przykład uczelnie zdecydowałyby się, czy pojawiłby się taki zapis ogólny, że na przykład takie mikroświadczenia, uczestnictwa w różnego rodzaju warsztatach ukierunkowanych na dany profil studiów miałyby jakiegokolwiek znaczenie w procesie rekrutacji, to wtedy rzeczywiście miałyby rację bytu. Natomiast dopóki jedynym kryterium będzie wynik maturalny, to nie wiem, czy tym naszym potencjalnym kandydatom zwyczajnie będzie się to opłacało.

IDI 5, uczelnia publiczna

Źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadów pogłębionych z przedstawicielami uczelni.

PERSPEKTYWY WPROWADZENIA MIKROPOŚWIADCZEŃ

JAKIE FORMY KSZTAŁCENIA MOGŁYBY KOŃCZYĆ SIĘ MIKROPOŚWIADCZENIEM?

KOŁA NAUKOWE

- Za uczestnictwo w kołach naukowych studenci mogą otrzymać zaświadczenie lub wpis do suplementu dyplomu.
- W opinii niektórych rozmówców wydawanie mikroświadczeń lub odznak za tego typu działalność, mogłoby zachęcić studentów do większego zaangażowania i stanowić formę nagrodzenia ich za dodatkową aktywność.
- Niektórzy rozmówcy zaznaczali, że wystawienie mikroświadczenia za działalność w kole naukowym miałyby sens jedynie po dodatkowej weryfikacji umiejętności i wiedzy, np. gdyby koło naukowe organizowało szkolenie, to mogłoby się ono kończyć mikroświadczaniem po zdanym egzaminie.
- Pojawił się także pomysł wydawania studentom mikroświadczeń za pracę naukową i badawczą wykraczającą poza program studiów.

U nas studenci otrzymują certyfikaty czy takie zaświadczenia, że w czymś tam uczestniczyli czy się rozwijali. Natomiast gdyby to było tak sformalizowane, że jest to akurat mikroświadczenie, to jak najbardziej.

IDI 2, uczelnia publiczna

Mamy koło data science, które we współpracy z firmami prowadzi workshopy czy takie krótkie bootcampy, gdzie jest nie tylko obecność, ale też jakaś tam aktywność, praca, rozwiążą pewne problemy. To musiałoby wymagać takiego dodatkowego kroku zaświadczenia o tych umiejętnościach, jakiejś końcowej weryfikacji, ale też takie rzeczy, inicjatywy, są w ramach kół naukowych.

IDI 22, uczelnia publiczna

INNE FORMY EDUKACYJNE

- Wydawanie mikroświadczeń za studia podyplomowe teoretycznie mogłoby zostać wprowadzone, jednak pojawiła się wątpliwość, czy nie jest to zbyt długa forma kształcenia.
- Uczestnicy badania wyrażali także obawy o to, czy wydawanie mikroświadczeń za wiele różnych aktywności nie rozmyje ich znaczenia.
- Wątpliwości budził m.in. pomysł wydawania mikroświadczeń za uczestnictwo w szkole letniej – czy takie mikroświadczenie będzie miało wartość? Co da uczestnikowi? Czy dzięki niemu będzie mógł zaliczyć część semestru? Czy dostanie dodatkowe punkty przy rekrutacji?
- Rozmówcy równie sceptycznie wypowiadali się na temat mikroświadczeń wydawanych uczestnikom uniwersytetu trzeciego wieku. Pojawiały się wątpliwości dotyczące wartości takiego świadczenia i możliwości jego wykorzystania.

Tylko jest pytanie o to świadczenie, jakie będzie miało ono znaczenie społeczne? Bo my na przykład na Uniwersytecie Trzeciego Wieku też dajemy takie zaświadczenia. (...) ale to zaświadczenie nic nie znaczy w kontekście społecznym, bo to jest w ramach takiego hobby. I jest pytanie czy te mikroświadczenia to jest właśnie coś takiego? Bo to nie są studia jakieś pełne, to nie są studia zaoczne, to nie są studia podyplomowe, tylko są te jakieś luźne spotkania.

IDI 32, uczelnia kościelna

To może opinia, bardziej obawa, żeby pod te mikroświadczenia nie wciągnąć w pewnym momencie wszystkiego, od szkolenia poprzez wolontariat, przez wszystko inne, bo wydaje mi się, że zatraci się sens wydawania mikroświadczeń i one w pewnym momencie też stracą na jakości, jeżeli ich będzie za dużo. Jeżeli wszystko pod to pociągniemy, to potem ani uczelnie, ani pracodawcy nie będą chcieli uznawać tych mikroświadczeń.

IDI 21, uczelnia publiczna

Źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadów pogłębionych z przedstawicielami uczelni.

MIKROPOŚWIADCZENIA – SŁUSZNA IDEA CZY POWIELANIE BYTÓW?

GDZIE JEST MIEJSCE DLA MIKROPOŚWIADCZEŃ? OPINIE UCZESTNIKÓW WYWIADÓW GRUPOWYCH

Badanych studentów i absolwentów poproszono o odniesienie się do możliwości wystawiania mikroświadczeń w czterech sytuacjach: za odbyte staże i praktyki, po ukończeniu kursu lub szkolenia, po zrealizowaniu części studiów (np. specjalistycznego przedmiotu, modułu, semestru) oraz za działalność w kole naukowym lub organizacji studenckiej.

MIKROPOŚWIADCZENIA ZA ODBYCIE STAŻU LUB PRAKTYK

Pozytywne opinie dotyczące wystawiania mikroświadczeń za odbyte praktyki lub staż ogniskują się wokół podkreślenia **wartości** dokumentu, który umożliwiłby uregulowanie statusu takich działań i byłby bardziej **wiarygodny** dla pracodawcy niż tylko wpisanie informacji w CV. Mikroświadczanie za udział w stażu lub praktykach potwierdzałoby, że osoba, która się nim legitymuje, „sprawdziła się” w pracy. Pełniłoby tym samym funkcję zbliżoną do wystawionych przez pracodawcę **referencji**.

Moim zdaniem to by było cenniejsze, bo to już by świadczyło o takiej praktycznej pracy w zawodzie i tych umiejętnościach, które się jednak sprawdziły w tej pracy. Więc, gdybyśmy chcieli podążać cały czas tym jednym kierunkiem (...), to tutaj od pracodawców takie certyfikaty byłyby o wiele cenniejsze. Po prostu w przyszłej pracy, jeżeli chcielibyśmy wskoczyć nieco wyżej, czy właśnie ubiegać się (...) o wyższe wynagrodzenie, to moim zdaniem to mogłoby mieć wpływ na to.

FGI 1, studenci, nauki humanistyczne, społeczne, sztuka

(...) to by był taki bonus, który mógłby nas w jakiś sposób wyróżniać, budować nasze umiejętności, doświadczenie, bo tak naprawdę później też to wypisujemy w CV, ale to jest tylko treść, którą sobie ktoś odczyta, a w formie właśnie jakiegoś takiego mikroświadczania to już może mieć inny wydźwięk, nieco większe znaczenie.

FGI 9, absolwenci, nauki inżyniersko-techniczne

Jednak w wypowiedziach studentów i absolwentów pojawiały się także **wątpliwości** związane z poziomem oraz jakością praktyk i stażów studenckich, a co za tym idzie – zasadnością wydawania mikroświadczeń. Badani przytaczali swoje negatywne doświadczenia – brak związku zadań wykonywanych w trakcie praktyk z tym, czego powinna się uczyć uczestnicząca w nich osoba, a tym samym – fasadowość praktyk i wystawianych zaświadczeń. Zarówno studenci i absolwenci, jak i uczestnicy warsztatów wskazywali na problemy związane z **brakiem możliwości weryfikacji** wystawianych przez pracodawców zaświadczeń o odbytych praktykach oraz podkreślali potrzebę zapewnienia kontroli. Wątpliwości badanych budził także **obiektywizm pracodawców** w wystawianiu mikroświadczeń, a dokładniej – obawa, że mogą bazować na relacjach z praktykantem czy stażystą, a nie na jego faktycznych dokonaniach.

(...) w większości przypadków studenci idą na te praktyki i tak to wygląda, że noszą kawę, bo nikt im nie chce zaufać. (...) Więc fajnie by było jakby na przykład ta instytucja też kontrolowała, czy faktycznie ten praktykant (...) zdobywa to doświadczenie.

FGI 11, absolwenci, nauki humanistyczne, społeczne, sztuka

To jest bardzo fajny pomysł, natomiast w relacjach międzyludzkich (...), po prostu wpadło mi do głowy, że nie każdy zawsze może być uczciwie oceniany.

FGI 1, studenci, nauki humanistyczne, społeczne, sztuka

Źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadów grupowych ze studentami i absolwentami.

MIKROPOŚWIADCZENIA – SŁUSZNA IDEA CZY POWIELANIE BYTÓW?

MIKROPOŚWIADCZENIA ZA UKOŃCZENIE KURSU LUB SZKOLENIA

Kursy są postrzegane przez badanych przez pryzmat zdobycia **konkretnej** kwalifikacji czy umiejętności. Mikroświadczanie stanowiłoby w tym wypadku **jednoznaczną informację** dla pracodawcy o tym, jaką wiedzą potrafi się wykazać (potencjalny) pracownik. Wśród badanych pojawiła się opinia, że możliwość otrzymywania mikroświadczania za ukończone kursy i szkolenia to także **ułatwienie gromadzenia** tych informacji w wygodnej formie. Z drugiej strony, jeden z badanych zauważył, że mikroświadczania wydawane przez „renomowane” instytucje nie będą się niczym różnić od dotychczasowych rozwiązań – certyfikatów.

Ja generalnie uważam, że takie mikroświadczanie jest wartościowe. W tym sensie, że jeśli faktycznie będzie to ujednoczone i sformalizowane, to gdziekolwiek nie pojedziemy, to konkretne firmy będą wiedziały, że faktycznie posiadamy konkretny zakres umiejętności.

FGI 1, studenci, nauki humanistyczne, społeczne, sztuka

(...) gdyby to było zebrane w jednym miejscu dla danego pracodawcy, moglibyśmy to przedstawić w prostej formie lub pracodawca miałby do tego dostęp (...) po wpisaniu naszych danych. Myślę, że zdecydowanie na plus, bo kursy są tutaj ważne.

FGI 7, studenci, nauki medyczne i o zdrowiu

MIKROPOŚWIADCZENIA ZA ZREALIZOWANIE CZĘŚCI STUDIÓW

Pomysł uzyskiwania mikroświadczania w toku studiów, np. za zrealizowanie pojedynczego przedmiotu czy modułu zajęć, budził różne emocje. Zwolennicy tego rozwiązania podkreślają, że stwarza **dodatkowe możliwości** zdobywania wiedzy potrzebnej w dalszym życiu zawodowym, rozwoju i specjalizacji już w trakcie studiów, w tym zdobycia wartościowego certyfikatu bez konieczności korzystania z **odpłatnych kursów**. Zdaniem części badanych to **atut na rynku pracy** – sygnał dla pracodawcy, że dana osoba chce się rozwijać.

Ja akurat uważam, że jest to najciekawszy chyba z tych pomysłów, gdyż na przykład w branży mechanicznej często przydają się wiadomości z branży elektrycznej, elektrotechniki. To nie musi być znajomość ekspercka, tylko podstawowa i często na przykład wymagają tego na rozmowach o pracę. (...) więc byłoby to ciekawe, jakby kurs, dopełnienie wiedzy, gdyż często na uczelni nie uczymy się tego.

FGI 5, studenci, nauki inżynierjno-techniczne

(...) nie dość, że jesteśmy na tych studiach, to zdobywamy dodatkowe jakby papierki, [które] nam mogą pomóc potem znaleźć pracę. Więc tak, jakbyśmy załatwiali dwa w jednym, że nie musimy szukać jeszcze dodatkowo tych kursów w trakcie studiów, ale już zdobywamy te zaświadczenia w czasie trwania studiów.

FGI 11, absolwenci, nauki humanistyczne, społeczne, sztuka

MIKROPOŚWIADCZENIA – SŁUSZNA IDEA CZY POWIELANIE BYTÓW?

(...) ja na pierwszym stopniu miałam zajęcia z oprogramowania typowo inżynierskiego, jakiś AutoCAD czy inny Solid Work, których kursy takie, gdzie uczysz się tego od podstaw aż do poziomu „master” kosztują kilka tysięcy i później rzeczywiście jest certyfikat. Gdybym wtedy dostała takie poświadczenie, że faktycznie to umiem, to pewnie mogłoby mi to pomóc, gdybym szukała zatrudnienia związanego z inżynierią.

FGI 12, absolwenci, nauki rolnicze, weterynaryjne, ścisłe i przyrodnicze

Zaletą takiego rozwiązania byłaby również możliwość udokumentowania nabytej wiedzy i umiejętności w przypadku **rezygnacji** ze studiów przed uzyskaniem dyplomu.

Jedną korzyścią może być to, że jak w przypadku studiów pierwszego stopnia, może się zdarzyć, że ktoś odpadnie po drugim czy trzecim roku i nie dostanie dyplomu, więc jak ma jakieś tam mikropoświadczenia, to zawsze może czymś się pochwalić (...). Te dwa–trzy lata nie są zmarnowane (...)

FGI 6, studenci, nauki rolnicze, weterynaryjne, ścisłe i przyrodnicze

Wśród badanych pojawiły się opinie, że tego rodzaju mikropoświadczenia powinny dotyczyć raczej szerszych **modułów** niż pojedynczych kursów.

Dla mnie to ma sens, bo wydaje mi się, że gdyby to tak jakoś fajnie z pomysłem rozwiązać, że te moduły rzeczywiście nie byłyby oderwane od całości, tylko zawierałyby jakąś taką znaczną część z jakiejś dziedziny, to to byłby łatwy sposób na to, żeby się na przykład przebranżowić.

FGI 11, absolwenci, nauki humanistyczne, społeczne, sztuka

Część badanych zaznaczała, że zasadność takiego rozwiązania zależy od kierunku studiów. Pojawiały się głosy, że studia są po to, by zdobyć **kompleksową, a nie wybiórczą**, częściową wiedzę, która nie będzie użyteczna na rynku pracy. Takie opinie wyrażali zwłaszcza przedstawiciele nauk medycznych i o zdrowiu oraz weterynarii (ale również prawa czy informatyki), wskazując, że przedmioty w toku tych studiów mają pewną chronologię i są ze sobą powiązane – jednych nie da się zrealizować nie ukończywszy uprzednio innych. W tych przypadkach tylko odbycie całych studiów daje możliwość zdobycia kompletnej wiedzy.

Z mojej perspektywy to troszkę bezsens. Po to między innymi są te studia, żeby opanować wiedzę kompleksowo. Nie wyobrażam sobie, żeby takie robienie studiów na raty było w jakiś sposób produktywnie. Ciężko by było, przynajmniej gdzieś tam z mojego rozumienia, gdyby do mnie, powiedzmy w przyszłości do jakiejś tam kancelarii przyszedł jakiś właśnie... właśnie taki ktoś, że ma takie mikropoświadczenie z prawa cywilnego, powiedzmy. No to bym powiedział: no dobra, a gdzie reszta? Nie tylko tym się zajmujemy. To albo się robi komplet i się kompleksowo pracuje, albo się nie robi wcale.

FGI 11, absolwenci, nauki humanistyczne, społeczne, sztuka

Ja się zastanawiam jakby pracodawca miał się do tego odnieść. Czy to by było w jakikolwiek sposób przydatne, jeżeli mielibyśmy pracy szukać na przykład? Bo generalnie tak, jak kolega powiedział, jeżeli mielibyśmy zrobić takie poświadczenie z jakiejś anatomii albo z czegoś, to w zasadzie to się nijak ma do pracy później, tak naprawdę.

FGI 10, absolwenci, nauki medyczne i o zdrowiu

MIKROPOŚWIADCZENIA – SŁUSZNA IDEA CZY POWIELANIE BYTÓW?

Barierą powodzenia takiego rozwiązania może być także przeładowanie programów studiów i **brak czasu** na realizowanie dodatkowych przedmiotów. Pojawiły się również wątpliwości związane z możliwościami zapewnienia **jednolitego poziomu** przekazywanej wiedzy na przedmiotach o tej samej nazwie, ale prowadzonych na różnych kierunkach (np. ze względu na zakres treści czy wymiar godzinowy). Część badanych zwracała również uwagę na porównywalność mikroświadczeń w kontekście różnych **ocen uzyskiwanych** przez uczestników przedmiotów.

Tak naprawdę, my studiując przez trzy i pół, czy licząc dwa stopnie, pięć lat, nie nauczymy się wszystkiego w naszej jednej branży, a co dopiero tracąc czas na jakąś inną. To nie dość, że tracimy możliwość zdobywania kolejnej wiedzy w naszym kierunku, to jeszcze zdobywamy jakąś szcztkową w innym. Jak ktoś już tak chce, to lepiej drugi kierunek studiów, myślę, zacząć po prostu.

FGI 5, studenci, nauki inżynieryjno-techniczne

Chemia nie jest równa chemii. Na przykład taka anatomia nie jest równa anatomii, bo każdy jej się uczy w innym spektrum i nie jesteśmy w stanie zrobić takim mikroświadczaniem, przynajmniej według mnie, całej anatomii i potem napisać, że ktoś zrobił cały semestr, ileś godzin miał anatomii. Ale ja mam tej anatomii trzy razy tyle, w zasadzie ucząc się tej weterynarii.

FGI 4, studenci, nauki rolnicze, weterynaryjne, ścisłe i przyrodnicze

MIKROPOŚWIADCZENIA – SŁUSZNA IDEA CZY POWIELANIE BYTÓW?

MIKROPOŚWIADCZENIA ZA DZIAŁALNOŚĆ W KOLE NAUKOWYM I ORGANIZACJI STUDENCKIEJ

Również pomysł wydawania mikroświadczeń za działalność w kołach naukowych i organizacjach studenckich spotkał się z pozytywnymi i negatywnymi ocenami. Z jednej strony badani studenci i absolwenci wskazywali, że to cenne **poświadczenie ich kompetencji**, przede wszystkim miękkich. Podobnie, jak w przypadku stażów i praktyk, mikroświadczanie mogłoby pełnić funkcję **uwiarogodnienia** informacji podawanych w CV.

Badani bardziej sceptyczni wobec tego pomysłu wskazywali, że jego realizacja doprowadzi do zbytniego **rozdrabniania** mikroświadczeń, a tym samym zmniejszenia ich rangi. Pojawiały się głosy, że tego typu zaświadczenia są **zbędne**, a pracodawcy nie będą nimi zainteresowani w procesie rekrutowania pracownika. Wątpliwości pojawiały się także w odniesieniu do **rzetelności** zaświadczeń – tego, czy wystawiane będą tylko faktycznie aktywnym członkom kół i organizacji.

To by było super, naprawdę. Bo tak jak działałam w organizacji studenckiej, dwóch kołach naukowych i w dwóch jestem przewodniczącą, to jakbym zaczęła wypisywać po prostu wszystkie rzeczy, w których biorę udział, to by po prostu miejsca w CV nie starczyło. A jakbym miała takie jakieś mikro chipy, (...) po prostu jakieś informacje, bardziej szczegółowe, co ja tam robię, przykładowo bym w CV tylko wypisała, że robiłam to, to i to. (...) To byłoby to na pewno spore ułatwienie.

FGI 8, studenci, nauki humanistyczne, społeczne, sztuka

Wydaje mi się, że pracodawca nie byłby tym zainteresowany zupełnie. W sensie zrobiłoby się troszkę tak śmietnikowo już, że wszystko byśmy tam wrzucali. Jak ktoś miał 5, to dostaje gwiazdkę. Jak ktoś był w samorządzie, to też dostaje dwie gwiazdki. Tu chodzi o naszą wiedzę i umiejętności. (...) to będzie troszkę właśnie takie zbieractwo już tego, w sensie, kto zbierze więcej, nie jakość, tylko ilość. Ja trochę teraz odniosłam wrażenie, że jak dołożymy do tego jeszcze te koła naukowe, samorząd itd., to może się zrobić tego za dużo i ranga mikroświadczania zacznie troszkę maleć w oczach pracodawców (...).

FGI 1, studenci, nauki humanistyczne, społeczne, sztuka

Ja mam pewne wątpliwości co do samego pomysłu wystawiania mikroświadczeń przez organizacje studenckie, ewentualnie jakieś koła. Ja do wielu kół należałam w trakcie studiów i widziałam na jakiej zasadzie niektóre z tych kół działały – byleby tylko sobie nabić punkty do stypendium. To nie musiało być poprawne merytorycznie, poprawne jakościowo, ale żeby to odbębnić i mieć te kolejne punkty do stypendium. (...) kto sprawdzi te... kto wystawi te mikroświadczania? I na jakiej zasadzie później to będzie weryfikowane?

FGI 11, absolwenci, nauki humanistyczne, społeczne, sztuka

MIKROPOŚWIADCZENIA – SŁUSZNA IDEA CZY POWIELANIE BYTÓW?

KTO MÓGŁBY BYĆ ZAINTERESOWANY OTRZYMANIEM MIKROPOŚWIADCZENIA?

(...) ja zacznę od może kształcenia w trakcie studiów na (...) kierunkach studiów, czyli nasi **studenci**. (...) Tutaj chociażby nabycie konkretnych umiejętności związanych z obsługą aparatury badawczej. (...) Więc tu widzę w tym obszarze możliwość właśnie **mikroświadczeń wykazujących jasno, jakie kompetencje, jakie umiejętności w tym zakresie studenci mają**.

IDI 13, uczelnia publiczna

Wydaje mi się, że głównie **osoby młode**, bo (...) już pracownicy, którzy tam od iluś lat są w jakiejś firmie albo (...) mają taką ugruntowaną karierę, mogą niekoniecznie być tym zainteresowani, a osoby, które się rozwijają, gdzieś tam poszukują, (...) szukają jakiś tych pierwszych doświadczeń, wydaje mi się, że to jest ta główna grupa docelowa tego wszystkiego.

FGI 8, studenci, nauki humanistyczne, społeczne, sztuka

Dla tych, którzy są, nazwijmy to, czy to bardziej **ambitni**, czy to chcieliby rozszerzyć swoją wiedzę i umiejętności, trochę zahaczając poza to, co jest w ich programie studiów wymagane.

IDI 17, uczelnia publiczna

(...) **osoby kształcące się w systemie uczenia się przez całe życie**. (...)

IDI 17, uczelnia publiczna

(...) **osoby dorosłe, pracujące** już, które ukończyły kiedyś studia na przykład, a chciałyby sobie uzupełnić jakieś kwalifikacje czy poszerzyć swoją wiedzę (...). I na przykład na przestrzeni, niekoniecznie roku czy dwóch, ale nawet dziesięciu czy piętnastu lat mogłyby sobie budować takie swoje portfolio wiedzowe.

IDI 15, uczelnia kościelna

Najprostszym przykładem z ostatniego czasu jest chociażby **potwierdzenie kompetencji u absolwentów uczelni ukraińskich**. Osoby przedstawiają nam dyplomy, informacje o efektach uczenia się, czy kwestia nostryfikacji dyplomów po prostu. Więc to jest ta ścieżka.

IDI 13, uczelnia publiczna

Można sobie wyobrazić, że **słuchacze Uniwersytetu Trzeciego Wieku** też byliby **zadowoleni**, gdyby taki kwit dostali.

IDI 17, uczelnia publiczna

(...) **wątpię**, szczerze mówiąc, czy to byłoby interesujące dla słuchaczy. Bo oni chcą się rozwijać, natomiast nie wiem, do czego mogłyby być te certyfikaty im potrzebne. Młodym ludziom na pewno są potrzebne na rynku pracy. **W przypadku seniorów mam wątpliwości**.

IDI 10, uczelnia niepubliczna

Myślę, że tutaj takie dodatkowe może bardziej w kierunku **odznak** dla tych osób [seniorów], takie działania myślę, że miałyby sens, bo zawsze po ukończeniu pewnego pakietu zajęć (...). Na pewno byłoby tym zainteresowanie. Podobnie wśród dzieci. Wśród **dzieci** różnego rodzaju odznaki jak najbardziej

IDI 13, uczelnia publiczna

Źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadów pogłębionych z przedstawicielami uczelni oraz wywiadów grupowych ze studentami i absolwentami.

Jak gromadzić mikropoświadczenia - czego oczekują użytkownicy?

JAK POWINNY BYĆ GROMADZONE MIKROPOŚWIADCZENIA?

FORMA TRADYCYJNA CZY ELEKTRONICZNA?

Większość badanych opowiedziała się za tym, aby mikroświadczania były wystawiane i przechowywane w formie **elektronicznej**, ewentualnie **z możliwością druku**, np. w razie konieczności przedłożenia dokumentów w tradycyjnej formie. Wśród zalet mikroświadczania elektronicznych wymieniano:

- możliwość przechowywania ich w jednym miejscu i pewność, że się ich nie zgubi;
- możliwość załączenia do elektronicznego CV;
- możliwość złożenia ich wraz z CV w kilku miejscach jednocześnie, bez konieczności robienia kopii potwierdzanych notarialnie;
- możliwość dodania do profilu na LinkedIn lub integracji z innymi portalami;
- większe bezpieczeństwo takiego rozwiązania, brak możliwości podrobienia;
- nieobciążanie środowiska.

Ponadto, wśród badanych pojawiały się opinie, że mikroświadczania powinny być opatrzone jednoznacznym symbolem identyfikacyjnym (umożliwiającym weryfikację), a także mieć atrakcyjny *design*.

A: Ja bym obstawała też za elektroniczną, bo trudniej jest ją zgubić, a taki certyfikat to wiadomo podczas jakiejś przeprowadzki, remontu i tak dalej, zawsze można zawieruszyć, a taki elektroniczny to można mieć gdzieś zapisany na mailu, wiedzieć gdzie jest i zawsze go po słowie kluczu gdzieś odnaleźć na przykład, albo na jakimś dysku.

(...)

B: Dobrze by było, jakby można było po prostu wydrukować, także mieć coś jednak w tej takiej formie niecyfrowej, ale jak najbardziej elektroniczne (...).

FGI 8, studenci, nauki humanistyczne, społeczne, sztuka

A: Zdecydowanie lepiej elektroniczna, bo się nie zgubi. Wszystko będzie w jednym miejscu. To już nie są te czasy, że się wywiesza sto dyplomów na ścianie, więc niepotrzebne są w formie papierowej.

B: Może ciężiej byłoby to też sfalszować, gdyby zamieszczała to osoba, która tego szkolenia udziela.

FGI 10, absolwenci, nauki medyczne i o zdrowiu

JAK POWINNY BYĆ GROMADZONE MIKROPOŚWIADCZENIA?

mObywatel – ZA I PRZECIW

Uczestnicy wywiadów grupowych byli bardzo podzieleni w opiniach na temat gromadzenia mikroświadczeń w aplikacji rządowej, np. w mObywatelu.

Argumenty „ZA”

- skorzystanie z istniejącej infrastruktury, brak konieczności tworzenia i instalowania kolejnej aplikacji;
- dobre przygotowanie „rządowych usług cyfrowych”;
- możliwość przechowywania wszystkich dokumentów w jednym miejscu;
- brak ryzyka utraty dostępu po zakończeniu edukacji (w przeciwieństwie do np. aplikacji powiązanej z kontem studenckim);
- dbałość o bezpieczeństwo danych i zaufanie do aplikacji;
- przechowywanie w systemie rządowym jako dodatkowe uwiarygodnienie mikroświadczenia, potwierdzenie go przez „najwyższe władze”;
- szeroki zakres funkcji i zastosowań, które już posiada aplikacja.

Polska akurat jest krajem, który ma fajnie zrobione te takie rządowe usługi cyfrowe. Dlaczego by nie wykorzystać bieżącej infrastruktury? Mam tu na myśli profil zaufany i tego szeroko pojętego mObywatela. (...) Wydaje mi się, że nie ma sensu tworzyć do tego odrębnych jakichś tam platform. Tylko trzeba korzystać z tego, co mamy i co działa całkiem niezle.

FGI 11, absolwenci, nauki humanistyczne, społeczne, sztuka

Argumenty „PRZECIW”

- mikroświadczenia to dokumenty o innej randze niż te, które są przechowywane w mObywatelu;
- wątpliwości związane z technicznymi możliwościami udostępnienia tak przechowywanych informacji o mikroświadzeniach, w tym zagranicznemu pracodawcy;
- aplikacja powinna być raczej „międzynarodowa”, nie „rządowa”;
- obawy o bezpieczeństwo informacji i danych osobowych, nadszarpnięte zaufanie do aplikacji rządowych;
- zbyt duży wgląd państwa w informacje o obywatelu;
- nie wszyscy korzystają z mObywatela.

Z tym mObywatелеm to jest fajny pomysł, ale mi się wydaje, że, wiadomo, że mObywatel jest państwowym rozwiązaniem i państwo troszkę by za bardzo wiedziało o nas takie rzeczy (...) troszeczkę bym się bał o parę spraw bezpieczeństwa stricte. I o takie trzymanie danych osobowych. Też po ostatniej akcji, która była bodajże z tym lekarzem, to właśnie tak wydaje mi się, że troszkę bym się bał.

FGI 3, studenci, nauki inżynierjno-techniczne

JAK POWINNY BYĆ GROMADZONE MIKROPOŚWIADCZENIA?

OSOBNĄ APLIKACJĄ

Za utworzeniem osobnej aplikacji na potrzeby mikroświadczeń przemawia szeroki zakres funkcji, które miałyby posiadać takie narzędzie (por. s. 90-100).

Uczestnicy badania sugerowali różne rozwiązania:

- osobna, ale nadal rządowa aplikacja (będzie odbierana jako „poważniejsza”);
- narzędzie w formie „profilu” unijnego;
- aplikacja, ale nie rządowa;
- wykorzystanie do tego celu konta studenckiego w USOSie.

Pojawiła się także opinia, że mikroświadczenia mogłyby znaleźć się w mObywatelu, ale reszta funkcjonalności powinna być rozwijana w odrębnym narzędziu. Wdrożenie tak obszernego zestawu funkcji do mObywatela mogłoby spowodować chaos i przeciążenie aplikacji.

*A: Myślę, że osobna, może na takich samych zasadach, ale myślę, że osobna [aplikacja], żeby nie był taki galimatias. Z jednej strony jest to wygodne, że mamy wszystko w jednym [miejscu], ale też, jak to się mówi, **jak coś jest do wszystkiego, to jest do niczego** i żeby po prostu nie przeciążyć tej aplikacji i funkcjonalności. Może też **nie każdy będzie chciał udostępnić**, więc nie wiem, czy to by było dobrze, jakby to było w jednym [miejscu].*

B: (...) bo to tak, jakby porównać mObywatel i IP, internetowego pacjenta [IKP, Internetowe Konto Pacjenta; przyp. autorki]. Nie każdy korzysta z obu aplikacji, bo ktoś nie potrzebuje, ale jednak to się przydaje, więc można zrobić taką trzecią aplikację, żeby po prostu nie przeciążać tego mObywatela.

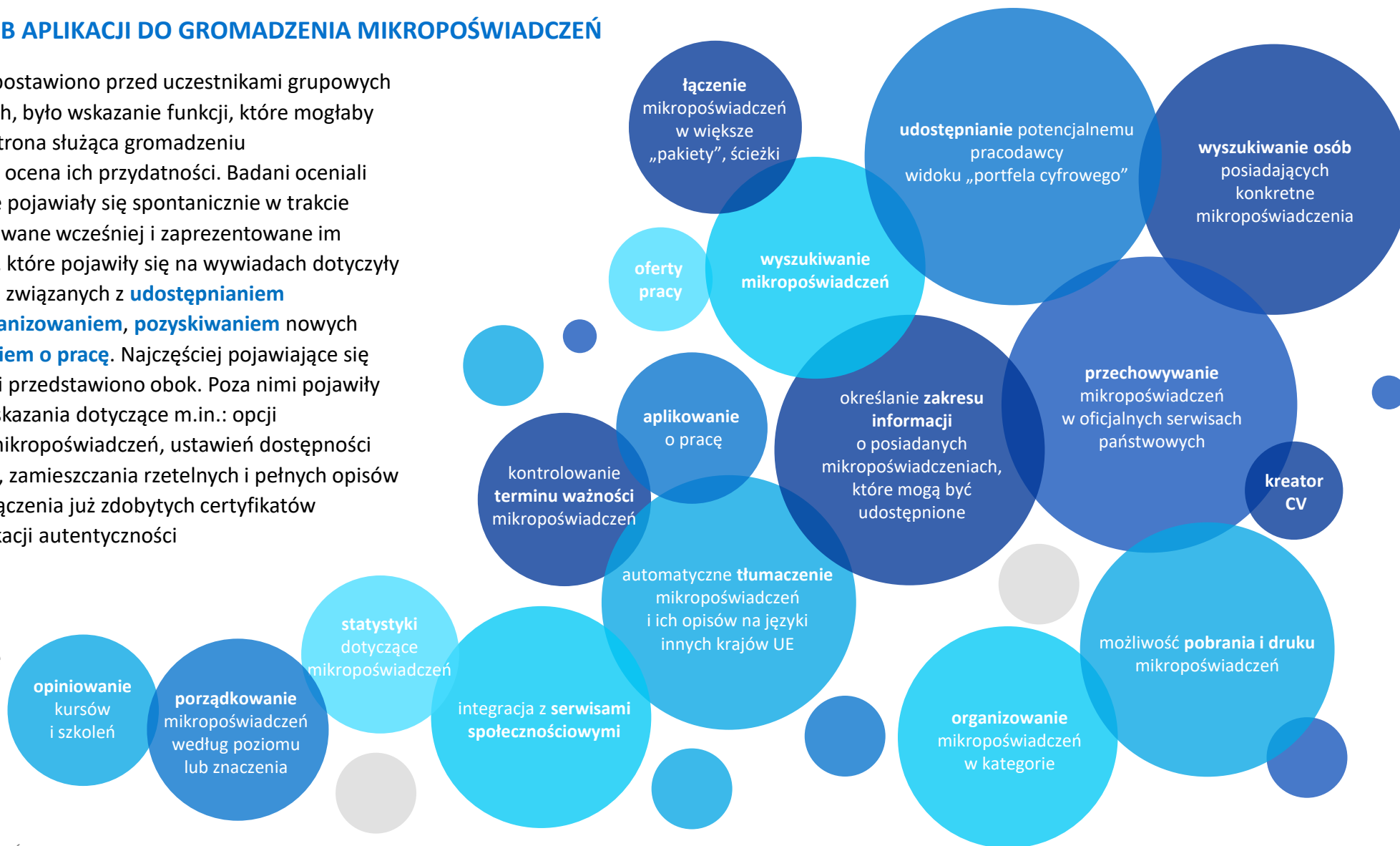
FGI 12, absolwenci, nauki rolnicze, weterynaryjne, ścisłe i przyrodnicze

PERSPEKTYWY WPROWADZENIA MIKROPOŚWIADCZEŃ

FUNKCJE STRONY LUB APLIKACJI DO GROMADZENIA MIKROPOŚWIADCZEŃ

Jednym z zadań, które postawiono przed uczestnikami grupowych wywiadów pogłębionych, było wskazanie funkcji, które mogłyby zawierać aplikacja lub strona służąca gromadzeniu mikroświadczeń oraz ocena ich przydatności. Badani oceniali zarówno pomysły, które pojawiały się spontanicznie w trakcie rozmowy, jak i przygotowane wcześniej i zaprezentowane im możliwości. Propozycje, które pojawiły się na wywiadach dotyczyły przede wszystkim: opcji związanych z **udostępnianiem** mikroświadczeń, **organizowaniem**, **pozyskiwaniem** nowych czy wreszcie **aplikowaniem o pracę**. Najczęściej pojawiające się sugestie pogrupowano i przedstawiono obok. Poza nimi pojawiły się także pojedyncze wskazania dotyczące m.in.: opcji dodawania/usuwania mikroświadczeń, ustawień dostępności (np. dla osób starszych), zamieszczania rzetelnych i pełnych opisów kursów, możliwości dołączenia już zdobytych certyfikatów oraz możliwości weryfikacji autentyczności mikroświadczenia.

Wskazywane przez uczestników FGI funkcje i możliwości aplikacji lub strony do gromadzenia mikroświadczeń:

Źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadów grupowych ze studentami i absolwentami.

PERSPEKTYWY WPROWADZENIA MIKROPOŚWIADCZEŃ

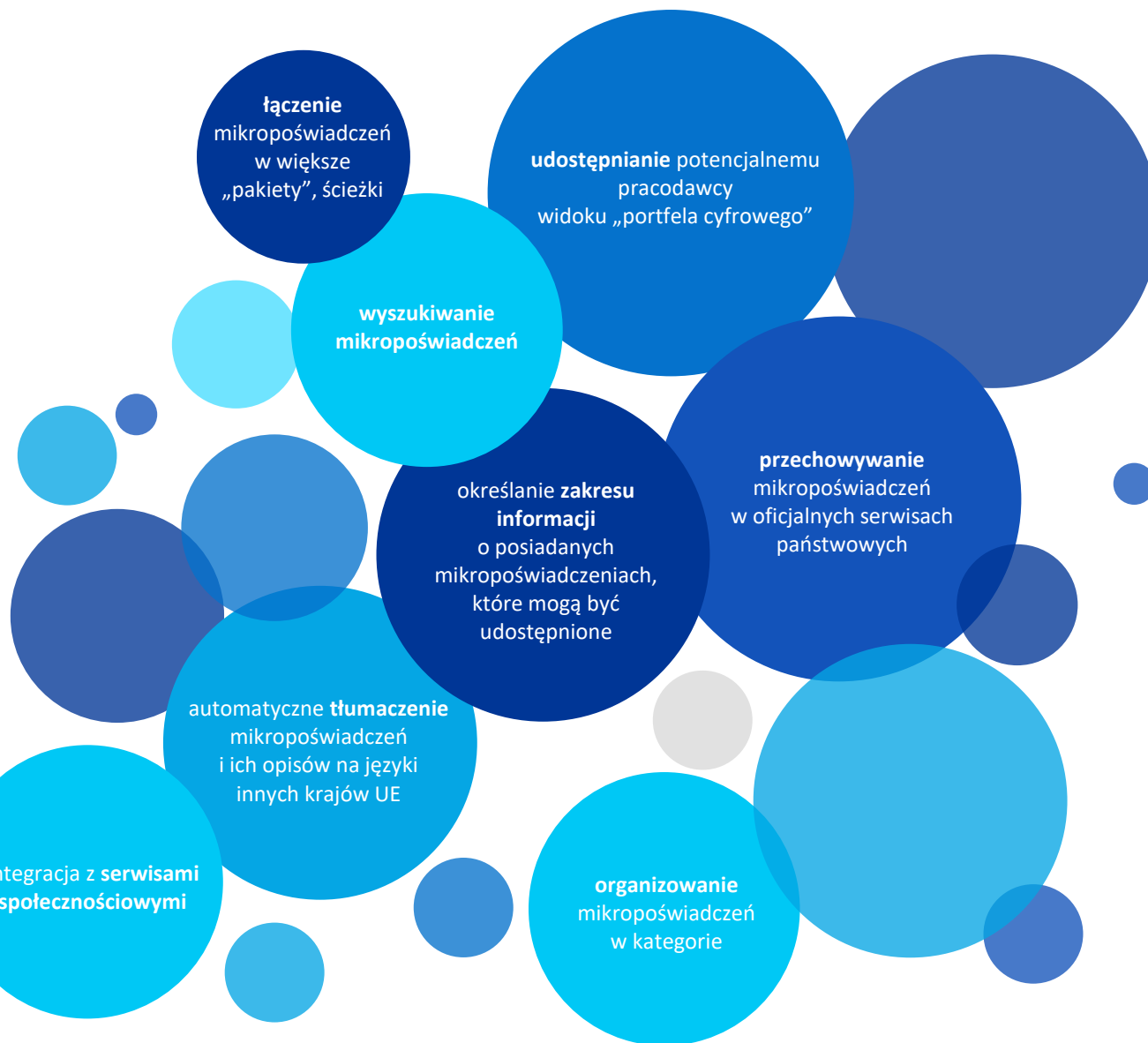
KTÓRE FUNKCJE SĄ NIEZBĘDNE?

Najczęściej wskazywaną jako niezbędną opcją aplikacji lub strony do gromadzenia mikroświadczeń było ich **automatyczne tłumaczenie** na języki innych krajów UE. Wśród najważniejszych umieścili ją uczestnicy 10 z 12 FGI. Na dziewięciu grupach fokusowych za niezbędne uznano funkcje związane z **udostępnianiem informacji** o mikroświadczeniach potencjalnym pracodawcom.

W grupie najważniejszych często wskazywano także opcje: **wyszukiwania** mikroświadczeń – podmiotów je oferujących i mikroświadczeń możliwych do uzyskania w danej instytucji, oraz **organizowania** mikroświadczeń w kategorii. W co najmniej trzech grupach fokusowych wśród najpotrzebniejszych funkcji wymieniano również: przechowywanie mikroświadczeń w oficjalnych serwisach państwowych, integrację z serwisami społecznościowymi, łączenie mikroświadczeń w większe „pakiety” i możliwość ustalenia zakresu informacji, które zostaną udostępnione (np. pracodawcom).

Funkcje i możliwości aplikacji lub strony do gromadzenia mikroświadczeń uznane za niezbędne przez uczestników co najmniej trzech FGI*:

* W trakcie wywiadu FGI 8 efektem zadania było ponumerowanie wszystkich funkcji od najważniejszych do najmniej ważnych. Na potrzeby podsumowania przyjęto, że funkcje wskazane na pierwszych trzech miejscach to opcje uznane za niezbędne.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadów grupowych ze studentami i absolwentami.

Automatyczne tłumaczenie mikropoświadczeń i ich opisów

Automatyczne tłumaczenie mikropoświadczeń i ich opisów na języki innych krajów UE to funkcja najczęściej uznawana za niezbędną przez badanych. Część uczestników grup fokusowych podkreślała, że jeśli dokument miałby być w honorowany w innych krajach Unii, to koniecznością jest wydawanie go zarówno w wersji polsko-, jak i **anglojęzycznej**. Badani byli natomiast rozbieżni w opiniach dotyczących zasadności tłumaczenia mikropoświadczeń na inne języki obce niż angielski.

Wśród korzyści płynących z wprowadzenia takiego rozwiązania wymieniano: ułatwienie w aplikowaniu o pracę za granicą oraz w Polsce – w branżach czy międzynarodowych firmach, w których znajomość języka obcego jest wymogiem, a także oszczędność środków finansowych i czasu, które trzeba by było przeznaczyć na samodzielne przetłumaczenie dokumentu. Te opinie są spójne z oceną spodziewanych korzyści z wdrożenia systemu mikropoświadczeń – z przekonaniem, że ich uznawalność za granicą zwiększy możliwości i konkurencyjność posiadającej je osoby na rynku pracy.

Wątpliwości części badanych budziło sformułowanie „automatyczne tłumaczenie”, rozumiane jako tłumaczenie zautomatyzowane. Pojawiły się postulaty, że w trosce o jakość dokumentu, powinno zostać zapewnione tłumaczenie natywne.

To tłumaczenie jest moim zdaniem jeszcze istotne, jeśli ktoś myśli tutaj o rozwoju poza Polską albo w jakichś firmach międzynarodowych, po prostu myślę, że to jest też istotne.

FGI 1, studenci, nauki humanistyczne, społeczne, sztuka

Na pewno ważne, według mnie, są te tłumaczenia na różne języki krajów Unii Europejskiej. Wiadomo, że można pracować w różnych miejscach, w różnych krajach i warto mieć przetłumaczone na angielski, niemiecki czy też inne języki.

FGI 4, studenci, nauki rolnicze, weterynaryjne, ścisłe i przyrodnicze

*Te automatyczne tłumaczenia często pozostawiają sporo do życzenia co do jakości. Nie uznałbym tego za jakąś tam super funkcję. Bardziej uznałbym za super funkcję konieczność **natywnie** wprowadzania takiego mikropoświadczenia, przykładowo w języku ojczystym oraz w języku angielskim. Bo ktoś też już słusznie wspominał, że angielski to staje się normą, więc jakby nie wydaje mi się nadmiernym oczekiwaniem, żeby takie mikropoświadczenia też wprowadzać w języku angielskim.*

FGI 11, absolwenci, nauki humanistyczne, społeczne, sztuka

Udostępnianie informacji o mikroświadczeniach

Badani często sugerowali, że aplikacja powinna mieć funkcje, które pozwoliłyby na upublicznienie lub udostępnienie posiadanych mikroświadczeń (np. w formie widoku portfela cyfrowego). Odbiorcą takiego rozwiązania byłby przede wszystkim potencjalny pracodawca. Wśród najczęściej wymienianych sposobów udostępniania informacji o mikroświadzeniach znalazły się: możliwość wygenerowania **kodu QR**, **linku**, stworzenia **publicznego profilu** posiadacza mikroświadczeń czy takiego eksportu certyfikatów, który umożliwi **załączenie** ich do CV. Funkcja udostępniania to zasadniczy element – pojawił się nawet głos, że bez niej niewiele osób będzie mogło faktycznie skorzystać z aplikacji. Pracodawcom miałyby ułatwić przeglądanie i **weryfikowanie** profili kandydatów do pracy, ale i dać możliwość wyszukiwania osób o konkretnych kwalifikacjach i oferowania im pracy. Opcja stworzenia publicznego profilu ograniczy także konieczność wymieniać się dokumentami i jest postrzegana jako usprawnienie w procesie aplikowania o pracę.

To to by była taka fajna sprawa, jeżeli możemy dać danemu pracodawcy ten nasz kod, jesteśmy zainteresowani tą pracą u niego. On może zobaczyć, czy na przykład nasze kwalifikacje odpowiadają temu, co oczekuje od swojego pracownika.

FGI 4, studenci, nauki rolnicze, weterynaryjne, ścisłe i przyrodnicze

Żeby w ogóle w „topce” było udostępnianie, bo to jest ten najważniejszy, według mnie, sens tego. Bo bez tego to straciłoby na funkcjonalności najbardziej, bo taka aplikacja by działała bardzo sprawnie bez komentarzy, a jednak bez udostępniania (...) pracodawcy to mało kto by mógł z tego korzystać.

FGI 8, studenci, nauki humanistyczne, społeczne, sztuka

Ja myślę, że też fajną i ciekawą opcją byłaby taka możliwość, że jeśli pracodawca szuka kogoś z konkretnym mikroświadczaniem, miałby bazę danych po prostu albo dostęp za zgodą do użytkowników (...) i pracodawca nas też wyszukuje nie za pomocą oferty pracy, ale za pomocą, że on potrzebuje osoby, która ma te dane poświadczania i może się do nas odezwać z zaznaczeniem tam jakiejś zgody.

FGI 9, absolwenci, nauki inżyniersko-techniczne

Określenie zakresu udostępnianych informacji

W kontekście funkcji udostępniania informacji o posiadanych mikroświadczeniach bardzo często wybrzmiewał wątek kontroli nad tym, **komu i co jest udostępniane**. Pojawiały się głosy, że profil z mikroświadczzeniami nie powinien być ogólnodostępny, a jedynie widoczny za zgodą właściciela, udzielaną np. w formie wysłania danej osobie (pracodawcy) linku. Właściciel profilu powinien również móc kontrolować, które mikroświadczzenia zobaczy osoba, której udostępnił widok swojego portfela cyfrowego lub profilu. Pojawiały się nawet opinie, że wgląd w pełen zestaw mikroświadczeń może działać na niekorzyść kandydata do pracy – pracodawcy mogą źle postrzegać zbyt szerokie i zróżnicowane doświadczenie czy wręcz zbyt wysokie kwalifikacje (sic!).

Mi się wydaje, że fajny pomysł [udostępnianie informacji o mikroświadczeniach; przyp. autorki], ale powinno być ograniczone albo powinno (...) się temu pracodawcy pokazywać, jak wyślemy mu CV, że to CV byłoby takim zatwierdzeniem, że ok, pracodawca może wejść na mój profil, zobaczyć, ale nie, że wszyscy widzą jakie certyfikaty.

FGI 2, studenci, nauki medyczne i o zdrowiu

(...) tylko to chciałem powiedzieć, żeby to było prywatne, każdy miał swoje konto i w zależności od pracy, która go interesuje, żeby mógł sobie podpinąć i odpinać ewentualnie jakieś poszczególne mikroświadcznienia. (...) i jeżeli faktycznie jesteśmy zainteresowani jakąś pracą, to udostępniamy komuś takie nasze portfolio (...).

FGI 1, studenci, nauki humanistyczne, społeczne, sztuka

(...) tak naprawdę szeroki możemy mieć wachlarz zainteresowań (...) i tak naprawdę idąc do pracodawcy, który zajmuje się stricte branżą medyczną, a możemy mieć na przykład certyfikat zrobiony (...) w ogóle z tym niezwiązany. (...) może to u takiej osoby spowodować, że zostanie ktoś przekreślony, bądź też może być takie myślenie, że jest ktoś niezdecydowany, co chce tak naprawdę w życiu robić. Myślę, że to my powinniśmy decydować, kto co powinien widzieć i do czego mieć dostęp.

FGI 7, studenci, nauki medyczne i o zdrowiu

Też myślę, że dobrą opcją byłoby móc zakryć jakieś tam uprawnienia dla konkretnego pracodawcy (...). Nie wszędzie, nie każdy kurs, każde uprawnienie się przyda lub nawet jest dobrze widziane, bo często jest taki problem, że pracodawca uważa, że nasze kwalifikacje są za duże względem stanowiska pracy i szybko ucieknemy.

FGI 12, absolwenci, nauki rolnicze, weterynaryjne, ścisłe i przyrodnicze

Organizowanie mikroświadczeń w kategorii

Funkcja umożliwiająca organizowanie mikroświadczeń w kategorii łączy się z udostępnianiem i określaniem zakresu udostępnianych informacji. Przy ocenie zasadności włączenia jej do aplikacji badani często nawiązywali właśnie do opcji wyselekcjonowania określonej kategorii/grupy mikroświadczeń, odpowiadającej stanowisku, na które się aplikuje. Aplikacja powinna umożliwiać **sortowanie, tagowanie, przypisywanie mikroświadczeń do różnych kategorii, filtrowanie**. Na jednej z grup fokusowych pojawiła się opinia, że aplikacja powinna z góry narzucać podstawową strukturę kategorii/folderów. Badani podawali różne cechy, ze względu na które miałyby być porządkowane mikroświadczenia:

- lata, w których je zdobywano,
- rodzaj działalności, za którą przyznano mikroświadczenie (kurs, konferencja itd.),
- branże.

Jeśli chodzi jeszcze o udostępnianie to na przykład udostępnienie takiego mikroświadczenia jakiejś osobie za pomocą kodu QR, (...) na przykład podział na branże tych mikroświadczeń (...) [Możliwość] posegregowania. (...) bo jeżeli miałyby to być mikroświadczenia ze studiów, to wiadomo, że można by to było też do innej kategorii wrzucić. Jeżeli miałyby to być jakieś kursy, takie komercyjne, gdzie kupione, to też jakaś inna kategoria itd.

FGI 9, absolwenci, nauki inżynierjno-techniczne

*(...) to właśnie ciekawe, bo można sobie to posortować. I teraz taka jeszcze uwaga mi przyszła – tak sobie myślę, fajnie by było, **jakby dane poświadczenie można było wrzucić do różnych folderów**. Nie, że na przykład wrzucimy to do jednego folderu i już nic więcej z tym nie możemy zrobić, tylko żeby można było go dowolnie do różnych folderów dać, bo jakiś tam kurs może pasować do jakichś dwóch kategorii, które sobie tworzymy. (...) Tak, żeby nie było, że na przykład wrzucimy sobie jakąś umiejętność w zarządzanie. A później sobie myślimy: ale w sumie ta umiejętność pasuje też do marketingu. I żeby na przykład można było zrobić foldery, w których to poświadczenie po prostu będzie na zasadzie może jakiegoś **hasztagu** na przykład czy coś takiego, żeby można było go w kilku miejscach, (...) w kilku tych folderach zobaczyć.*

FGI 8, studenci, nauki humanistyczne, społeczne, sztuka

*Żeby było to **odgórne, ale też żeby można było stworzyć jakąś swoją kategorię** pod, na przykład, danego pracodawcę. Jak na przykład wysyłam gdzieś CV, to sobie robię kategorię albo jakiś folder, który udostępniam temu pracodawcy, na przykład wysyłając ten kod QR i wtedy on ma dostęp tylko do tych mikroświadczeń w tym folderze lub w tej kategorii.*

FGI 9, absolwenci, nauki inżynierjno-techniczne

Wyszukiwanie mikropoświadczeń

Jedną z funkcji częściej wskazywanych jako niezbędne była opcja wyszukiwania: **instytucji** wystawiających mikropoświadczenia z określonego obszaru wiedzy oraz **mikropoświadczeń** możliwych do uzyskania w danej instytucji (np. uczelni). Badani podkreślali, że wyszukiwarka stanowiłaby duże ułatwienie czasowe i organizacyjne – użytkownik zainteresowany uzyskaniem mikropoświadczenia nie musiałby przeszukiwać osobno strony każdej instytucji. Dodatkowym uproszczeniem byłaby możliwość zawężenia wyników do określonej **lokalizacji**. Pojawiły się również głosy, że aplikacja powinna posiadać funkcję **podpowiadania** użytkownikowi kolejnych możliwości uzyskania mikropoświadczeń (np. na podstawie dotąd zdobytych czy w interesującej dziedzinie). Zdaniem niektórych badanych funkcja wyszukiwarki z jednej strony mogłaby pomóc promować ofertę konkretnych podmiotów, a z drugiej – motywować do dalszego zdobywania wiedzy.

To mogłoby być przydatne, żeby nie tracić czasu na poszukiwania tego, gdzie można coś zdobyć, tylko by było widoczne, co na przykład uczelnia oferuje. I najlepiej jeszcze jakieś informacje jak to uzyskać (...), wziąć udział w jakiejś konferencji czy jakimś innym szkoleniu (...).

FGI 10, absolwenci, nauki medyczne i o zdrowiu

*Może jeszcze takie coś, to już bardziej do wyszukiwania, możliwość taka: **mapa z takimi kropeczkami** – mówię, jak to widzę – gdzie pojawiają się możliwości tych dalszych szkoleń na przykład w naszym zawodzie. Że ja sobie patrzę na całą Polskę i **pokazują mi się w regionie jakieś takie rzeczy w odległości, która mnie interesuje** – co mogłabym zrobić jeszcze, jakie szkolenia mogłabym sobie w jakiej instytucji robić.*

FGI 8, studenci, nauki humanistyczne, społeczne, sztuka

*I też może to, że [w] takiej aplikacji, [na] stronie będzie jakaś lista tych mikropoświadczeń (...) może wyszukiwarkę, (...) żeby osoby, które nawet jeszcze nie mają takiego mikropoświadczenia, (...) ale mają konto czy mają aplikację, mogły **znaleźć może coś, co ich będzie ciekawiło.***

Albo na podstawie tego gdzie ludzie mieszkają, czy gdzie studiują. Niedaleko nich jakie rzeczy (...) mogę wyszukać, że jestem biotechnologiem i (...) jakie mikropoświadczenia z biotechnologią są znane.

FGI 6, studenci, nauki rolnicze, ścisłe i przyrodnicze

***A: Podpowiedzi**, na przykład do zrobionych już tych mikropoświadczeń dorobić sobie coś dodatkowego w tej samej dziedzinie, **żeby to było bardziej kompletne wszystko.** (...) fajnie, jakby troszeczkę to podpowiadało wszystko. Jakąś sztuczną inteligencję na przykład zastosować do tego.*

B: Że po prostu byśmy mieli zakładkę, w której byłby zbiór możliwych kursów, które byłyby związane z naszym profilem i naszymi zainteresowaniami.

FGI 9, absolwenci, nauki inżynierijno-techniczne

Integracja z serwisami społecznościowymi

Na kilku wywiadach grupowych za istotną uznano funkcję integracji aplikacji z serwisami społecznościowymi i platformami do poszukiwania ofert pracy (np. LinkedIn, Just Join IT, pracuj.pl). Możliwość podłączenia mikroświadczeń do tych platform byłaby potwierdzeniem i uwiarygodnieniem zamieszczanych tam informacji o kwalifikacjach i doświadczeniu. Część badanych uznała także, że to ułatwienie dla pracodawców i rekruterów.

R: (...) integrację z innymi rozwiązaniami tego typu, na przykład LinkedIn czy Just Join IT (...) [Platformy] na pewno na tym by skorzystały i na pewno rekruterzy. HR-owcy mieliby łatwiejszą sprawę w poszukiwaniu potencjalnych kandydatów do pracy.

Moderatorka: A co mogłaby dać właśnie ta integracja z platformami jak ten serwis Just Join IT?

R: (...) w tym momencie na LinkedInie (...) jest potwierdzenie umiejętności. Potwierdzamy sobie wzajemnie umiejętność. (...) czyli mamy umiejętność i (...) na przykład kolega potwierdzi mi, że ja umiem taki język, a tu mam taki framework. A fajnie, gdyby te umiejętności były też złączone z jakimś certyfikatem, mikroświadczaniem, że faktycznie używał ten tutaj ludzik (...) tego i tego na studiach, w jakiejś pracy. Ma to poświadczenie za to, takie dopięcie, mikroświadczaniem takim i takim.

FGI 3, studenci, nauki inżynieryjno-techniczne

Kwestię wymagającą uwagi wydaje się sam sposób integracji. Jeden z badanych zauważył, że powinna to być automatyczna synchronizacja kont. Z drugiej strony, pojawiły się głosy, że użytkownik powinien mieć wpływ na to, co zostanie upublicznione na jego profilu, oraz obawa o bezpieczeństwo upublicznianych danych osobowych.

*Po prostu wymiana danych, żeby te mikroświadczenia byłyby widoczne w LinkedIn (...) żeby to było **za zgodą tej osoby, która prowadzi konto na LinkedIn** i żeby mogła sobie połączyć to konto z tym kontem z mikroświadczaniem.*

FGI 3, studenci, nauki inżynieryjno-techniczne

*To też zależy, czy to jest jakoś poparte klauzulą o ochronie danych osobowych, **bo jednak to też może być łakomy kąsek dla osób, które te dane osobowe mogą gdzieś sprzedawać**, bądź takie mikroświadczenia przerabiać na swoją korzyść, a naszą niekorzyść.*

FGI 7, studenci, nauki medyczne i o zdrowiu

Łączenie mikroświadczeń w większe „pakiety”, ścieżki

W kilku grupach rozmówców wśród najważniejszych funkcji znalazło się łączenie mikroświadczeń w większe pakiety po przejściu proponowanej ścieżki uczenia się. Badani łączyli tę funkcję z opcją podpowiadania sprofilowanych, dopasowanych do preferencji kursów i widzieli jej użyteczność głównie w kontekście **wspierania i kierowania rozwojem**.

*To mógłby być dobry pomysł, bo na przykład znajdujemy jeden kurs i jeszcze nie mamy takiej wiedzy, co do tego dorobić i oni by proponowali, że na przykład dużo osób wybiera ten kurs plus ten kurs, właśnie taki pakiet, że **dwa takie pakiety dobrze się łączą ze sobą**.*

FGI 2, studenci, nauki medyczne i o zdrowiu

*Tylko na pewno może nie większe pakiety, ale ma się mikroświadczenie takie i na przykład taką się ma ścieżkę przed sobą i chciałoby się nią iść, to że **program prowadziłby, że na przykład wyższym poziomem tego certyfikatu, mikroświadczenia jest takie coś**. Na przykład robiliśmy mikroświadczenie, że umiemy to i to, a na przykład ta technologia jest jeszcze wyżej, jeszcze lepiej oceniana, czy chciałbyś ją zrobić. (...) Że może nie większe pakiety, tylko po prostu certyfikaty, które są bardziej nadrzędne.*

FGI 3, studenci, nauki inżynierjno-techniczne

*Jak zaczynamy dany kurs, to zbytnio nie wiemy, który kurs wziąć, żeby kontynuować ten etap nauki (...), żeby jeszcze **dopełnić tę naszą wiedzę**. Więc też uważam, że to [funkcja łączenia mikroświadczeń, przyp. autorki] na plus.*

FGI 5, studenci, nauki inżynierjno-techniczne

Uczestnicy trzech wywiadów grupowych (ze studentami nauk humanistycznych, społecznych, sztuki, nauk medycznych i o zdrowiu oraz nauk rolniczych, weterynaryjnych, ścisłych i przyrodniczych) umieścili możliwość łączenie mikroświadczeń w większe „pakiety” w grupie zbędnych funkcji.

Przechowywanie w oficjalnych serwisach państwowych

W rozdziale dotyczącym sposobów gromadzenia mikroświadczeń (s. 88-89) przedstawiono wiele wymienianych przez badanych argumentów za i przeciw przechowywaniu ich w oficjalnych serwisach państwowych. Niemniej jednak, podczas trzech wywiadów grupowych (ze studentami i absolwentami nauk medycznych i o zdrowiu oraz absolwentami nauk humanistycznych, społecznych i sztuki) uczestnicy uznali taką opcję za niezbędną. Zdaniem części badanych mikroświadczenia mogłyby być przechowywane w wydzielonej zakładce w aplikacji mObywatel.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadów grupowych ze studentami i absolwentami.

INNE FUNKCJE

Wśród innych możliwych funkcji aplikacji znalazło się prezentowanie informacji **(statystyk)** na temat mikroświadczeń, np. ile osób ma dane mikroświadczenie, jakich mikroświadczeń szukają pracodawcy. Dostęp do takich wiadomości mógłby z jednej strony pomóc w wyborze bardziej „niszowych” kursów, które zwiększą atrakcyjność danej osoby na rynku pracy, a z drugiej strony – w dotarciu do takich szkoleń, które są popularne i często wybierane (a dzięki temu mają pewien prestiż). W trakcie wywiadu z absolwentami nauk medycznych i o zdrowiu wybrzmiała jednak opinia, że takie informacje mogą fałszować obraz w sytuacji, gdy dotyczą kursów obowiązkowych w danej profesji.

To też jest jakaś ciekawa opcja, o której chyba nawet nie wspominaliśmy, że ile osób to ma albo czy to jest jakiś popularny kurs, czy warto go robić. A może właśnie jest niepopularny i dzięki temu się wyróżnimy.

FGI 8, studenci, nauki humanistyczne, społeczne, sztuka

(...) Żeby pracodawca też mógł zaznaczać czego potrzebuje, jakiego mikroświadczenia i żeby użytkownicy mogli sobie to przeglądać, ewentualnie wtedy dokształcać się w tych dziedzinach.

FGI 9, absolwenci, nauki inżyniersko-techniczne

Jedną z sugestii było wyposażenie aplikacji w **kreatora CV** lub umożliwienie dołączenia CV do swojego profilu – tak, aby wszystkie informacje i dokumenty niezbędne w rekrutacji dostępne były w jednym miejscu. W kontekście aplikowania o pracę pojawiały się także propozycje, aby narzędzie umożliwiało przeglądanie **ofert pracy** (np. z oznaczeniem przydatnych czy wymaganych na danym stanowisku mikroświadczeń) oraz **aplikowanie** na dane stanowisko.

Kilkoro badanych wskazało funkcję **pobierania** elektronicznego mikroświadczenia np. w formacie PDF. Zwracano także uwagę na możliwość **weryfikowania autentyczności** certyfikatu i zabezpieczenia go – przez opatrzenie go identyfikatorem, podpisem cyfrowym. Sugerowano też opcje określania **poziomów** mikroświadczeń, rangowania ich, a także kontrolowania ich **terminu ważności**.

Wśród proponowanych funkcji znalazła się także możliwość **komentowania i oceniania** przez użytkowników kursów kończących się mikroświadzeniami.

PERSPEKTYWY WPROWADZENIA MIKROPOŚWIADCZEŃ

KTÓRE FUNKCJE SĄ NIEZBĘDNE?

Studenci i absolwenci reprezentujący różne dziedziny przykładali różną wagę do poszczególnych rozwiązań. Uczestnicy wszystkich trzech FGI w ramach nauk **humanistycznych, społecznych i sztuki** za najistotniejsze uznali funkcje udostępniania widoku mikroświadczeń i tłumaczenia dokumentów i ich opisów. Automatyczne tłumaczenie wskazano również jako najważniejsze na wszystkich FGI z przedstawicielami nauk **medycznych i o zdrowiu**, a udostępnianie informacji o mikroświadzeniach – na FGI z osobami reprezentującymi nauki **rolnicze, weterynaryjne, ścisłe i przyrodnicze**. Wszystkie grupy z przedstawicielami nauk **inżynieryjno-technicznych** uznały za niezbędną możliwość wyszukiwania mikroświadczeń i oferujących je instytucji.

NIEZBĘDNE FUNKCJE	DZIEDZINA NAUKI			
	humanistyczne, społeczne, sztuka	inżynieryjno-techniczne	medyczne i o zdrowiu	rolnicze, weterynaryjne, ścisłe i przyrodnicze
udostępnianie potencjalnemu pracodawcy widoku „portfela cyfrowego”	● ● ●	● ●	●	● ● ●
przechowywanie mikroświadczeń w oficjalnych serwisach państwowych	●		● ●	
określanie zakresu informacji o posiadanych mikroświadzeniach, które mogą być udostępnione	●		●	●
integracja z serwisami społecznościowymi		● ●		●
organizowanie mikroświadczeń w kategorie	● ●		●	● ●
łącznie mikroświadczeń w większe „pakiety”, ścieżki	●	● ●		
automatyczne tłumaczenie mikroświadczeń na języki innych krajów UE	● ● ●	● ●	● ● ●	● ●
wyszukiwanie mikroświadczeń	●	● ● ●	●	●
statystyki dotyczące mikroświadczeń		●		●
możliwość pobrania i druku mikroświadczeń	● ●			

<ul style="list-style-type: none"> ● uznane za niezbędne na jednym FGI ● ● uznane za niezbędne na dwóch FGI ● ● ● uznane za niezbędne na trzech FGI 	<p>Na wybranych FGI wskazano też:</p> <ul style="list-style-type: none"> • prywatne konto ze zbiorem mikroświadczeń • weryfikacja autentyczności 	<ul style="list-style-type: none"> • możliwość wgrania i wysłania CV z poziomu aplikacji • określenie dopasowania kandydata do pracodawcy 	<ul style="list-style-type: none"> • ogólnounijny charakter aplikacji
--	--	---	--

Źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadów grupowych ze studentami i absolwentami.

Mikroświadczenia a uczenie się przez całe życie

CO MOTYWUJE DO DALSZEGO KSZTAŁCENIA SIĘ?

Zmiany w branży wymagają ciągłego kształcenia się i bycia na bieżąco. Opinie takie wypowiadali badani reprezentujący różne dziedziny nauki i zawody: osoby związane z medycyną, branżą *beauty*, reklamą i marketingiem, tłumaczeniami językowymi. Poza tym, że ciągłe kształcenie się to wymóg rynku, pojawiły się również opinie, że podyktowane jest to możliwością lepszego wykonywania pracy, opiekowania się pacjentem lub uzyskania wyższych zarobków.

R: Sądzę, że cała branża medyczna nie może się zatrzymać w jednym miejscu i nic nie robić, tylko trzeba się stale dokształcać, bo zmieniają się różne standardy, wchodzi różne reformy i trzeba być niestety na bieżąco. Stety i niestety, bo widać później, czy ktoś był ostatni raz w szkole 20 lat temu, ale zrobił kurs ostatnio i ma świeżą tę wiedzę, czy kieruje się tylko i wyłącznie tym, co mu zostało wpojone w szkole, koniec, kropka i zamknięte drzwi. (...)

Moderatorka: Czyli raczej u was to jest podyktowane trochę przymusem zmieniającej się sytuacji w branży czy też mocnym poczuciem wewnętrznym, że warto, że trzeba tak?

R: Trochę jedno i drugie, bo tak naprawdę chcąc się dokształcić możemy więcej zrobić dla potencjalnego pacjenta, klienta, a zawsze to są dla nas jakieś dodatkowe rzeczy, których możemy się dowiedzieć i są na plus.

FGI 2, studenci, nauki medyczne i o zdrowiu

W mojej branży ja muszę się kształcić cały czas. Nie oszukujmy się, reklamy, marketing i ogólnie trendy zmieniają się cały czas. (...)

Więc ja muszę cały czas się dokształcać, żeby utrzymać ten poziom na najwyższej półce, żeby mój pracodawca był ze mnie zadowolony i faktycznie, żeby nasze reklamy miały sens na rynku.

FGI 11, absolwenci, nauki humanistyczne, społeczne, sztuka

W moim zawodzie (...) to jakby jedno idzie z drugim. Umiejętności i wiedza przekształcają się na to, ile zarabiamy i jak dalej żyjemy (...)

FGI 4, studenci, nauki rolnicze, weterynaryjne, ścisłe i przyrodnicze

Zdaniem części badanych chęć dalszego uczenia się i rozwijania w danym kierunku jest również uwarunkowana wewnętrznie – wynika z zainteresowania i zaangażowania w to, co się robi. Zdaniem jednej z badanych absolwentek, podejmowanie aktywności ukierunkowanych na rozwój jest dobrze postrzegane przez pracodawców.

Ludzie, którzy chcą się rozwijać, bo lubią to, co robią, będą się rozwijać poprzez te kursy, poprzez konferencję i wszystkie inne rzeczy, które tu wymieniliśmy.

FGI 8, studenci, nauki humanistyczne, społeczne, sztuka

Chciałam powiedzieć, że jak pracujemy w danej firmie i (...) ciągle powiększamy te swoje umiejętności, czy po prostu je ulepszamy, jest to (...) pozytywnie rozpatrywane. Ale też dobre dla nas, bo stojąc w miejscu, tak naprawdę podcinamy sobie skrzydła i wszelkiego rodzaju kursy, szkolenia czy szkoły dają też nam (...) możliwość samorozwoju.

FGI 11, absolwenci, nauki humanistyczne, społeczne, sztuka

Źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadów grupowych ze studentami i absolwentami.

PERSPEKTYWY WPROWADZENIA MIKROPOŚWIADCZEŃ

CZY MIKROPOŚWIADCZENIA MOGĄ MOTYWOWAĆ DO ZDOBYWANIA NOWEJ WIEDZY I KWALIFIKACJI?

Uczestników grup fokusowych zapytano również, czy sądzą, że idea mikroświadczeń oraz wdrożenie aplikacji do ich gromadzenia, mogą wpłynąć na zwiększenie motywacji do dalszego kształcenia.

Mikroświadczenia kojarzone ze zdobywaniem, kompletowaniem nowych umiejętności – jak w grach komputerowych.

- Mogą motywować wybrane grupy: tych, którzy chcą się szkolić lub tych, którzy chcieliby się przebranżowić.
- To zależy od dostępności kursów kończących się mikroświadzeniami.

(...) ja uważam, że jak najbardziej zachęci do zdobywania kolejnych umiejętności. Tak, jak w grach komputerowych, można powiedzieć.

FGI 9, absolwenci, nauki inżynieryjno-techniczne

*Właśnie myśląc o tym nawiązaniu do tego, że to jest jak **achievementy**, to może to skłaniać do tego, żeby... Jeżeli w tej aplikacji mielibyśmy różne pakiety i tak dalej, to niektórzy ludzie mogliby to postrzegać jako coś, co chcieliby sobie też zbierać, żeby mieć to na wyższym poziomie.*

FGI 11, absolwenci, nauki humanistyczne, społeczne, sztuka

*To jest cały czas to, co mówimy, czyli ok, chcę tutaj i tutaj aplikować, to potrzebuję takie i takie mikroświadczenie. I wtedy jest taki jasny kierunek, co jeszcze trzeba zrobić, jaki punkcik zaliczyć... Cały czas taka **do samokształcenia stymulacja**.*

FGI 4, studenci, nauki rolnicze, weterynaryjne, ścisłe i przyrodnicze

- Jeśli ktoś nie chce się kształcić, to mikroświadczenia nie wpłyną na jego motywację.
- Dla części grup uczestniczących w różnych formach kształcenia, np. seniorów, motywacje pozostawania w edukacji są zupełnie inne.

*Ci, co będą chcieli, to będą to wykorzystywać. Ci, którzy nie wykorzystują teraz, to **nie zmieni to zbyt ich predyspozycji czy perspektyw**.*

FGI 4, studenci, nauki rolnicze, weterynaryjne, ścisłe i przyrodnicze

*Moim zdaniem to też może być to fajne dla osób, [które] chcą się **przebranżowić**. (...) nie podoba mi się w tym momencie, gdzie jestem (...) ale nie chce mi się też iść na studia, które trwają pięć lat. Więc to jest też fajny taki sposób, żeby: ok, to pójdę sobie na ten kurs, zobaczę z czym to się je i wtedy zadecyduję. Ok, to jest dobre – idę na wyższy poziom tego (...) mikroświadczenia. (...) tu może sobie posprawdzać na tych mikroświadzeniach, w którym kierunku faktycznie chce się rozwijać.*

FGI 11, absolwenci, nauki humanistyczne, społeczne, sztuka

*Też pewnie dużo zależy od **dostępności** kursów czy szkoleń (...) z mikroświadzeniami, bo jeżeli ktoś będzie mógł sobie zrobić coś na przykład taniej i mieć to za dwa dni, (...) po prostu za pieniądze, ale w jakichś tam normalnych pieniądzach, to pójdzie i to zrobi, niż jak miałby czekać na przykład na taki specjalny kurs na przykład dwa lata. (...) zależy od takiej dostępności, czy będą ograniczone miejsca i nikt się na to nie dostanie, czy raczej będzie dostępne dla wszystkich i będzie można to zrealizować.*

FGI 2, studenci, nauki medyczne i o zdrowiu

Źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadów grupowych ze studentami i absolwentami.

PERSPEKTYWY WPROWADZENIA MIKROPOŚWIADCZEŃ

CZY STUDENCI I ABSOLWENCI CHCIELIBY KORZYSTAĆ Z MIKROPOŚWIADCZEŃ?

...da możliwości rozwoju i poszerzania wiedzy (architektura);
...pomoże w wyszukiwaniu szkoleń (transport);
...to ułatwienie i ujednoczenie (matematyka);
...umożliwi „spięcie” dokumentów, certyfikatów w jednym miejscu (fizjoterapia, weterynaria);
...mikroświadczanie może dać większe możliwości zawodowe (filologia polska);
...rozwiązanie ma potencjał (kosmetologia).

...to zależy od oferty, produktu – kursów (rolnictwo, fizjoterapia);
...to zależy od jakości aplikacji: jej funkcji, a także wysiłku, który trzeba będzie włożyć w jej obsługę (rolnictwo, weterynaria, informatyka);
...jeśli rozwiązanie będzie promowane, także wśród pracodawców (mechatronika);
...do szukania pracy za granicą – w Polsce użyteczność narzędzia będzie ograniczona (marketing).

TAK, bo...

TAK, ale...

NIE, bo...

... w niektórych zawodach potrzebne są zupełnie inne dokumenty, nie certyfikaty, np. portfolio prac (grafika, rzeźba);
...mikroświadczanie nie będą przydatne w zawodzie (kierunek lekarski);
...certyfikaty nie są respektowane – w zawodzie bardziej liczą się faktyczne, praktyczne umiejętności, weryfikowane w trakcie rozmowy o pracę (weterynaria);
...do podjęcia pracy w zawodzie wystarczy wykształcenie wyższe (leśnictwo).

Czy bym chciała? To myślę, że tak, a czy coś by [to] zmieniło? Na ten moment (...) wątpię, bo musiałyby to zostać dużo bardziej spopularyzowane i stać się popularne wśród pracodawców, żeby ktoś więcej z tego korzystał (...), więc musiałyby to być powszechnie znane, lubiane i dostępne.

FGI 9, absolwenci, nauki inżyniersko-techniczne

Uwaga: w nawiasach podano kierunki studiów badanych wyrażających określoną opinię.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadów grupowych ze studentami i absolwentami.

**MIKROPOŚWIADCZENIA
– PRZEGLĄD ISTNIEJĄCYCH
ROZWIĄZAŃ**

**Dobre praktyki z zakresu mikroświadczeń
w systemach szkolnictwa wyższego i zawodowego
w wybranych krajach**

MIKROPOŚWIADCZENIA - PRZEGLĄD ISTNIEJĄCYCH ROZWIĄZAŃ

FINLANDIA

W Finlandii (Brauer, 2023) proces wdrażania w życie idei mikroświadczeń zbiegł się w czasie z dwiema innymi reformami – reformą systemu edukacji i szkoleń zawodowych/branżowych (*Vocational Education and Training, VET*) oraz reformą systemu stałego kształcenia się (*continous learning*). W obu przypadkach idea mikroświadczeń, rozumianych jako *zdobywanie mniejszych elementów zestawu kompetencji*, odegrała istotną rolę (patrz kolejny slajd).

Ponieważ system edukacji w Finlandii zakłada dużą autonomię szkół oraz innych ośrodków edukacyjnych, a mniejszą ingerencję z poziomu centralnego, również kwestia wdrażania mikroświadczeń spoczywa głównie na instytucjach lokalnych. Wynika to również z założenia, że takie instytucje są bliżej lokalnego rynku pracy i łatwiej im zaproponować formy zdobywania kwalifikacji, które są potrzebne akurat w tym miejscu.

Jeśli chodzi o finansowanie systemu mikroświadczeń, to w przypadku reformy systemu edukacji i szkoleń zawodowych/branżowych (VET) budżet jest współfinansowany przez rząd i samorząd lokalny, a wysokość finansowania corocznie określa parlament w planie budżetowym. 70% budżetu pokrywa podstawowe finansowanie instytucji uczących, natomiast pozostałe 30% opiera się na uznaniu efektywności poszczególnych ośrodków – mierzy się ją m.in. liczbą wydanych świadczeń, powodzeniem osób kończących edukację w określonym ośrodku w miejscu pracy lub podejmowaniem przez nich dalszej edukacji (na podstawie informacji zwrotnej od uczących się).

Mikroświadczenia a system stałego kształcenia się w Finlandii (inicjatywa Open Studies)

Open University i *Open Universities of Applied Sciences* to inicjatywy otwarte dla wszystkich zainteresowanych, niezależnie od ukończonej edukacji czy wieku. W ich ramach swoje treści udostępniają niemal wszystkie fińskie uniwersytety.

Idea *open studies* ma ułatwić dostęp do wiedzy potrzebnej w pracy lub po prostu służyć rozwijaniu zainteresowań. Oferowane w ramach tej inicjatywy kursy bazują na sylabusach instytucji szkolnictwa wyższego. Są to kursy online, które mają formę zajęć z nauczycielem, zajęć częściowo z nauczycielem, a częściowo w formie materiałów e-learningowych lub w całości w formie materiałów e-learningowych (co umożliwia dużą elastyczność pod względem czasu, jaki uczestnik może poświęcić na naukę).

Odbywane w ten sposób kursy i zdobyte świadczenia nie prowadzą do uzyskania tytułu zawodowego lub naukowego, mogą jednak (za zgodą danej uczelni lub w ramach procedury *Recognition/Validation of Prior Learning*) zostać zaliczone jako część studiów określonego studenta. Może to znacząco skrócić czas studiów lub umożliwić studentowi odbycie wielu (a nawet wszystkich) zajęć online.

Uczestnictwo w kursach *open studies* jest płatne, jednak studenci *Universities of Applied Sciences* oraz osoby uczące się na kierunkach nauczycielskich, mają prawo brać udział w kursach z ich kierunku na innych uniwersytetach bez ponoszenia żadnych kosztów (Brauer, 2023).

MIKROPOŚWIADCZENIA - PRZEGLĄD ISTNIEJĄCYCH ROZWIĄZAŃ

Mikroświadczenia w systemie szkoleniowym przedsiębiorstwa Kesko

Kesko to fińska sieć sklepów zatrudniająca 39 tys. pracowników w Europie. Jej program treningowy dla pracowników jest częściowo otwarty również dla osób spoza organizacji, np. kurs *Sales Masterclass* kończy rocznie około 21,5 tys. pracowników, ale też studentów *Universities of Applied Sciences* oraz osób uczących się w ramach edukacji zawodowej. Po ukończeniu kursów uczący się otrzymują odznakę w formacie *Open Badges*. Firma zdecydowała się na zastosowanie odznak zamiast wewnętrznego systemu certyfikatów ze względu na możliwość dotarcia m.in. do studentów i budowania pozytywnego wizerunku jako pracodawcy dzięki współpracy z ośrodkami akademickimi. Ponadto, udostępnianie odznak w mediach społecznościowych przez uczących się daje firmie dodatkową możliwość promocji (Brauer, 2023).

Program *Chips for games skills*

To wspólny projekt branży gamingowej, fińskich instytucji szkolnictwa wyższego oraz szkolnictwa zawodowego. W ramach programu miał powstać specjalny system odznak, których zgromadzenie umożliwiłoby podejmowanie różnych prac związanych z produkcją gier. W tym momencie efektem prac jest mapa kompetencji, potrzebnych do wykonywania różnych zadań w branży gamingowej. Na mapie widać, jak określone kompetencje, potwierdzone zdobytym mikroświadzczeniem, łączą się ze sobą i tworzą różne konfiguracje umiejętności, dające możliwość pracy w różnych zawodach. (Karpíšek, van den Brink, 2021)

Program *Competitive skills*

Celem programu *Competitive Skills*, realizowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, było powstanie zestawu cyfrowych odznak, których zdobycie świadczy o posiadaniu umiejętności sprawnego radzenia sobie z technologiami (w tym bycia tzw. *wsparciem cyfrowym* dla osób mniej sprawnych technologicznie). Program zakłada, że część zadań, związanych przykładowo ze wsparciem informatycznym w firmach, nie wymaga specjalistycznego wykształcenia, a uznanie umiejętności zdobytych w ramach edukacji formalnej lub poza nią (np. w ramach hobby), ułatwi wejście na rynek pracy wielu osobom (np. młodym pracownikom lub imigrantom).

Stworzona przez Fińską Agencję Cyfrową odznaka *Digital Supporter Badge* jest darmowa i dostępna przez Internet. Aby ją zdobyć, osoba musi wykonać ćwiczenia świadczące o jej umiejętnościach związanych ze światem cyfrowym, zdolności do przeprowadzenia kogoś przez tego typu zadania oraz znajomości etyki w świecie cyfrowym (Brauer, 2023).

MIKROPOŚWIADCZENIA - PRZEGLĄD ISTNIEJĄCYCH ROZWIĄZAŃ

IRLANDIA

Krótkie kursy i możliwość uzyskiwania poświadczeń na zasadzie bardzo zbliżonej do funkcjonowania mikropoświadczeń istniały w Irlandii już od 2003 roku. Działy w ramach Narodowej Ramy Kwalifikacji (*National Qualifications Framework*) i odnosiły się przede wszystkim do edukacji zawodowej, tzw. VET (*Vocational Education and Training*).

Ze względu na to, że z VET w dużej mierze korzystają dorośli (chcący się np. przekwalifikować), system ten jest w Irlandii nazywany *Further Education and Training* (FET). FET posiada bogatą ofertę kursów, wymagających około 150 godzin zaangażowania od uczącego się. Kursy te łączą się ze sobą na zasadzie modułów, umożliwiając zdobycie „większego” poświadczenia.

W latach 2018–2021 organy nadzorujące FET wprowadziły politykę, której celem było zadbanie przede wszystkim o mniej wykwalifikowanych pracowników o ograniczonych możliwościach na rynku pracy (zwłaszcza niskowykwalifikowanych pracowników w wieku powyżej 50 lat i osób z branż, w których prognozuje się zmniejszenie zatrudnienia) oraz o małe i średnie przedsiębiorstwa, które mogą wymagać pomocy finansowej przy podnoszeniu kwalifikacji swoich pracowników. Ambicją programu było, by w 2021 roku 40 tys. tego typu pracowników brało udział w bezpłatnych działaniach podnoszących ich kwalifikacje lub rozwijających ich umiejętności w branżach o dużym popycie na siłę roboczą (m.in. handlu lub opiece nad osobami starszymi). W polityce tej nie padła nazwa *mikropoświadczenia*, jednak grupa, do której ją skierowano (mniej uprzywilejowani, mniej

wykwalifikowani pracownicy) pokrywa się z jedną z grup docelowych dla mikropoświadczeń, wspomnianych w dokumencie Rady UE Zalecenie Rady w sprawie europejskiego podejścia do mikropoświadczeń na potrzeby uczenia się przez całe życie i zatrudnialności.

Z kolei w sektorze szkolnictwa wyższego warty odnotowania jest rządowy program *Human Capital Initiative*, którego jednym z celów jest stworzenie przez Irish Universities' Association (w którego skład wchodzi osiem znaczących uniwersytetów irlandzkich) wspólnego tzw. multi-kampusu mikropoświadczeń (*Multi-Campus Microcredentials*, znane również jako MC2). Do głównych celów projektu MC2 należy wypracowanie wspólnego systemu uznawania mikropoświadczeń, do których przypisane będą punkty ECTS, możliwe do uzyskania w ramach krótkich kursów, zorganizowanych w jak najbardziej elastycznej formule. Kursy te mają dotyczyć szczególnie tych modułów edukacyjnych, które cieszą się dużym zainteresowaniem studentów i przekładają się na ich atrakcyjność w oczach pracodawców (w tym celu w ramach projektu mają powstać również partnerstwa z przedsiębiorstwami z różnych branż). Kursy, stworzone w ramach projektu, mają być uznawalne przez każdy z uniwersytetów oraz przez irlandzką Narodową Ramę Kwalifikacji. Stworzone w ramach programu mikropoświadczenia docelowo będą dostępne cyfrowo (McCoshan, 2023).

MIKROPOŚWIADCZENIA - PRZEGLĄD ISTNIEJĄCYCH ROZWIĄZAŃ

Odznaki cyfrowe na Technological University of the Shannon

Technological University of the Shannon daje swoim studentom oraz pracownikom możliwość aplikowania o stworzenie odznaki cyfrowej (*digital badge*), która jest formą potwierdzenia osiągnięć osób uczących się zdobytych poza edukacją formalną. Główną korzyścią takiego podejścia jest możliwość zauważenia i docenienia oddolnych inicjatyw, które nie znajdują odzwierciedlenia w formalnym programie studiów, jednak przyczyniają się do rozwoju osób uczących się. Po złożeniu wniosku o stworzenie odznaki, komitet albo wydaje taką decyzję, albo udziela informacji zwrotnej, która może pomóc w poprawieniu i ponownym złożeniu wniosku. Odznaka zostaje stworzona w formacie *Open Badges*. Otrzymujący ją dostają instrukcję, w jaki sposób ją pobrać i udostępnić np. w mediach społecznościowych.

Źródło: <https://tus.ie/cpid/digital-badges/>, dostęp: 13.12.2023.

Mikroświadczania w kontekście *Near Zero Energy Buildings*

Od 2019 roku budynki w Irlandii powinny spełniać krajowe oraz europejskie standardy, związane z wprowadzaniem polityki *Near Zero Energy Buildings*. Zobowiązuje to m.in. wszystkich specjalistów w dziedzinie budownictwa do zaznajomienia się z założeniami tej polityki.

W tym celu Waterford and Wexford Education and Training Board (jedna z irlandzkich instytucji, zajmujących się organizacją kształcenia zawodowego) przygotowała 10 krótkich kursów, których ukończenie skutkuje wydaniem cyfrowej odznaki. Do współpracy zaproszono specjalistów z branży budowlanej, instytucje rządowe i samorządowe oraz instytucje edukacyjne (na poziomie szkół policealnych), zajmujące się kształceniem specjalistów ds. budownictwa. Przygotowane kursy są płatne (koszt wysokości 300 euro) i trwają od jednego do czterech dni, łącząc zajęcia online z warsztatem na żywo.

Jakość kursów poświadczają: City&Guilds – instytucja specjalizująca się w potwierdzaniu kwalifikacji zawodowych, oraz Związek Przemysłu Budowlanego. Osoby kończące kurs otrzymują cyfrową odznakę wydaną przez City&Guilds za pośrednictwem platformy Credly (McCoshan, 2023).

MIKROPOŚWIADCZENIA - PRZEGLĄD ISTNIEJĄCYCH ROZWIĄZAŃ

STANY ZJEDNOCZONE

W związku ze zmianami na rynku pracy spowodowanymi między innymi pandemią wirusa COVID-19, w Stanach Zjednoczonych programy kończące się mikroświadczaniem cieszą się coraz większym zainteresowaniem.

Oferują je zarówno uczelnie, jak i platformy z kursami online (np. Coursera, edX, Udacity), a także korporacje (np. IBM, Google). Pomimo rosnącej popularności, nadal brakuje scentralizowanego systemu mikroświadczeń i ich spójnej definicji. W kontekście mikroświadczeń i odznak cyfrowych używa się określenia *alternative credentials*, mającego na celu odróżnienie ich od świadczeń wydawanych tradycyjnie przez uczelnie, na przykład dyplomów ukończenia studiów (Kato, Galan-Muros, Weko, 2020).

Próbie stworzenia spójnego systemu podjęła inicjatywa *Credentials As You Go*, mająca na celu stworzenie uznawalnego na szczeblu krajowym systemu dodatkowych kwalifikacji, który ma zachęcać absolwentów szkół średnich i uczelni do dalszej edukacji i zdobywania wysokiej jakości świadczeń. Celem systemu jest weryfikowanie wiedzy, świadczanie umiejętności i wskazywanie możliwości zatrudnienia oraz zapewnianie ścieżek kontynuowania nauki i zdobywania wyższych kwalifikacji. *Credentials As You Go* dąży do integracji systemów uwierzytelniania działających w poszczególnych stanach, instytucjach szkolnictwa wyższego i innych podmiotach, w tym w sektorze biznesu.

Źródło: <https://credentialasyougo.org/>, dostęp: 13.12.2023.

Inną inicjatywą, która wspiera rozwój mikroświadczeń w Stanach Zjednoczonych jest *Digital Promise*, organizacja pozarządowa, znana także jako Narodowe Centrum Badań nad Zaawansowanymi Technologiami Informatycznymi i Cyfrowymi, założona przez Kongres Stanów Zjednoczonych w 2008 roku. Jej misją jest pobudzanie innowacyjności w sektorze edukacji, aby ułatwić wszystkim Amerykanom dostęp do zdobywania wiedzy. Aby spersonalizować kształcenie zawodowe, *Digital Promise* stworzyło w 2014 roku innowacyjny system, oferujący ponad 450 mikroświadczeń z różnych dziedzin. Są one opracowywane, oceniane i przyznawane przez ponad 50 organizacji partnerskich, od instytucji szkolnictwa wyższego po organizacje *non-profit*.

Digital Promise opracowało także ramy regulujące rozwój każdego z mikroświadczeń. Ramy te zapewniają, że każde uzyskane mikroświadczanie koncentruje się na jednej kompetencji, ma kluczową metodę popartą badaniami oraz zawiera informacje dotyczące przyznawania punktów. Świadczania te przyznawane są w formie *Open Badges*, dzięki czemu są: sprawdzalne (autentyczność odznak *Open Badges* może zostać zweryfikowana przez posiadacza oraz osoby potwierdzające odznakę), przenośne (odznaki można przenosić pomiędzy dowolnym systemem zgodnym ze standardem *Open Badges*), kontrolowalne (każdy posiadacz odznaki ma wpływ na to, komu ją udostępni i w jakich systemach jest ona obsługiwana).

Źródło: <https://digitalpromise.org/>, dostęp: 13.12.2023.

MIKROPOŚWIADCZENIA - PRZEGLĄD ISTNIEJĄCYCH ROZWIĄZAŃ

Współpraca Uniwersytetu Tekszańskiego i Coursera

W sierpniu 2023 roku Uniwersytet Tekszański (UT) i platforma Coursera uruchomiły rozszerzony program mikroświadczeń, którego celem jest umożliwienie każdemu studentowi bezpłatnego kształcenia się i zdobywania umiejętności, zgodnie z aktualnym zapotrzebowaniem lokalnego rynku pracy. W ramach inicjatywy *Texas Credentials for the Future* ponad 240 tys. studentów UT ma dostęp do 35 kursów kończących się certyfikatami zawodowymi na poziomie podstawowym. Oferta obejmuje zróżnicowane ścieżki karier, między innymi: analitykę danych, cyberbezpieczeństwo, projektowanie UX, programowanie aplikacji, marketing mediów społecznościowych. Po uzyskaniu niektórych z mikroświadczeń, studenci otrzymują też punkty, które umożliwiają zaliczenie części programu studiów.

Według badania przeprowadzanego przez platformę Coursera 86% amerykańskich studentów stwierdziło, że zdobycie mikroświadczenia pomogłoby im wyróżnić się w oczach pracodawców i zdobyć pracę po ukończeniu studiów. Pracodawcy również przyznali, że chętniej zatrudnią kandydata, który zarówno ukończył studia, jak i zdobył mikroświadczenie – jego szanse na zatrudnienie są większe o 75% niż osoby, która posiada jedynie dyplom ukończenia studiów.

Źródło: <https://www.utsystem.edu/about/history-university-texas-system>, dostęp: 13.12.2023.

Uniwersytet Stanowy w Nowym Jorku

Uniwersytet Stanowy w Nowym Jorku (State University of New York, SUNY) oferuje swoim studentom, absolwentom i wszystkim zainteresowanym ponad 500 mikroświadczeń z ponad 60 dyscyplin. Oferowane kursy są prowadzone przez wykładowców SUNY i w wielu przypadkach wliczają się do programu studiów.

Mikroświadczenie można uzyskać po zrealizowaniu pojedynczego kursu (choć najczęściej składają się na nie trzy oddzielne kursy), serii warsztatów lub połączeniu kursu teoretycznego i zajęć praktycznych. Poszczególne mikroświadczenia mogą łączyć się z innymi, tworząc większe świadczenia.

Założeniem oferty mikroświadczeń oferowanych przez SUNY jest zaspokojenie bieżących potrzeb lokalnego rynku pracy i dopasowanie programu kształcenia do aktualnych standardów branżowych.

Źródło: <https://www.suny.edu/microcredentials/>, dostęp: 13.12.2024.

MIKROPOŚWIADCZENIA - PRZEGLĄD ISTNIEJĄCYCH ROZWIĄZAŃ

NOWA ZELANDIA

Nowa Zelandia była jednym z pierwszych krajów na świecie, które zdecydowały się na uzupełnienie systemu edukacji o mikroświadczania. System mikroświadczania został wprowadzony tam w 2018 roku jako odpowiedź na zapotrzebowanie rynku pracy na konkretne umiejętności spowodowane szybkimi zmianami społecznymi, gospodarczymi i technologicznymi. Dzięki temu, że mikroświadczania umożliwiają dużej liczbie osób zdobywanie kwalifikacji w krótkim czasie, wprowadzenie takiej formy kształcenia i poświadczania umiejętności pozwala na szybkie i elastyczne uzupełnianie braków kadrowych w poszczególnych sektorach. W szczególności dotyczy to: branży IT, sektora rolnego i leśnego oraz przemysłu budowlanego.

Źródło: <https://www.beehive.govt.nz/release/new-micro-credentials-system-first-new-zealand>, dostęp: 13.12.2023.

W nowozelandzkim systemie szkolnictwa wyższego wyróżnia się dziesięć poziomów kwalifikacji: certyfikaty na poziomach 1–4, certyfikaty i dyplomy na poziomach 5–6, świadectwa ukończenia studiów i tytuły licencjackie na poziomie 7, świadectwa ukończenia studiów podyplomowych oraz tytuły licencjackie z wyróżnieniem na poziomie 8, tytuły magisterskie na poziomie 9 oraz stopnie doktorskie na poziomie 10. Mikroświadczania mogą być przyznawane na każdym z tych poziomów.

Źródło: <https://www.careers.govt.nz/courses/find-out-about-study-and-training-options/qualifications-and-their-levels/>, dostęp: 13.12.2023.

Za zatwierdzenie mikroświadczania i umieszczenie go na odpowiednim poziomie w narodowej ramie kwalifikacji (*New Zealand Qualifications and Credentials Framework, NZQCF*) odpowiada New Zealand Qualifications Authority (NZQA). W grudniu 2023 roku w bazie zatwierdzonych przez NZQA mikroświadczania były 382 pozycje.

Zatwierdzone dotychczas mikroświadczania dzielą się na trzy typy:

1. droga do otrzymania pełnej kwalifikacji,
2. podnoszenie kwalifikacji obecnych pracowników, osób zmieniających ścieżkę kariery lub osób niepracujących,
3. szybka reakcja na nowe lub pojawiające się nagle zapotrzebowanie na umiejętności na rynku pracy (New Zealand Qualification Authority, 2022).

Program *StartUp* – droga do otrzymania pełnej kwalifikacji

MITO jest jednostką New Zealand Institute of Skills and Technology (Te Pūkenga), która wspiera kształcenie się w miejscu pracy w branży motoryzacyjnej, transportowej, wydobywczej, gazowniczej i logistycznej. W 2007 roku MITO uruchomiło program o nazwie *StartUp*, mający na celu przygotowywanie przyszłych pracowników przemysłu motoryzacyjnego. W ramach programu uczniowie uzyskują kwalifikacje na poziomie drugim narodowej ramy kwalifikacji, zdobywając jednocześnie praktyczne doświadczenie w miejscu pracy. W 2018 roku MITO przekształciło program *StartUp* w trzy mikroświadczania: z zakresu motoryzacji, inżynierii motoryzacyjnej oraz naprawy powypadkowej i renowacji.

Źródło: <https://www.mito.org.nz/schools/startup/>, dostęp: 13.12.2023.

MIKROPOŚWIADCZENIA - PRZEGLĄD ISTNIEJĄCYCH ROZWIĄZAŃ

Digital Skills for the Workplace – podnoszenie kwalifikacji pracowników

Jeden z rodzajów mikroświadczeń przeznaczony jest dla osób chcących zdobyć nowe umiejętności, które są potrzebne w pracy z powodu rozwoju technologicznego lub zmian w prawie. Przykładem takiego mikroświadczania jest program *Digital Skills for the Workplace*, organizowany przez prywatny ośrodek szkoleniowy The Mind Lab. Od 2020 roku The Mind Lab oferuje mikroświadczanie z zakresu umiejętności cyfrowych w miejscu pracy na poziomie siódmym narodowej ramy kwalifikacji. Z powodu pandemii COVID-19 i wraz z upowszechnieniem się pracy zdalnej, wzrosło zapotrzebowanie na rozwój umiejętności cyfrowych pracowników w wielu branżach, w tym: rolnictwa, edukacji, technologii, finansów, logistyki czy sprzedaży online. W ramach tego mikroświadczania uczestnicy szkolenia zdobywają wiedzę i umiejętności z zakresu wyszukiwania i wykorzystywania danych, bezpieczeństwa i prywatności, narzędzi do pracy zdalnej oraz UX. Szkolenie jest skierowane zarówno do pracowników, jak i właścicieli małych przedsiębiorstw (New Zealand Qualification Authority, 2022).

Szybka reakcja na nagłe zapotrzebowanie na nowe umiejętności

W 2020 roku nowozelandzkie Ministerstwo Spraw Wewnętrznych (DIA) zidentyfikowało lukę w dostępności cyfrowej rządowych stron internetowych. Z tego powodu zwróciło się do Uniwersytetu Wiktorii w Wellington (VUW) o pomoc w dostosowaniu narzędzi cyfrowych, aby były dostępne dla wszystkich. Zespół uniwersytecki postanowił stworzyć mikroświadczanie, aby móc wyszkolić osoby tworzące produkty cyfrowe.

Cele nauczania, działania edukacyjne i forma oceny zostały zdefiniowane wspólnie przez VUW, DIA i zaproszone do współpracy osoby z niepełnosprawnościami. Program kształcenia został zaprojektowany tak, aby czerpał ze spostrzeżeń i doświadczeń osób z niepełnosprawnościami i wspierał budowanie empatii wobec różnych grup użytkowników usług cyfrowych.

Od czerwca 2020 roku do lutego 2022 roku program ukończyło ponad 80 osób, które pracowały na stanowiskach związanych z rozwojem produktów cyfrowych. Uczestnicy pochodzili z szeregu organizacji sektora publicznego i prywatnego, w tym władz lokalnych i centralnych. Ze szkolenia skorzystali również pracownicy VUW. Dzięki zdobytemu mikroświadczaniu uczestnicy nie tylko zaczęli tworzyć bardziej dostępne produkty, co przyniosło korzyści dla osób z niepełnosprawnościami, ale także zwiększyli swoje szanse na awans i objęcie roli eksperta do spraw dostępności w swoim miejscu pracy (New Zealand Qualification Authority, 2022).

MIKROPOŚWIADCZENIA - PRZEGLĄD ISTNIEJĄCYCH ROZWIĄZAŃ

AUSTRALIA

W listopadzie 2021 roku rząd australijski opublikował dokument przedstawiający narodowe ramy mikroświadczeń, którego celem było ustalenie krajowej definicji mikroświadczeń oraz ujednoczenie zasad i standardów dotyczących ich przyznawania.

W tym dokumencie mikroświadczenie definiowane jest jako: certyfikat potwierdzający zdobycie kompetencji lub osiągnięcie edukacyjne, którego wymiar nauki wynosi więcej niż jedną godzinę, ale mniej niż czas, który trzeba poświęcić na osiągnięcie kolejnego poziomu w ramach Australijskiej Ramy Kwalifikacji (AQF).

Zgodnie z założeniami, mikroświadczenia powinny być:

- oparte na efektach kształcenia,
- odpowiadające potrzebom danej branży,
- dostosowane do wspierania uczenia się przez całe życie,
- przejrzyste i dostępne.

Aby zapewnić spójność systemu, określono szereg kluczowych wymagań dotyczących informacji, jakie powinno zawierać każde mikroświadczenie. Przede wszystkim, powinno jasno określać efekty uczenia się i przedstawiać przejrzysty sposób oceny. Ponadto, określone mikroświadczenie powinno być uznawalne przez pracodawców w danej branży i zgodne ze standardami branżowymi (Australian Government, Department of Education, Skills and Employment, 2021).

Uniwersytet w Melbourne

Uniwersytet w Melbourne oferuje szereg kilkutygodniowych kursów z różnych dziedzin kończących się mikroświadzeniem, które potwierdza posiadanie określonych umiejętności zawodowych. Niektóre kursy zaprojektowano w sposób umożliwiający łączenie ich z innymi mikroświadzeniami, co pozwala na zaliczenie części programu studiów podyplomowych.

Każdy kurs kończy się zaliczeniem, po którym uczestnik zdobywa cyfrowy certyfikat z osadzonymi metadanymi i możliwością udostępnienia online, na przykład na portalu LinkedIn lub w e-mailu.

Metadane obejmują opis konkretnej wiedzy i zdobytych umiejętności, potwierdzenie zgodności z ramami zawodowymi lub standardami akredytacji, a także informację, czy dane mikroświadczenie ma jakiegokolwiek rekomendacje branżowe. Potencjalni pracodawcy mogą przeglądać metadane, aby zweryfikować autentyczność danego mikroświadczenia i dowiedzieć się więcej na jego temat, co zwiększa zaufanie i przejrzystość certyfikacji. Wszystkie mikroświadczenia są wydawane za pośrednictwem cyfrowej platformy poświadczeń o nazwie Badgr.

Źródło: <https://study.unimelb.edu.au/study-with-us/professional-development/micro-credentials>, dostęp: 13.12.2024.

MIKROPOŚWIADCZENIA - PRZEGLĄD ISTNIEJĄCYCH ROZWIĄZAŃ

MALEZJA

W 2020 roku Malezyjska Agencja Kwalifikacji opublikowała dokument przedstawiający wytyczne dotyczące mikroświadczeń (Malaysian Qualification Agency, 2020). Celem publikacji było zapewnienie instytucjom szkolnictwa wyższego informacji na temat zasad i dobrych praktyk związanych z projektowaniem i opracowywaniem mikroświadczeń, a także zapewnianiem jakości i ocenianiem zdobytej w ich ramach wiedzy.

W tym dokumencie mikroświadczenia definiuje się jako cyfrowe certyfikaty, potwierdzające wiedzę, umiejętności i kompetencje w konkretnym obszarze lub dziedzinie. Mogą być one oddzielnymi kursami wspierającymi rozwój umiejętności zawodowych, technicznych, akademickich lub osobistych, bądź stanowić część akredytowanego programu studiów.

Według wytycznych dokumentu przyznawane mikroświadczenia powinny:

- bazować na efektach kształcenia, a instytucje szkolnictwa wyższego powinny w jasny i wymierny sposób określać i potwierdzać zdobytą wiedzę i umiejętności;
- być spersonalizowane, dzięki czemu studenci otrzymują możliwość wyboru kursów, które odpowiadają ich potrzebom, zainteresowaniom i pracy;
- dostosowane do potrzeb rynku i projektowane na zamówienie poszczególnych branż, aby zapewniać przekazywanie ukierunkowanego zestawu wiedzy i umiejętności niezbędnego do podnoszenia kwalifikacji lub przekwalifikowania się pracowników; aby to osiągnąć kluczem jest aktywna współpraca przedsiębiorstw z instytucjami edukacyjnymi;

- opierać się na technologiach zapewniających bezpieczeństwo danych studentów i zabezpieczających przed niewłaściwym użyciem dokumentu; powinna także istnieć możliwość udostępniania ich w mediach społecznościowych, e-mailach, na blogach i w CV;
- być transparentne – dostawcy mikroświadczeń powinni udzielać pełnych informacji na temat kursów w czytelnej i łatwo dostępnej formie, obejmującej zarówno cele, efekty kształcenia, sposób realizacji, czas nauki, jak i program kursu, formę zaliczenia i końcową ocenę uczestnika.

Mikroświadczenia na międzynarodowym uniwersytecie UNITAR

Międzynarodowy Uniwersytet UNITAR, poza tradycyjnymi programami studiów, oferuje także 28 kursów online kończących się mikroświadczaniem. Mikroświadczenia oferowane przez UNITAR trwają siedem tygodni, mogą stanowić niezależny kurs lub być zaliczone jako część programu studiów. Na zakończenie kursu studenci otrzymują cyfrowy certyfikat w formie odznaki.

Pojedyncze mikroświadczenia mogą być także łączone w większą ścieżkę kształcenia i pozwalają ubiegać się o otrzymanie wyższej kwalifikacji, takiej jak tytuł licencjata.

Istnieje także możliwość otrzymania mikroświadczenia po potwierdzeniu zdobytej wcześniej wiedzy i umiejętności, np. w pracy lub poprzez zrealizowany kurs MOOC.

Źródło: <https://www.unitar.my/micro-credentials/>, dostęp: 14.12.2023

Komercyjne systemy mikroświadczeń

MIKROPOŚWIADCZENIA - PRZEGLĄD ISTNIEJĄCYCH ROZWIĄZAŃ

Sertifier

Sertifier to platforma umożliwiająca instytucjom certyfikującym tworzenie, zarządzanie i weryfikację cyfrowych poświadczeń w dwóch formach – odznak i certyfikatów.

Różnica między cyfrowymi certyfikatami a odznakami polega na tym, że odznaki są prostą, graficzną reprezentacją zdobytych umiejętności i osiągnięć, ułatwiającą dzielenie się nimi m.in. w mediach społecznościowych. Z kolei certyfikaty cyfrowe stanowią alternatywę wobec tradycyjnych papierowych certyfikatów potwierdzających na przykład ukończenie studiów czy zdobycie licencji zawodowej.

Odznaki cyfrowe mogą być wydawane przez instytucje edukacyjne, korporacje, organizacje *non-profit* i stowarzyszenia zawodowe w celu uznania i potwierdzenia osiągnięć i umiejętności w różnych dziedzinach. Każda z odznak zawiera metadane przedstawiające szczegółowe informacje na temat kryteriów przyznawania, co zapewnia przejrzystość i umożliwia weryfikację autentyczności.

Odznaki generowane przez Sertifier tworzone są w formacie *Open Badges*, dzięki czemu można je udostępniać na innych platformach i w mediach społecznościowych.

Źródło: <https://sertifier.com/digital-certificates>, dostęp: 14.12.2023.

Platforma do zarządzania mikroświadczkami – Credly

Credly to platforma wspierająca instytucje wydające certyfikaty w tworzeniu cyfrowych odznak i pozwalająca posiadaczom tych odznak na przechowywanie, zarządzanie i dzielenie się nimi z potencjalnymi pracodawcami mailowo bądź w mediach społecznościowych.

Odznaka wydawana za pośrednictwem platformy Credly to cyfrowa reprezentacja efektów uczenia się, doświadczenia lub posiadanych kompetencji. Każda odznaka zawiera metadane, które zapewniają możliwość ich weryfikacji. Technologia, z której korzysta Credly, opiera się na standardach *Open Badges*, dzięki czemu odznaki mogą być pobierane i przenoszone na inne platformy korzystające z tego formatu, np. Badgr.

Do wydawania cyfrowych odznak z Credly korzystają korporacje takie jak: IBM, Cisco, SAP i Microsoft.

Źródło: <https://info.credly.com/>, dostęp: 14.12.2023.

MIKROPOŚWIADCZENIA - PRZEGLĄD ISTNIEJĄCYCH ROZWIĄZAŃ

LinkedIn Learning

LinkedIn Learning oferuje dostęp do ponad 2 tys. kursów – niektóre z nich kończą się wewnętrznym certyfikatem, inne przygotowują jedynie do zewnętrznego egzaminu certyfikacyjnego. Odrębną grupę stanowią kursy, których ukończenie pozwala zaliczyć część programu studiów na partnerskich uczelniach.

Na zakończenie kursów zawodowych uczestnicy otrzymują certyfikat dokumentujący osiągnięcia i nabytą wiedzę, który można umieścić m.in. na swoim profilu w serwisie LinkedIn. Dodatkowo, LinkedIn umożliwia użytkownikom udostępnianie na swoich profilach odznak zdobytych za pośrednictwem innych platform szkoleniowych.

Źródło: <https://learning.linkedin.com/certifications-and-credentials/>, dostęp: 14.12.2023.

Programy edX *MicroBachelors* i *MicroMasters*

Platforma edX ma w swojej ofercie programy *MicroBachelors* i *MicroMasters*, składające się z serii zajęć uniwersyteckich stworzonych we współpracy z uczelniami i korporacjami. Każda ze ścieżek programów *MicroBachelors* i *MicroMasters* została dostosowana do rzeczywistych potrzeb rynku pracy, co zapewnia absolwentom uzyskanie umiejętności cenionych przez pracodawców, jednocześnie umożliwiając zdobycie tytułu licencjata lub magistra.

Po ukończeniu pojedynczego kursu wchodzącego w skład danej ścieżki, uczestnik otrzymuje mikropoświadczenie, którym może się od razu okazać się na rynku pracy, kontynuując jednocześnie kształcenie na kolejnych kursach z danego programu.

W ramach programów *MicroBachelors* i *MicroMasters* uczestnicy otrzymują punkty uznawane przez współpracujące z edX uniwersytety, dzięki którym można zaliczyć część studiów licencjackich lub magisterskich. Obecnie platforma edX oferuje możliwość zrealizowania programu *MicroBachelors* w czterech obszarach: informatyka, zarządzanie i komunikacja, analiza danych i statystyka oraz nauki ścisłe, a także w dwunastu obszarach w ramach programu *MicroMasters*: informatyka, zarządzanie, analiza danych i statystyka, inżynieria, ekonomia i finanse, komunikacja, nauki społeczne, zdrowie publiczne, edukacja, projektowanie, prawo oraz nauki ścisłe.

Źródło: <https://www.edx.org/bachelors/microbachelors>,
<https://www.edx.org/masters/micromasters>, dostęp: 14.12.2023.

Certyfikaty platformy Coursera

Platforma Coursera umożliwia zdobycie trzech rodzajów certyfikatów: zawodowych, uniwersyteckich i *MasterTrack*.

Kursy kończące się certyfikatem zawodowym (*Professional certificate*) tworzone są przez wiodące korporacje, jak Google, IBM, Microsoft czy Meta. Założeniem tych kursów jest przygotowanie uczestników do wykonywania określonej pracy w mniej niż rok. Wiele programów zapewnia również ścieżkę do certyfikacji uznawanej w branży. Po ukończeniu kursu uczestnik otrzymuje cyfrowe poświadczenie, które może dodać do swojego profilu na LinkedIn lub zamieścić w CV.

Kursy uniwersyteckie (*University certificate*) realizowane są z kolei przez placówki szkolnictwa wyższego, a po ich ukończeniu uczestnik otrzymuje certyfikat wydany przez uniwersytet.

Najbliższy idei mikropoświadczeń jest program *MasterTrack*. W jego ramach oferowane są kursy, które mogą zostać zaliczone jako część studiów magisterskich. Program studiów magisterskich został podzielony na moduły online, dzięki czemu studenci mogą uzyskać poświadczenie kwalifikacji wydawane przez uniwersytet w bardziej elastycznej formie niż tradycyjny tryb studiów.

Źródło: <https://www.coursera.org/certificates>, dostęp: 14.12.2023.

WNIOSKI I REKOMENDACJE

WDRAŻANIE

WNIOSKI

Na ogół uczelnie są otwarte i pozytywnie nastawione wobec idei mikroświadczeń, jednak oczekują wsparcia na etapie ich wdrażania – w szczególności w związku z niewystarczającymi zasobami kadrowymi, finansowymi i technologicznymi uczelni.

Obecnie, zdaniem przedstawicieli uczelni, barierą wdrażania mikroświadczeń jest poczucie braku dookreślonych ram prawnych i organizacyjnych, a także niewystarczająca wiedza na temat tego, czym są i jak wdrażać mikroświadczenia.

Uczestnicy badania przyznawali, że nie wszystkie formy kształcenia sprzyjają rzetelnej weryfikacji efektów kształcenia (np. formy asynchroniczne, kursy MOOC). Istnieje także obawa związana z zapewnianiem jakości poszczególnych kursów.

Studenci i absolwenci, czyli potencjalni odbiorcy mikroświadczeń, na ogół wskazują format elektroniczny jako preferowaną formę wydawania mikroświadczeń. Część z nich sygnalizuje potrzebę stworzenia osobnej aplikacji do wydawania i przechowywania mikroświadczeń. Możliwość przechowywania ich w aplikacji rządowej, np. mObywatel, budzi skrajne emocje. Z jednej strony podkreślane są zalety płynące z wykorzystania już istniejącej i rozwiniętej infrastruktury, z drugiej istnieje obawa o bezpieczeństwo danych związana z ogólną nieufnością do aplikacji rządowych.

REKOMENDACJE

- Wspieranie uczelni we wdrażaniu mikroświadczeń m.in. poprzez szkolenie kadry i wsparcie technologiczne, aby proces ten był jak najmniejszym obciążeniem dla samych uczelni.
- Stworzenie jasnych wytycznych dotyczących wdrażania mikroświadczeń oraz szerzenie wiedzy wśród uczelni, z uwzględnieniem w komunikacji korzyści, jakie mogą przynieść mikroświadczenia. Ponadto budowanie zaufania poprzez rozwój standardów i rozważenie stworzenia krajowego repozytorium/rejestru mikroświadczeń, np. na wzór Nowej Zelandii.
- Opracowanie systemu zapewniania jakości kształcenia oraz standaryzacja mikroświadczeń, aby zapewnić ich wysoką jakość i wzbudzić zaufanie wśród potencjalnych odbiorców i pracodawców.
- Budowanie zaufania poprzez informowanie o zabezpieczeniu przechowywanych mikroświadczeń i danych ich właścicieli.
- Przeprowadzenie dalszej analizy w zakresie formy wydawania, przechowywania i udostępniania mikroświadczeń, uwzględniającej potrzeby i obawy potencjalnych użytkowników i kwestię swobody w wyborze narzędzia do wydawania mikroświadczeń przez uczelnie (stworzenie dedykowanej aplikacji vs wykorzystanie istniejącej infrastruktury, np. Odznaka+, mObywatel; autorskie rozwiązania uczelni vs narzędzia rozwijane przez rząd).

OFERTA

WNIOSKI

Uczelnie oferują szereg form edukacyjnych skierowanych nie tylko do aktualnych studentów (kursy otwarte, w tym kursy MOOC, kursy specjalistyczne i certyfikujące, studia podyplomowe, uniwersytety trzeciego wieku, zajęcia dla uczniów szkół średnich). Większość z tych form kształcenia kończy się wydaniem zaświadczenia lub certyfikatu – w opinii przedstawicieli uczelni, wiele z nich mogłoby zostać zastąpionych mikropoświadczeniem.

Przedstawiciele uczelni pozytywnie odnoszą się do pomysłu wydawania mikropoświadczeń za ukończone moduły/ścieżki powstałe z połączenia kilku kursów.

Studenci oczekują od studiów większej liczby zajęć praktycznych, gdyż uważają, że ten typ zajęć w największym stopniu może przygotować ich do przyszłej pracy. Ponadto, uczestnicy badania (studenci i absolwenci) bardzo cenią kursy online, głównie ze względu na ich elastyczność czasową i dostępność niezależną od miejsca zamieszkania. Niektórzy studenci przyznają, że brakuje im możliwości indywidualizacji toku studiów.

Istnieje obawa związana z przydatnością mikropoświadczeń na rynku pracy i możliwym brakiem rozpoznawalności i uznawalności ich przez pracodawców.

REKOMENDACJE

- Zachęcenie uczelni do przejrzania obecnych programów studiów i oferowanych przez nie innych form edukacyjnych, z których można wyodrębnić mniejsze jednostki i stworzyć na ich bazie kursy lub ścieżki kończące się mikropoświadczeniem.
- Zachęcenie uczelni do przyznawania mikropoświadczeń w szczególności za zajęcia praktyczne i warsztaty.
- Zachęcenie uczelni do rozwijania kursów w trybie online kończących się mikropoświadczeniem, co pomoże w poszerzeniu grupy docelowej i w dotarciu do potencjalnych uczestników spoza uczelni.
- Zachęcenie uczelni do tworzenia ścieżek rozwoju składających się z kilku kursów, a także stosowanie mikropoświadczeń jako elastycznego narzędzia, które umożliwi indywidualizowanie toku studiów zgodnie z potrzebami studentów.
- Nawiązanie współpracy z przedstawicielami poszczególnych branż, aby stworzyć ofertę mikropoświadczeń, które w jak największym stopniu będą odpowiadać aktualnym potrzebom rynku pracy.
- Przeprowadzenie kampanii informacyjnej wśród pracodawców, aby wiedza o mikropoświadczeniach stała się powszechna.

KOMUNIKACJA

WNIOSKI

Jednym z wyzwań stojących obecnie przed uczelniami jest niż demograficzny. Mikropoświadczenia mogą pomóc w walce ze skutkami zmniejszającej się liczby studentów poprzez możliwość dotarcia do szerszego grona odbiorców. Ponadto, zdaniem przedstawicieli uczelni, instytucje szkolnictwa wyższego wdrażające mikropoświadczenia będą mogły czerpać związane z tym korzyści wizerunkowe i promować uczelnię na zewnątrz.

W opinii uczestników wywiadów grupowych, studia nie zawsze uczą umiejętności zawodowych, a sama wiedza teoretyczna okazuje się często niewystarczająca dla potencjalnych pracodawców. Ponadto, programy studiów nie zawsze nadążają za dynamicznie zmieniającym się rynkiem pracy. Niektórzy studenci i absolwenci, aby zdobyć praktyczne umiejętności, a tym samym być bardziej atrakcyjni dla potencjalnych pracodawców, poza studiami inwestują w kursy i szkolenia. Zdobywanie poświadczenia dodatkowej wiedzy i umiejętności może w znacznym stopniu ułatwić im znalezienie pracy. Na wartość określonego certyfikatu w dużym stopniu wpływa rozpoznawalność i prestiż instytucji wydającej certyfikat lub akredytującej.

REKOMENDACJE

- W komunikacji skierowanej do uczelni podkreślanie korzyści związanych z wprowadzaniem mikropoświadczeń, m.in.: jako formy walki ze skutkami niżu demograficznego i dotarcia do szerszego grona odbiorców, możliwości promocji uczelni i budowy silnej i rozpoznawalnej marki oraz usprawnienia procesu uznawania efektów kształcenia.
- W komunikacji skierowanej do studentów, absolwentów i innych potencjalnych odbiorców mikropoświadczeń podkreślanie korzyści, jakie się z nimi wiążą m.in.: dostęp do rzetelnych kursów, elastyczność w zdobywaniu wiedzy i umiejętności, możliwość rozwoju osobistego i zawodowego oraz wartość mikropoświadczenia potwierdzona renomą wydającej je instytucji szkolnictwa wyższego.

METODA BADANIA

Ze względu na eksploracyjny charakter badania w realizacji jego celów posłużono się **metodami badań jakościowych**. W celu poznania perspektywy różnych grup interesariuszy zastosowano **triangulację metod badawczych** – połączono trzy jakościowe techniki badawcze: wywiady pogłębione (indywidualne, diady oraz triady), zogniskowane wywiady grupowe oraz warsztaty. Każda z technik poświęcona była innej **grupie badanych**: przedstawicielom uczelni (głównie osobom o kompetencjach decyzyjnych), studentom i absolwentom oraz osobom bezpośrednio zaangażowanym w prowadzenie lub organizację otwartych kursów i szkoleń.

WYWIADY POGŁĘBIONE

Celem wywiadów pogłębionych było poznanie perspektywy osób znających ofertę dydaktyczną uczelni oraz zaangażowanych w formalną stronę organizacji zajęć dla studentów lub uczestników działań edukacyjnych. Realizację wywiadów poprzedził pilotaż narzędzia badawczego – scenariusza wywiadu. We właściwej fazie realizacji przeprowadzono łącznie **33 wywiady** z przedstawicielami **29 uczelni**. Większość rozmów miała charakter indywidualnych wywiadów pogłębionych, w czterech uczestniczyło dwoje badanych (diady), a w trzech – troje (triady). Wśród rozmówców znaleźli się przede wszystkim prorektorzy, dziekani i prodziekani, ale również kierownicy działów odpowiedzialnych za sprawy związane z kształceniem studentów i osoby zaangażowane w działania związane z otwartymi szkoleniami i kursami.

W rekrutacji badanych uwzględniono **kryteria**: lokalizacji uczelni, typu instytucji i dziedziny nauki, którą reprezentował rozmówca.

Założono, że **wielkość ośrodka akademickiego może** wpływać na postawy i zachowania wobec zdobywania kwalifikacji i poświadczeń pomocnych przy szukaniu zatrudnienia. Przy podziale wzięto pod uwagę wielkość mierzoną liczbą mieszkańców - do dużych miast zaliczono: Warszawę, Kraków, Wrocław, Łódź, Poznań i Gdańsk, z kolei do grupy średnich miast trafiły pozostałe miasta wojewódzkie oraz inne ośrodki miejskie, w których działają uczelnie. Wśród uczelni reprezentowanych przez badanych, 15 znajduje się w dużych ośrodkach akademickich, a pozostałe – w średnich.

Percepcja szans i zagrożeń wynikających z wprowadzenia mikropoświadczeń może wynikać z **typu podmiotu**. Aby zaadresować możliwe różnicowanie postaw, w badaniu uczestniczyli przedstawiciele 17 uczelni publicznych, 10 uczelni niepublicznych oraz dwóch uczelni kościelnych.

Podział na rozmówców specjalizujących się w dydaktyce z zakresu różnych **dziedzin nauki** miał na celu rozpoznanie, jakie obszary w ich dziedzinach nauki są najbliższe idei mikropoświadczeń. Z przedstawicielami nauk humanistycznych odbyło się pięć wywiadów. Po cztery rozmowy przeprowadzono z osobami reprezentującymi dziedziny: nauk inżynieryjno-technicznych, nauk medycznych i nauk o zdrowiu, nauk społecznych, nauk ścisłych i przyrodniczych oraz sztukę. Po dwa wywiady zrealizowano z przedstawicielami nauk rolniczych, nauk weterynaryjnych, nauk teologicznych i nauk o rodzinie.

W wywiadach poruszono kwestię znajomości idei mikropoświadczeń. Pytano o dotychczasowe rozwiązania związane z różnymi elementami mikropoświadczeń, które funkcjonują na uczelniach (m.in. opisywanie efektów uczenia się, rodzaje ocen, metody zapewniania jakości). Rozmowy dotyczyły także oferty edukacyjnej uczelni (zarówno działań o charakterze mikropoświadczeń, jak i będących bliskimi założeniami tej idei) oraz certyfikacji wiedzy i umiejętności zdobytych poza uczelnią. Czas poświęcono również postrzeganym korzyściom z wprowadzenia mikropoświadczeń z perspektywy podmiotu.

Wywiady zrealizowano w formie online, w okresie sierpień–październik 2023 roku.

ZOGNISKOWANE WYWIADY GRUPOWE

Zogniskowane wywiady grupowe ze studentami i absolwentami pozwoliły poznać spojrzenie potencjalnych użytkowników mikropoświadczeń.

Zrealizowano **12 zogniskowanych wywiadów grupowych**, poprzedzonych jednym pilotażowym wywiadem grupowym. W dziewięciu z nich uczestniczyło po sześć osób, w trzech – po siedem. Cztery grupy przeprowadzono ze studentami studiów **pierwszego stopnia lub jednolitych magisterskich**, cztery – ze studentami studiów **drugiego stopnia** oraz cztery – z **absolwentami**. Założono, że postawy wobec przydatności poświadczeń i motywacja do zdobywania dodatkowych kwalifikacji podczas studiów mogą zależeć od etapu studiowania (m.in. ze względu na typ zbieranych na danym etapie doświadczeń zawodowych – staże, prace dorywcze, pierwsza praca w zawodzie).

W przypadku absolwentów rekrutowano osoby z tytułem magistra, które relatywnie niedawno weszły na rynek pracy (ukończyły studia nie wcześniej niż 3 lata temu) i pamiętają, jak umiejętności i dyplomy uzyskiwane w szkolnictwie wyższym sprawdzą się przy poszukiwaniu pracy. Jednocześnie wszyscy badani musieli być osobami **aktywnymi zawodowo**, przy czym w przypadku studentów mógł być to również staż, praktyki lub wolontariat związany z ich branżą.

W ramach każdej z grup badani byli zróżnicowani ze względu na **płeć** (w każdej grupie musiały uczestniczyć co najmniej dwie kobiety lub co najmniej dwóch mężczyzn) i **tryb studiów** (stacjonarny i niestacjonarny). W większości wywiadów uczestniczyli studenci lub absolwenci zarówno **publicznych, jak i niepublicznych** uczelni. Uczestników połowy grup rekrutowano w dużych ośrodkach akademickich*. W doborze badanych przyjęto również, że powinny być to przede wszystkim osoby aktywnie zdobywające kwalifikacje zawodowe i certyfikaty, a zatem potencjalnie bardziej otwarte na ideę gromadzenia mikropoświadczeń. Rekrutowano przede wszystkim osoby, które w ciągu ostatnich dwóch lat ukończyły kurs/szkolenie/warsztaty/studia podyplomowe, podjęte z myślą o rozwoju zawodowym (z wykluczeniem kursów językowych). W ośmiu wywiadach uczestniczyły również po dwie osoby bez takiego doświadczenia. Szczegółową strukturę grup fokusowych przedstawiono w tabeli 1.

Rozmowy zogniskowano wokół zagadnień związanych z decyzją o wyborze studiów, formami zdobywania wiedzy i umiejętności, postrzeganiem wartości dyplomów i certyfikatów, poszukiwaniem pracy, odbiorem koncepcji mikropoświadczeń, a także formami ich gromadzenia.

Wywiady grupowe zrealizowano w formie online, w okresie od sierpnia do października 2023 roku.

* Opis podziału ośrodków akademickich na duże i średnie przedstawiono na s. 126.

Tab 1. Struktura zogniskowanych wywiadów grupowych

Wywiad	Badana grupa	Wielkość ośrodka akademickiego	Dziedzina nauki	Płeć*	Typ uczelni**	Tryb studiów***
FGI 1 ^a	studia I stopnia lub jednolite magisterskie	duży	humanistyczne, społeczne, sztuka	K: 4; M: 2	P: 3; NP: 3	S: 4; NS: 2
FGI 2	studia I stopnia lub jednolite magisterskie	duży	medyczne i o zdrowiu	K: 4; M: 2	P: 3; NP: 3	S: 3; NS: 3
FGI 3 ^a	studia I stopnia lub jednolite magisterskie	średni	inżynieryjno-techniczne	K: 3; M: 3	P: 3; NP: 3	S: 3; NS: 3
FGI 4	studia I stopnia lub jednolite magisterskie	średni	rolnicze, weterynaryjne, ścisłe i przyrodnicze	K: 4; M: 2	P: 6	S: 4; NS: 2
FGI 5	studia II stopnia	duży	inżynieryjno-techniczne	K: 2; M: 4	P: 4; NP: 2	S: 2; NS: 4
FGI 6 ^a	studia II stopnia	duży	rolnicze, ścisłe i przyrodnicze	K: 2; M: 4	P: 4; NP: 2	S: 3; NS: 3
FGI 7 ^a	studia II stopnia	średni	medyczne i o zdrowiu	K: 5; M: 2	P: 3; NP: 4	S: 2; NS: 5
FGI 8 ^a	studia II stopnia	średni	humanistyczne, społeczne, sztuka	K: 4; M: 2	P: 2; NP: 4	S: 2; NS: 4
FGI 9 ^a	absolwenci	duży	inżynieryjno-techniczne	K: 3; M: 3	P: 4; NP: 2	S: 4; NS: 2
FGI 10 ^a	absolwenci	duży	medyczne i o zdrowiu	K: 5; M: 2	P: 2; NP: 5	S: 5; NS: 2
FGI 11	absolwenci	średni	humanistyczne, społeczne, sztuka	K: 2; M: 5	P: 5; NP: 2	S: 5; NS: 2
FGI 12 ^a	absolwenci	średni	rolnicze, weterynaryjne, ścisłe i przyrodnicze	K: 3; M: 3	P: 6	S: 4; NS: 2

^a wywiady, w których uczestniczyły po dwie osoby, które w ciągu ostatnich dwóch lat nie ukończyły kursu/szkolenia/warsztatów/studiów podyplomowych, podjętych z myślą o rozwoju zawodowym

* K – kobieta, M – mężczyzna

** P – publiczna, NP – niepubliczna

*** S – studia stacjonarne, NS – studia niestacjonarne

Źródło: opracowanie własne.

WARSZTATY

Warsztaty, w których wzięły udział osoby prowadzące zajęcia w ramach otwartych kursów i szkoleń (online i stacjonarnych) oraz osoby zaangażowane w organizację tych form edukacji, pozwoliły zderzyć założenia mikroświadczeń z punktem widzenia i doświadczeniami praktyków.

W dwóch spotkaniach warsztatowych uczestniczyło łącznie **11 osób** (jedna grupa pięcio- i jedna sześciuosobowa). Znalazły się wśród nich osoby, których obowiązki zawodowe związane są ze sprawami dotyczącymi kształcenia, w tym kształcenia ustawicznego, jakości kształcenia, e-learningu, a także wdrażania mikroświadczeń.

Podczas wykonywania zadań warsztatowych uczestnicy pracowali nad identyfikacją potrzeb i barier osób o różnych cechach i w różnych sytuacjach życiowych w kontekście nabywania kompetencji podnoszących szanse na rynku pracy, inicjatyw dydaktycznych, które mogłyby się kończyć mikroświadzeniem, a także możliwościami ich wdrożenia i związanymi z tym trudnościami.

Warsztaty przeprowadzono w formie online 3 i 5 października 2023 roku.

BIBLIOGRAFIA

Australian Government, Department of Education, Skills and Employment (2021), *National Microcredentials Framework*, <https://www.education.gov.au/higher-education-publications/resources/national-microcredentials-framework>, dostęp: 20.12.2023

Brauer, S. (2023), *Case study Finland: Microcredentials for labour market education and training. First look at mapping microcredentials in European labour-market-related education, training and learning: take-up, characteristics and functions*. Thessaloniki: Cedefop, https://www.cedefop.europa.eu/files/finland_microcredentials_mapping.pdf, dostęp: 20.12.2023

Karpíšek, M., van den Brink, T. (2021), *Micro-credentials within EHEA*. National Correspondents for Qualifications Frameworks (QF-EHEA) Annual meeting of national correspondents, 10.09.2021, <https://www.ehea.info/Upload/Report%20Mihal%20Karpisek%202764-4063-7700.1.pdf>, dostęp: 20.12.2023

Kato, S. Galan-Muros, V., Weko, T. (2020), *The Emergence of Alternative Credentials*, OECD Education Working Paper No. 216, [https://one.oecd.org/document/EDU/WKP\(2020\)4/En/pdf](https://one.oecd.org/document/EDU/WKP(2020)4/En/pdf), dostęp: 20.12.2023.

Malaysian Qualifications Agency (2020), *Guidelines to good practices: Micro-credentials*, <https://www2.mqa.gov.my/qad/v2/garispanduan/2020/GGP%20Microcredentials%20July%202020.pdf>, dostęp: 20.12.2023.

McCoshan, A. (2023), *Case study Ireland: Microcredentials for labour market education and training. First look at mapping microcredentials in European labour-market-related education, training and learning: take-up, characteristics and functions*. Thessaloniki: Cedefop, https://www.cedefop.europa.eu/files/ireland_microcredentials_mapping.pdf, dostęp: 20.12.2023

Ministerstwo Edukacji i Nauki (2023), *Ogólne wytyczne w zakresie stosowania mikropoświadczeń w instytucjach szkolnictwa wyższego i nauki w Polsce*, <https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/wytyczne-w-zakresie-stosowania-mikroposwiadczen-w-instytucjach-szkolnictwa-wyzszego-i-nauki>, dostęp: 13.12.2023.

Nowakowski, M., Stęchły, W. (2021), *Szanse i zagrożenia związane z nowymi rodzajami poświadczania umiejętności. Microcredentials, open badges, ECVET oraz osiągnięcia w ZSK*, Materiały opracowane dla FRE, Warszawa, <https://depot.ceon.pl/handle/123456789/19698>, dostęp: 18.12.2023.

NZQA (2022), *Improving relevance and responsiveness: Aotearoa New Zealand's early micro-credentials journey*, <https://www2.nzqa.govt.nz/assets/About-us/Publications/Insights-papers/Micro-credentials/Aotearoa-New-Zealands-early-micro-credentials-journey.pdf>, dostęp: 20.12.2023

Orr, D., Pupinis, M., Kirdulytė, G. (2020), *Towards a European approach to micro-credentials: a study of practices and commonalities in offering micro-credentials in European higher education*, NESET report, Luxembourg: Publications Office of the European Union. DOI: 10.2766/7338.

Zalecenia Rady Unii Europejskiej z dnia 16 czerwca 2022 roku w sprawie europejskiego podejścia do mikropoświadczeń na potrzeby uczenia się przez całe życie i zatrudnialności oraz potwierdzania kompetencji w celu wydawania mikropoświadczeń, [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:32022H0627\(02\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:32022H0627(02)), dostęp: 18.12.2023.

Raport powstał w ramach zadań zleconych przez Ministerstwo Edukacji i Nauki

Autorzy raportu

Paulina Wiktoro, dr Anna Łobodzińska, Paulina Drężek-Kłoczko, dr Marzena Feldy

Autorki pragną złożyć podziękowania uczestnikom badań jakościowych – za poświęcony czas i zaangażowanie w przygotowanie do rozmowy.

Pytania dotyczące opracowania prosimy przysyłać na adres:

labstat@opi.org.pl

© Copyright by Ośrodek Przetwarzania
Informacji – Państwowy Instytut Badawczy
© Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
Warszawa 2023
Wszelkie prawa zastrzeżone

Ośrodek Przetwarzania
Informacji
Państwowy Instytut Badawczy
al. Niepodległości 188 B
00-608 Warszawa

tel.: +48 22 570 14 00
faks: +48 22 825 33 19
e-mail: opi@opi.org.pl
www.opi.org.pl